Ţara este întâi a lui Dumnezeu şi numai apoi a noastră

PERMANENŢE

ANUL I NR. 8
AUGUST 1998

POLITIC CULTURAL SOCIAL

24 PAGINI
3000 LEI

ESCALADA IRESPONSABILITĂŢILOR

23 August nu a fost fapta unui om sau a unui partid sau a unei conspiraţii. A interpreta în acest fel capitularea României ar însemna să o sărăcim de conţinutul ei real. Pentru realizarea acestui act monstruos şi-au dat întâlnire toate reziduurile vieţii politice româneşti de peste douăzeci de ani. 23 August înseamnă, în primul rând, o atmosferă de defetism şi laşitate, o stare de spirit confuză, un gând perfid şi odios de a se salva cine poate, o dezertare în masă a păturii conducătoare sub imperiul panicii. *Ce ne facem, nene?* – era întrebarea care trecea din gură în gură, în căutarea unui colac de salvare. La prea puţini le-a trecut prin cap că salvarea, dacă mai exista o salvare, consta tocmai prin prelungirea rezistenţei până ce se vor smulge de la inamic condiţii onorabile de armistiţiu.

Inamicul ce-l avea în faţă de astădată poporul român nu era din categoria niciunuia din trecut. O cât de sumară cunoştinţă a comunismului ar fi trebuit să pună în gardă şi pe cei mai ticăloşi români că faţă de acest pericol nu există salvare individuală, căci comunismul utilizează temporar anumite medii sociale, dar apoi le distruge. A-ţi căuta scăparea în fraternizarea cu armatele bolşevice echivala cu un act de sinucidere. Ei bine, tocmai această elementară înţelepciune politică, care se putea învăţa de la orice om din popor, le-a lipsit tuturor acelora care au colaborat, în forme şi grade diferite, la nimicirea independenţei naţionale.

Răspunderea principală a actului de la 23 August cade asupra Germaniei. Dacă la 23 ianuarie 1941 s-ar putea admite, cu oarecare bunăvoinţă, că ai ei conducători au fost victimele unor false informaţii când au luat absurda hotărâre de a pune la dispoziţia lui Antonescu trupele din România, după aceea, în decursul anilor care au urmat şi mai ales după Stalingrad, şi cu atât mai mult începând din primăvara anului 1944, era o aberaţie să mai accepte şi să garanteze prelungirea *statu-quo*-ului intern, cu legionarii în închisoare şi cu toţi trădătorii roind în jurul Mareşalului. Germanii trebuia să treacă peste susceptibilitatea bolnăvicioasă a lui Antonescu în materie de legionari şi să-l forţeze să-i reîncorporeze pe aceştia în viaţa publică. Era un act elementar de prevedere şi dacă Mareşalul nu-i înţelegea, însemna că avea alte planuri şi tocmai această rezistenţă absurdă trebuia să-i pună pe gânduri. Nu cumva şi Antonescu se gândeşte la o întoarcere a frontului şi de aceea refuză cu atâta încăpăţânare colaborarea legionarilor, pentru a nu-i stânjeni libertatea de mişcare? În faţa ameninţătoarei situaţii de pe front, atât legionarii din ţară, cât şi cei din Germania erau dispuşi să sară în ajutorul *Patriei*, fără a mai ţine seamă de ce-a fost în trecut. Aceasta o ştia şi Antonescu.

Pe plan naţional, trebuie să inversăm seria răspunderilor, de la acei care au executat actul şi să începem cu Mareşalul Antonescu. Într-adevăr, fără de ajutorul lui, fără permanenta ostracizare a legionarilor şi fără de vidul politic ce l-a creat după evenimentele din ianuarie, nu ar fi existat 23 August.

23 August este continuitatea şi împlinirea lui 21 ianuarie. Pe urmele loviturii contra *Mişcării*, trebuia să vină inevitabil lovitura de la 23 August. Cu cadrele ce şi le-a ales, guvernarea lui Antonescu nici nu putea să aibă un alt sfârşit. El a creat, cum am spus şi altă dată, mediul prielnic în care s-a înfiripat şi s-a dezvoltat conspiraţia. Ce putea să vină de la nişte oameni care erau cu un picior în lagărul aliato-bolşevic şi nu aşteptau decât momentul oportun ca să-l elimine, pentru a-şi putea împlini impulsurile ce le primeau de peste hotare?

Nu trebuie să credem însă că Mareşalul a fost înşelat de cei ce s-au strâns în jurul lui. El a tolerat pătrunderea acestor oameni de filiaţie titulesciano-carlistă, cu scopul de a săvârşi cu ajutorul lor desprinderea de Germania şi trecerea în lagărul aliat. Şi el nutrea aceeaşi idee ca, la momentul potrivit, să facă saltul în tabăra victorioasă. Nici el nu avea de gând să rămână legat de Germania până la ultima bătălie. Şi de aceea şi-a pregătit piesele guvernative, adică oamenii de încredere cu care să poată schimba cursul evenimentelor, elemente cunoscute a fi contra alianţei cu Germania. Dar spre deosebire de şleahta de profitori din jurul lui, care nu se gândeau decât la propria lor salvare, trebuie să-i recunoaştem Mareşalului, pe lângă atâtea mari păcate, această clarviziune de ultim moment: el refuză să întoarcă armele contra aliatului german şi vrea o ieşire onorabilă din luptă; de asemenea, el refuză orice compromis cu Aliaţii care ar fi putut primejdui independenţa României.

De aceea, când a văzut că tratativele ce se duc în diverse părţi sunt sterile, neavând alt răspuns decât *"înţelegeţi-vă cu ruşii"*, el a hotărât să continue lupta. În faţa dezastrului din Moldova, provocat tocmai de oamenii ce şi-i alesese, Mareşalul nu s-a gândit la capitulare, ci a dat dispoziţii să se organizeze rezistenţa pe linia Focşani-Nămoloasa.

Dar era prea târziu. Plasa era întinsă de oamenii ce-i credea loialii lui colaboratori şi a căzut în ea. Poate abia când fusese închis în *safé*-ul de la *Palatul Regal*, se va fi gândit la legionari... Cu ei nu ar fi ajuns aici.

Evident, proclamaţia Regelui Mihai I a jucat un rol decisiv în schimbarea frontului, dar toată lumea din ţară şi toată armata ştiau că Regele este flancat de partide în acţiunea de *"salvare" a Patriei*. În faţa acestei coaliţii masive, Rege, partide, armată, cine ar mai fi cutezat să se ridice pentru a salva pe bietul om închis în *safé* şi apoi predat lui Bodnăraş?

Nu putem vorbi de o răspundere *"istorică"* a miilor de agenţi, de transfugi, de răsaduri titulesciene şi carliste, de carierişti, care nu se gândeau decât să profite din nenorocirea ţării şi să ajungă miniştri. Aceştia s-au înmulţit în mediul creat de Antonescu şi au trecut la acţiune sub ocrotirea şefilor de partide. Aceştia reprezintă speţa respingătoare a hienelor politice care nu au alt ideal decât ca la orice schimbare să-şi procure o nouă sursă de beneficii.

Cu atât mai puţin se poate menţiona rolul *"istoric"* jucat de *Partidul Comunist* din România. Acest partid era o jalnică expresie, format din câteva sute de indivizi, în mare parte străini şi în mare parte aflându-se în închisori şi lagăre. Cu efectivele ce le avea disponibile nu ar fi putut asalta un comisariat de poliţie, necum să-l răstoarne pe Antonescu.

Actul de la 23 August este un exemplu tipic de escaladare a iresponsabilităţilor:

- guvernul german a patronat hibrida întocmire politică condusă de Antonescu;
- bucurându-se de sprijinul lui Hitler, Mareşalul a ocrotit acţiunea de subminare a frontului, întreprinsă de partide;
- la rândul lor, partidele ocrotite de Antonescu au dat gir Regelui pentru a-l răsturna pe Antonescu;
- susţinut de partide, Regele a pactat cu conspiraţia, ale cărei fire ultime erau legate de *Internaţionala Comunistă*;
- conspiraţia cuibărită chiar în *Palatul Regal* a organizat lovitura de la 23 August şi, ca vrednici epigoni ai lui Titulescu, au realizat planul acestuia din 1936, cu opt ani mai târziu. România deschisese drum trupelor sovietice pentru a servi ca teritoriu de trecere spre Europa Centrală;
- observăm, aşadar, că toate forţele care, pe parcursul celor două decenii de viaţă românească liberă au guvernat ţara, administrându-i răni adânci şi încă nevindecate, s-au reunit ca nişte păraie în albia largă a trădării de la 23 August: partide, titulescieni, carlişti, antonescieni...

Singură *Mişcarea Legionară*, eterna victimă a tuturor guvernărilor, prigonită de toate aceste formaţiuni şi curente, s-a opus alunecării României spre bolşevism şi nu a avut nici un amestec în actul de la 23 August. Aşa se explică şi calvarul ei neîntrerupt.

Horia SIMA

(Fragment din studiul "Pentru ce am pierdut războiul din Răsărit")

CALEA

În războaiele noastre din vremurile trecute, moldovenii şi muntenii luaţi în robie de tătari, când izbuteau să fugă, se ascundeau ziua şi mergeau noaptea, găsindu-şi drumul, fără greş, urmând acea luminoasă călăuză cerească, pe care şi astăzi poporul nostru o numeşte Calea Robilor.

Este aceeaşi călăuză pe care oştirile noastre, luptând pas cu pas, au urmat-o în retragerea lor de la Stalingrad şi din Caucaz până la Nistru, **şi tot Calea Robilor era**, căci mergeau cu sutele de mii, fără să o ştie, spre robirea ce-i aştepta în ţara lor. Capcana în care trebuia să cadă nu era pregătită de iuţeala de mişcări şi meşteşugurile generalilor duşmani, ci de camarila care-l înconjura pe Rege. Şi pentru ca acela ce scrie aceste rânduri, cu nespusă durere, să nu fie învinuit de urâtă şi nedreaptă bârfă, amintesc din capul locului că în memoriul înfăţişat Conferinţei de Pace de la Paris, în 1946, de către Grigore Gafencu, Vişoianu şi cei care au hotărât destinele ţării în acele nenorocite clipe, se menţionează fără înconjur că acest grup de politicieni şi de diplomaţi ceruseră Puterilor Occidentale O PUTERNICĂ OFENSIVĂ SOVIETICĂ PENTRU A SPARGE FRONTUL ROMÂNESC ŞI PENTRU A PUTEA, ÎN URMA UNEI ÎNFRÂNGERI A ARMATEI NOASTRE, ARESTA PE MAREŞALUL ANTONESCU ŞI TERMINA CU ORICE REZISTENŢĂ DIN PARTEA ROMÂNIEI.

Doamna Denise Basdevant, care a cules toată documentaţia sa în cercurile răspunzătoare ale marii trădări, ne mai dă în această privinţă următoarea informaţie:

"Partidele istorice nu numai că desfăşuraseră o activă propagandă pentru eliberarea României de sub jugul nazist, ele participaseră activ la luptă, alături de Puterile Occidentale, deşi numai atât cât le permiteau mijloacele lor. Chiar din anul 1940, Iuliu Maniu a organizat un «sistem de culegere şi de transmitere de informaţii» către Puterile Occidentale."

Generalul Chirnoagă, ostaş viteaz şi moldovean drept, exclamă în "Un Chapitre d'Histoire Roumaine":

"Astfel, în tot timpul când Armatele Române luptau împotriva ruşilor pentru mântuirea poporului român, Iuliu Maniu şi alţi şefi politici culegeau informaţii asupra capacităţii noastre de luptă şi asupra operaţiunilor militare care se pregăteau şi le transmiteau occidentalilor, care le retransmiteau ruşilor."

Partidele politice, care nici un moment nu încetaseră să existe şi să funcţioneze, în ciuda tuturor decretelor de dizolvare, se declaraseră de acord cu hotărârea Generalului Antonescu de a trimite armatele noastre peste Prut, pentru a recupera Basarabia şi Bucovina, fiindcă nu puteau face altfel. Dar până aici, şi nu mai departe, mergea instinctul lor de apărare a intereselor româneşti, viziunea lor politică şi istorică românească. Vechii politicieni, activi în acele momente, erau mai toţi mai mult **"francezi"** sau **"englezi"** sau, mai bine zis, robi ai acelor puteri care azvârliseră Franţa şi Marea Britanie într-un război care nu era al lor şi care trebuia să le transforme din mari puteri mondiale în puteri europene de gradul al doilea.

Dl Prost ne dă o idee a acestei stranii stări de lucruri când, vorbind despre cele petrecute la 5 decembrie 1944, ne spune:

"Generalul Sănătescu trece ştafeta Generalului Rădescu; acesta, la cei şaptezeci de ani ai săi, este un ofiţer de cavalerie încă în plină forţă, o cu totul altă personalitate decât Sănătescu. Ataşamentul la cauza aliată ca şi temperamentul său natural îl făcuseră deja să adreseze lui Killinger un violent protest contra anumitor insolenţe ale ministrului lui Hitler faţă de poporul român. Conducătorul l-a expediat în lagărul de la Târgu-Jiu, unde a putut face cunoştinţă cu mulţi deportaţi politici. Ruşii par să-l agreeze. Cu aceeaşi echipă Sănătescu, Generalul Rădescu îşi va da silinţa să domine situaţia."

Dl Prost, un patriot francez, fără îndoială, nu s-a întrebat în nici un moment cum se face că un general român, oricare ar fi "temperamentul său natural", putea să fie determinat în acţiunile sale prin fidelitatea lui faţă de cauza duşmanilor patriei sale? Cum să ne mirăm, după un atare exemplu, de hărniciile acelui General Şteflea, omul de încredere al Generalului Antonescu, cel care nu voia să recâştigăm acel ostrov furat, care la procesul Generalului, în faţa unui tribunal comunist, s-a lăudat că a trădat tot timpul pe şeful care îşi pusese încrederea în el şi că a sabotat continuu, ca Şef al Marelui Stat Major, trimiterea trupelor pe front şi aprovizionarea lor, contribuind astfel la dezagregarea liniilor noastre pe Volga?

Masa politicienilor defetişti sau trădători – cei care n-au ispăşit păcatele lor în închisorile Bestiei Comuniste – invocă încă două motive pentru a explica vinovatele lor activităţi. Antonescu nu trebuia să trimită trupele noastre mai departe de Nistru. Ţara trebuia scăpată de **"tirania nazistă"**, trebuia răzbunată de **"insultele pe care ministrul lui Hitler le aruncase în capul poporului român!"**.

***

Cât de fantezist era argumentul "tiraniei naziste" este dovedit prin minciunile astronomice pe care sunt siliţi să le debiteze cei care le susţin. Această tiranie trebuia să fie bazată pe forţă, deci pe numărul de soldaţi germani care "ocupau" ţara. Grigore Gafencu ne spune că, în decembrie 1940, germanii aveau 500.000 de oameni în România. Doamna Basdevant merge ceva mai departe şi vorbeşte de 1.000.000 de soldaţi germani în ţara noastră. Adevărul este că până la sfârşitul lui februarie 1941 nu au fost niciodată mai mult de 60.000 de soldaţi germani în România. Aceşti soldaţi îi cerusem noi, ca o garanţie împotriva veşnicei ameninţări sovietice. Când au început să vină trupele destinate campaniei în Balcani, ele treceau direct în Bulgaria, fără a se opri în România. Când, în aprilie-iunie, a II-a Armată Germană s-a format în Moldova, în vederea campaniei din Rusia, efectivele ei nu treceau de 250.000 de oameni şi nu constituiau o armată de ocupaţie ci o armată aliată, cu care ne pregăteam împreună de luptă. "Tiranie nazistă"? Dar cine au fost tiranizaţi în România în această perioadă? Numai legionarii, care stăteau cu miile în închisori, cu asistenţa directă a Reich-ului german, în timp ce politicienii beneficiau de libertăţi destul de mari pentru a lucra netulburaţi la trădarea ţării.

România declarase război Statelor Unite în decembrie 1941. Nu ştiu care au fost motivele sau presiunile la care Mihai Antonescu, succesorul meu la portofoliul Ministerului Afacerilor Străine, şi Generalul Antonescu au cedat când au luat această puţin chibzuită hotărâre; ştiu însă că, în împrejurări identice, mica Finlandă s-a ferit să facă acelaşi lucru. Un ministru român la Helsingfors ar fi putut influenţa guvernul său în sensul unei atitudini identice. Este însă acelaşi Mihai Antonescu cel care, în clipa începerii retragerii de la Stalingrad, a încercat să ia contact, prin toate agenţiile noastre diplomatice în ţările neutre, cu cei cărora le declarase în mod gratuit un război care nu era un război românesc.

Rezultatele acestor încercări au fost nule. Când alţii, chemaţi şi nechemaţi, vor încerca şi ei să stabilească asemenea contacte, peste liniile celor care luptau şi se jertfeau, încercarea va duce la catastrofa finală. Şi unii şi alţii uitaseră acest vechi aforism al războaielor şi al negocierilor clandestine: adversarul se va folosi întotdeauna de asemenea negocieri şi niciodată nu se va crede obligat prin ele la vreo consideraţie specială faţă de învinşi. Mihai Antonescu, grăbit de a începe activităţile care i-ar fi asigurat, credea el , o situaţie mai puţin precară în caz de victorie occidentală, a încercat mai întâi a înghejba un front al micilor beligeranţi, România-Croaţia-Slovacia-Bulgaria. Nu a avut mai mult noroc cu aşa zisa Axă Latină (România-Italia-Franţa-Spania-Portugalia), în care prezenţa unor nebeligeranţi ar fi dat mai multă posibilitate încercărilor de contact cu adversarul. Dl Bova Scoppa, ministrul Italiei la Bucureşti, trimis de Mihai Antonescu la Roma, părea să fi câştigat pentru această

ROBILOR

idee pe Contele Ciano; dar acesta, la 8 februarie 1943, a fost eliminat definitiv din viaţa publică italiană. Mihai Antonescu s-a îndreptat în fine către von Ribbentrop însuşi, cerându-i să fie însărcinat cu negocierea unei împăcări generale. La propunerea sa de a vizita pe colegul său german, cu scopul de a discuta această eventualitate, i s-a răspuns că prezenţa lui nu era dorită.

Generalul Antonescu nu putea să nu fie la curent cu încercările Ministrului său al Afacerilor Străine, nici cu cele, cu aparenţă de clandestinitate, ale anumitor grupuri politice, de a stabili contacte cu adversarul pe socoteala lor. În aprilie 1943, s-a reîntors însă dintr-o vizită la Cartierul General al lui Hitler, reînsufleţit, pentru un moment, de noile perspective militare pe care Führerul îl lăsase să le întrezărească. Tot la acea vreme, descoperirea mormântului celor 15.000 de ofiţeri polonezi la Katyn a putut da oricui o idee despre ceea ce ne aştepta în cazul unei victorii sovietice. Calea defetismului a fost însă repede reluată. În iunie 1943, Mihai Antonescu aleargă la Roma şi se îndreaptă personal către Mussolini. Putem fi siguri că sugestiile sale se deosebeau radical de cele pe care Horia Sima le-ar fi făcut Ducelui, dacă ar fi izbutit să-l întâlnească. Oricare ar fi fost impresia făcută asupra lui Mussolini de propunerile lui Mihai Antonescu, vizita sa la Roma nu a putut avea nici un rezultat, Ducele fiind concediat şi sechestrat de către Regele Victor-Emanuel, puţină vreme după aceea.

***

A fost numai după defecţiunea Italiei că alarma ce o răspândeam şi pe care Horia Sima încercase să o răspândească şi el, a început a primi oarecare crezare. **"Ce scopuri urmăresc acei diplomaţi români care au sosit recent în Suedia?"**, m-a întrebat într-o seară Best. **"Cele pe care le au astăzi toţi diplomaţii români în ţările neutre: a stabili contactul cu inamicul"**, i-am răspuns eu. De altfel, în Bucureşti, Mareşalul Antonescu părea a se fi resemnat să lase în mâinile oricui grija de a pregăti ieşirea României din război. Barbu Ştirbei şi Vişoianu plecară cu consimţământul său, tacit sau altfel, la Cairo, în martie 1944. Maniu luase afacerile în mână; solicitudinile emisarilor români se fac în numele său şi al şefului Partidului Liberal, Dinu Brătianu.

Încercările acestor emisari de a obţine din partea reprezentanţilor britanici şi americani indicaţii asupra condiţiilor în care România ar fi admisă să iscălească o **"pace separată"** sau o Convenţie de Armistiţiu, primeau invariabil acelaşi sinistru răspuns: **"Îndreptaţi-vă către reprezentantul sovietic"**. Şi, până la urmă, a fost într-adevăr din mâinile Sovietelor că textul *ne varietur* al unei Convenţii de Armistiţiu a fost remis delegaţilor noştri. Ştim astăzi cu toţii ce reprezenta această convenţie. În iunie 1944, Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, Titel Petrescu, şeful Partidului Social-Democrat, şi Lucreţiu Pătrăşcanu, reprezentantul Partidului Comunist, formează Frontul Naţional-Democrat, care declara că ia asupra sa acceptarea condiţiilor ce le fuseseră comunicate la Cairo. În acelaşi timp, se răspândise în publicul românesc vestea înşelătoare a sosirii, la momentul cuvenit, a două divizii aeropurtate aliate: o parte din aşa-zisul Plan Sănătescu, adânc chibzuit de şeful Casei Militare Regale şi de un grup restrâns de militari.

Întrebarea se pune: până la ce punct puteau Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, partizanii lor politici şi diplomaţii care erau în confidenţele lor, precum şi clica de la Palat, să-şi facă o cât de mică iluzie asupra posibilităţilor unei prezenţe militare a occidentalilor în România şi a protecţiei lor la aplicarea corectă a unui armistiţiu care implica, în prima linie, ocuparea întregului nostru teritoriu de către trupele sovietice? Ce elemente de informaţie autorizau aceste personalităţi şi aceste grupuri să creadă în această prezenţă şi în această protecţie, cu destulă siguranţă pentru a cere cu insistenţă **"o puternică ofensivă rusească cu scopul de a sparge frontul românesc"**?

Să revizuim elementele de informaţie despre care suntem siguri că erau la dispoziţia oamenilor noştri de stat şi cele despre care este aproape imposibil a crede că nu le fuseseră aduse la cunoştinţă de către serviciile noastre diplomatice, ascultarea emisiunilor radio şi citirea ziarelor amice, neutre şi duşmane; în fine, prin toate căile de informaţie care stau la dispoziţia unui Guvern şi a unui Stat Major.

Se ştia că în martie, la Cairo, reprezentanţii occidentali trimiseseră să se plimbe pe emisarii noştri, îndreptându-i către sovietici.

Se ştia că la cererile noastre de eventuală prezenţă şi protecţie militară, din iunie 1944, occidentalii răspunseseră cu bombardări de teroare, repetând ceea ce făcuseră şi cu prilejul Proclamaţiei din aprilie a lui Molotov, asigurându-ne că Sovietele nu aveau nici o intenţie de a schimba regimul nostru politic şi social.

Se ştia, din primele zile ale lui iulie 1943, că disputa britanico-americană relativ la debarcarea în Italia sau în Balcani fusese definitiv tăiată în favoarea planului Roosevelt-Marshall-Eisenhower, adică în favoarea celui care se conforma cu cererile zgomotoase ale Sovietelor de a avea mână liberă în bazinul dunărean şi în Balcani.

Se ştia, în urma descoperirii gropii de la Katyn – dacă nu se ştia de mai înainte – ce înseamnă o victorie militară sovietică şi se văzuse cu acest prilej modul cinic şi brutal cu care fuseseră tratate de către Londra şi Washington sentimentele şi interesele chiar ale unui aliat..., cel pentru care, chipurile, se dezlănţuise toată nemaipomenita urgie.

Se ştia în toate cercurile diplomatice, guvernamentale şi ziaristice din capitalele beligerante şi neutre, şi deci trebuia să se ştie şi în Bucureşti, că la **Conferinţa din Quebec**, din septembrie 1943, se hotărâseră deja viitoarele **zone de ocupaţie** anglo-saxone şi sovietice în Europa şi că cea atribuită Sovietelor mergea până la Elba şi cuprindea Berlinul, Budapesta şi Viena.

Se ştia în acele cercuri că, în decembrie 1943, la **Conferinţa din Teheran**, unde Roosevelt era găzduit nu la Ambasada Statelor Unite, ci la cea sovietică, Preşedintele Statelor Unite consimţise fără nici o rezistenţă la **toate pretenţiile sovietice** relative la dominaţia Europei Răsăritene şi Centrale.

Pot afirma, în tot cazul, că în Danemarca, unde mă aflam – post de observaţie evident mai puţin rodnic decât posturile de observaţie din ţările neocupate – informaţiile asupra **Conferinţelor din Quebec şi Teheran** erau aproape tot atât de complete atunci ca acelea pe care le avem astăzi.

Chiar dacă toate aceste izvoare le-ar fi fost necunoscute, ceea ce este foarte greu de închipuit, oamenilor noştri politici, răspunzători pentru **Lovitura de Stat de la 23 August 1944**, le-ar fi fost imposibil să ignore seria de articole publicate de Dl Pamfil Şeicaru, în gazeta "Curentul", începând cu 1 ianuarie 1944 şi până în august 1944. În aceste articole, Dl Şeicaru îşi dădea osteneala să pună pe aceste personalităţi în perfectă cunoştinţă cu soarta pe care Puterile Occidentale, de acord cu Rusia Sovietică, o pregăteau atât României, cât şi tuturor ţărilor din Europa Răsăriteană, aceasta pe baza unor informaţii notorii, precise şi indiscutabile.

***

În sufletul Mareşalului Antonescu părea că se produsese o prăbuşire de voinţă, de hotărâre şi de imaginaţie. Acest om independent, îndărătnic, autoritar şi îndrăzneţ, renunţase la orice iniţiativă, la orice drept de gândire proprie. Cine ar întreba: "Dar ce ar fi putut să facă?", acela ar uita pe soldatul român!

Dezastrul de la Stalingrad se datora exclusiv îndărătniciei cu care Comandamentul german concentrase toate sforţările sale asupra atacului frontal al "cetăţii", renunţând *a priori* la beneficiul manevrei, singurul generalmente decisiv în asemenea împrejurări şi apărându-şi flancurile imobilizate cu divizii româneşti răsfirate pe două fronturi, mult prea mari pentru a reprezenta o adevărată linie de

apărare; **aceasta împotriva obiecţiilor reiterate, atât ale comandanţilor locali cât şi ale Comandamentului românesc**. Aceste fronturi, atacate de un număr de divizii ruseşti de patru ori mai mare, înarmate, motorizate şi blindate cu materialul cel mai modern de către Statele Unite, cu o putere de foc ce nu se putea compara nici de departe cu cea a diviziilor noastre, au fost uşor străpunse când ofensiva rusească, anunţată de mult, dar în zadar, de către şefii militari români, s-a dezlănţuit.

Pierderile româneşti fuseseră mari, dar în retragerea până la Nistru rândurile noastre se strânseseră, moralul se restabilise şi, în martie 1944, Mareşalul Antonescu avea sub ordinele sale mai mult de 500.000 de combatanţi, hotărâţi să lupte cu spiritul de disciplină şi de jertfă cu care ostaşul nostru şi-a apărat întotdeauna teritoriul naţional. Cu atât mai mult cu cât Germania, care până atunci întârziase continuu cu livrarea armamentului, începe din anul 1944 să ni-l pună la dispoziţie cu rapiditate. Pentru un comandament hotărât şi imaginativ, posibilităţile erau multiple. Se putea organiza apărarea pe Prut. Se putea executa planul Generalului Avramescu: retragerea până la poalele şi crestele **Carpaţilor Moldoveni** şi linia **Nămoloasa-Galaţi**. În cel mai rău caz, armata noastră se putea organiza de-a lungul întregului lanţ al Carpaţilor. O rezistenţă prelungită pe oricare din aceste fronturi ar fi oferit Puterilor Occidentale un pretext şi un prilej de a nesocoti **Înţelegerile de la Quebec şi Teheran** şi de a ajunge ei cei dintâi la Viena şi la Budapesta, sau chiar la Bucureşti, dacă **"Planul Avramescu"** ar fi putut fi combinat cu intrarea în acţiune a armatei bulgare, care până atunci stătuse cu arma la picior. Mulţi generali şi oameni politici bulgari, împreună cu Regentul, ar fi preferat, foarte probabil, să lupte decât să fie spânzuraţi.

***

Dar destinele românismului trecuseră din mâinile Mareşalului Antonescu – care, de la alungarea Mişcării Legionare din guvern, rămăsese înconjurat numai de cretini politici, de slăbănogi şi de defetişti – în mâinile unei clici ce se organizase la Ministerul Afacerilor Externe sub conducerea unui foarte oarecare Niculescu-Buzeşti, moştenitori spirituali ai lui Titulescu, la Palatul Regal cu resturile lui Urdăreanu şi cu câţiva militari, ca Generalul Ştefleа şi Generalul Racoviţă, amândoi în comunicaţie directă cu adversarii noştri occidentali şi sovietici.

Aceste grupuri au fost acelea care, cu asentimentul şi colaborarea şefilor partidelor istorice, au pregătit şi executat **actul de trădare de la 23 August 1944, împotriva Oştirii şi a Ţării**, act ce va rămâne pe veci întipărit în amintirea românească, alături de trădarea lui Ieremia Golia şi de cea a lui Costaki Lupu, omul din Bursuci, căruia Creştinătatea îi datoreşte înfrângerea lui Cantemir şi a lui Petru Cel Mare la Prut. Singura deosebire este că trădarea boierilor haini s-a înfăptuit împotriva Domnitorilor lor, pe când cea de la 23 August 1944 se pregătise şi se înfăptuise împotriva Patriei însăşi.

Regele Mihai ar fi avut, pentru a se călăuzi, pilda bunicului său, Regele Ferdinand. Când România, părăsită şi chiar atacată de fosta sa aliată, Rusia, fără nici un contact cu aliatele sale occidentale, totalmente înconjurată de trupele germano-austriece, s-a văzut silită să negocieze o suspendare de ostilităţi, Regele Ferdinand, despărţindu-se de Generalul Averescu, în drum spre întâlnirea de la Buftea, i-a strigat: "Averescule, nu uita, cu mâna pe spadă!" Când anumite mişcări ale trupelor germane lăsau să se creadă că ele încercau să taie retragerea Misiunii Militare Franceze, Regele a declarat, tare şi hotărât, că dacă aceste mişcări nu erau oprite, ostilităţile vor reîncepe imediat.

Regele Mihai ar fi putut să se comporte ca Guvernul finlandez, care, în momentul aceleiaşi tragice cumpene, pusese pe Mareşalul Mannerheim în fruntea lui şi negociase un adevărat armistiţiu "cu mâna pe spadă", un armistiţiu ce nu o silea să se azvârle mişeleşte asupra aliatului ei de ieri.

Ofensiva armatelor sovietice, cerută cu insistenţă de şefii partidelor istorice şi de grupul Buzeşti-Vişoianu, împotriva propriei lor oştiri, începuse în ziua de 19 august 1944.

Cu toate activităţile trădătoare ale unor şefi militari, a Generalului Racoviţă, Comandantul Armatelor de Operaţie, trupele şi şefii direcţi luptau cu o îndârjire care nu intrase în socotelile complotiştilor. Pentru a o înfrânge, complotiştii au recurs la intervenţia regală şi la vestea mincinoasă a unui pretins armistiţiu, anunţat de Rege la radio în noaptea de 23 August şi transmis tuturor comandanţilor de unităţi de către Generalul Racoviţă, o dată cu ordinul de încetare a focului.

Nici un armistiţiu nu fusese semnat. Şi nici unul nu se negociase! Emisarii noştri la Cairo nu putuseră face altceva decât a transmite reprezentanţilor occidentali mesajele Regelui şi ale Frontului Naţional-Democrat. La aceste mesaje nu se primise niciodată alt răspuns decât acela că ele fuseseră transmise guvernelor respective. Pentru rest, emisarii noştri erau invitaţi scurt să se adreseze Sovietelor. Textul unei Convenţii de Armistiţiu a fost prezentat delegaţilor noştri spre semnare fără discuţie, numai la 12 septembrie, la Moscova, după alte cincisprezece zile de aşteptare la faţa locului şi de umilinţe imaginabile, şi numai după ce, mulţumită înşelăciunii de neiertat, 130.000 de soldaţi români fuseseră făcuţi prizonieri şi se aflau în drum spre lagărele de exterminare din Rusia şi Siberia. Prin breşa astfel deschisă fără de luptă, gloatele sovietice s-au azvârlit ucigând, siluind, furând, devastând, răpind peste tot trupul ţării:

"Această demenţă decizie – ne spune Pamfil Şeicaru – a avut ca prim efect o dramatică confuzie pe front. Conform instrucţiunilor Generalului Racoviţă, Comandantul Armatei de Operaţie, care era în complot, şi principalul element de execuţie a capitularzilor prezidaţi de Regele Mihai, delegaţi ai unităţilor româneşti au luat contact cu comandanţii sectoarelor sovietice, la dispoziţia cărora au pus trupele româneşti. Toţi ofiţerii ascultaseră la Radio Bucureşti cuvântarea mincinoasă a Regelui nedemn, care anunţase încheierea unui armistiţiu.

După un moment de dezorientare, comandanţii unităţilor ruseşti au cerut instrucţiuni, nefiind informaţi de semnarea unui armistiţiu, cum informau ofiţerii români. Răspunsul din Moscova a fost conform cu adevărul: nu se semnase nici un armistiţiu şi, în consecinţă, unităţile româneşti trebuiau înconjurate, dezarmate şi făcute prizoniere. În primele ore, au fost mai mult de 130.000 de prizonieri români trimişi în Rusia. După două zile, totalul prizonierilor depăşise 175.000... Cu mistificarea de la Cairo şi marea înţelepciune patriotică a lui Iuliu Maniu şi a aşa-zisului Comitet Naţional-Democrat, începe mucenicia poporului român."

Generalul Chirnoagă, în scrisoarea sa către Dna Denise Basdevant, reprodusă în "Un Chapitre d'Histoire Roumaine", scrisoare de o eleganţă şi de o indulgenţă pe care această vulgară bârfitoare a tineretului român nu le merită, îi scrie:

"Imaginaţi-vă, scumpă Doamnă, niscai politicieni cu înalte responsabilităţi în Franţa, cerând germanilor, în timp de război, să ia ofensiva pentru a distruge armata franceză!

Dacă un astfel de lucru s-ar fi produs în Franţa, cu ce cuvânt ar califica legile pentru apărarea statului francez o astfel de acţiune?...

În noaptea de 23 August 1944, Regele Mihai a anunţat la Radio Bucureşti că s-a semnat un armistiţiu cu armata rusă... În fapt, armistiţiul n-a fost semnat decât la 12 septembrie 1944, la Moscova, unde trimişii Regelui Mihai au suportat cele mai josnice umilinţe; aceşti trimişi au fost siliţi să aştepte cincisprezece zile înainte de a li se aduce la cunoştinţă condiţiile impuse de către URSS, pe care ei au fost obligaţi să le semneze fără să le

ROBILOR

discute.

În aceste cincisprezece zile, armata rusă ocupase toată România, făcând imposibilă orice eventuală reacţie în ţară, la aflarea condiţiilor de armistiţiu impuse de către Uniunea Sovietică.

Întrucât nici un armistiţiu nu fusese semnat la 23 August 1944, toate trupele româneşti ce se găseau pe frontul din Moldova şi Basarabia, care executaseră ordinul de încetare a focului dat de Regele Mihai, au fost făcute prizoniere de către ruşi. Toţi aceşti bravi soldaţi şi ofiţeri, înşelaţi de Regele lor, au luat calea robiei în Siberia.

A fost vorba deci de o capitulare, nu de un armistiţiu."

Celebrul memoriu al capitularzilor, "România în faţa Conferinţei de Pace", ilustrează cinismul sau inconştienţa cu care ei priveau acest **act de trădare, care nu avea precedent în istoria popoarelor**.

"În ciuda faptului că nici o confirmare nu venea de la Cairo, la 23 August 1944 Regele şi şefii Blocului Naţional-Democrat au considerat că orice întârziere a acţiunii lor ar însemna noi lupte sângeroase şi inutile. Ei s-au decis deci să treacă la fapte. Regele a arestat pe Mareşalul Antonescu şi a format un guvern din care făceau parte aceşti şefi ai Blocului Naţional-Democrat. Armata română a primit imediat ordinul de a înceta orice ostilităţi contra armatei sovietice."

Manifestul din 12 septembrie 1944 al numitului Niculescu-Buzeşti, ajuns Ministru al Afacerilor Străine, ne arată nepăsarea cu care aceeaşi clică privea calvarul oştirii române dezarmate şi al poporului român rămas fără apărare faţă de sălbatica năvală a hoardelor comuniste:

"Armata sovietică s-a bucurat de cea mai amicală primire în România. Pe timpul operaţiilor militare în curs, ne-am dat seama că micilor incidente, ce aveau loc în mod necesar, nu trebuie să li se atribuie nici o semnificaţie, fiind vorba de incidente episodice, fără vreo importanţă. Guvernul român nutreşte convingerea profundă că tot ceea ce s-a convenit cu URSS va fi în întregime respectat, că elementul esenţial al politicii externe româneşti trebuie să fie încrederea reciprocă şi prietenia sinceră cu Uniunea Sovietică."

***

Cei care trecuseră astfel "la acţiune" şi priveau măcelurile, răpirile şi *Pohod na Sibir*-ul a sute de mii de români ca mici incidente fără semnificaţie, luaseră precauţiile necesare, **nu trebuie să uităm**, pentru soarta lor personală, în vederea consecinţelor inevitabile ale prăpădului în care aruncaseră ţara. Şase milioane de franci elveţieni răpiţi vistieriei statului fuseseră de mai înainte trimişi în Elveţia. Drumul lor spre ţările apusene, unde îi vom vedea curând pe toţi, grămădiţi în jurul acestor milioane, era asigurat de mai înainte, pare-se, de către autorităţile comuniste, care anticipau, probabil, cu satisfacţie rolul destructiv pe care ei îl vor juca în Exilul românesc.

Părerile lui Prost privitor la manevra falsului armistiţiu şi a consecinţelor sale sunt cu atât mai interesante cu cât el a fost şi a rămas un prieten al clicii capitularde, de la care este evident că atât el cât şi Denise Basdevant s-au inspirat ori de câte ori au vorbit despre Mişcarea Legionară:

"Ceea ce nu se ştie este că atâta vreme cât nici un armistiţiu nu este semnat, aceşti viteji «liberatori» se comportă ca inamici. Ei încercuiesc, dezarmează şi capturează unităţile militare române, cărora li se spune, de către şefii lor, că se găsesc în prezenţa unor trupe prietene... Hoarda sovietică trăieşte din ceea ce întâlneşte în calea sa; ea jefuieşte gospodăriile ţărăneşti sau magazinele ori depozitele din oraşe, fură fără deosebire animale sau automobile, usucă tot în jurul ei. De altfel, una din primele maşini furate a fost chiar cea a Preşedintelui Consiliului de Miniştri. Semnarea efectivă a Armistiţiului la 12 septembrie 1944 nu a schimbat nimic: jafurile şi hoţiile de tot felul au continuat vreme de luni şi luni de zile, în care timp era prudent să nu întârzii prea mult seara pe stradă dacă nu voiai să-ţi laşi viaţa sau măcar portofelul în mâinile vreunui viteaz «liberator» sovietic. Cât despre guvernele american şi englez, acestea lasă pe seama Uniunii Sovietice tot ce priveşte executarea clauzelor Armistiţiului... care, de altfel, nu numai că autorizează pe ruşi să se amestece în treburile româneşti, ci chiar îi invită... Aşa se face că un act internaţional aprobat de către SUA şi Anglia a lăsat România la bunul plac al Uniunii Sovietice. Mai târziu s-a aflat că aşa se decisese încă din decembrie 1943, la Teheran. Doritorilor de «explicaţii» mai adânci li se mai spune ca negocierile de la Cairo s-au soldat cu un eşec..."

"La început, românii nu şi-au dat seama în ce prăpastie au fost azvârliţi; nici măcar textul clar al Convenţiei de Armistiţiu nu a putut deschide ochii tuturor. Vechile partide politice credeau că, odată repusă în vigoare vechea Constituţie din 1923, prin Decretul din 31 august 1944, vor putea reîncepe viaţa pe picior mare de dinaintea războiului. Adevărul este că la Teheran s-a decis ca România să devină un stat vasal al Uniunii Sovietice. O nouă istorie începe deci pentru această ţară, ca şi pentru celelalte state din estul european, abandonate ambiţiilor imperialiste ale Kremlinului. Toate aceste state şi popoare vor avea aceeaşi soartă, oricare le-ar fi fost politica în trecut şi oricare le-ar fi fost poziţia în cadrul războiului mondial încheiat. Moscova va duce peste tot aceeaşi politică de înrobire; cel mult, în funcţie de anumite condiţii locale, va catadixi uneori să aplice metode diferite."

***

Încă în februarie 1945, când Partidul Comunist, sub protecţia baionetelor sovietice, încercase o manifestaţie pe străzile Bucureştiului, cele câteva sute de participanţi au fost siliţi să se împrăştie, fugind sub huiduielile şi loviturile publicului românesc indignat. După cum Prost o ştie foarte bine, acest incident, o dată cu anumite declaraţii energice ale Generalului Rădescu, noul Preşedinte al Consiliului de Miniştri, au determinat fuga pripită a acestuia, mai întâi la adăpostul Legaţiei Britanice şi ulterior în insula Cipru. În noiembrie 1945, de ziua Sfântului Mihail, împotriva măsurilor Guvernului Groza, poporul şi-a manifestat credinţa către vremurile ce nu mai erau şi ura împotriva noilor săi tirani.

În scurte cuvinte, adevărul era că, în afară de clica politicienilor, poporul român, în unanimitatea sa, în adâncul instinctelor sale, simţea imposibilitatea de convieţuire cu stăpânii pe care această clică îi dăruise ţării. În ceea ce priveşte reacţia Mişcării Legionare, după cum DI Prost o ştie foarte bine, ea s-a manifestat pe două terenuri:

1. În ţară, prin ajutorul dat de legionari, în toată măsura posibilului, oricărui român care încerca să se ascundă de bestiile comuniste sau să treacă peste graniţe, spre Viena.

2. În străinătate, prin formarea Guvernului Naţional din Viena şi a Armatei Naţionale, care au dus mai departe lupta neamului împotriva cotropitorilor săi timp de opt luni după capitularea Regelui şi a rămăşiţelor titulesciene.

Mihail STURDZA

(Selecţii din volumul "România şi sfârşitul Europei")

NECUNOSCUTUL DAR ADEVĂRATUL 23 AUGUST 1944

Dezastrul militar de la "Cotul Donului", fruct al unei grave erori tactice şi al trădării, a avut drept cea mai însemnată urmare demoralizarea armatei române, asociată unei ruperi a relaţiilor de sinceră camaraderie dintre ostaşii români şi cei germani. Aceste două consecinţe au fost abil exploatate de serviciile de propagandă sovietice şi anglo-americane.

Întrebări ca acestea: ce căutăm noi aici, la sute şi sute de kilometri de ţară şi ce fel de camaraderie de arme este între noi şi nemţi, care, în retragerea de la Don opreau cu lovituri de cizmă şi cu patul puştii pe soldaţii români care încercau să scape, în acele momente de derută, de primejdia de a cădea prizonieri, prin urcarea în camioanele germane care evacuau trupele?

Pe un ger (de multe ori însoţit de vifor) de 35-40 grade sub zero, prizonierilor pe care îi capturau, ruşii le luau căciulile, mantalele şi bocancii. Apoi, cu o înjurătură de mamă le strigau : "paşli, nazat!" De aceea, bieţii de ei făceau tot ce le sta în putinţă spre a evita acest socialist prizonierat.

Din retragere în retragere, armata română nu a mai contat ca trupă combativă decât prin efectivele prinse în Crimeea, aflate sub comanda Generalului Avramescu. Restul frontului s-a dezorganizat, iar cei scăpaţi de rănire, prizonierat sau moarte, au ajuns în ţară în jurul lui 1 aprilie 1943. A urmat un an de refacere, reorganizare şi dotare, fără însă ca moralul, atât al soldaţilor, cât şi al ofiţerilor, să se refacă şi să apară în inimile lor dorinţa de victorie. Din cauză că frontul se apropia rapid de graniţele ţării noastre, firesc ar fi fost ca fiecare ostaş să simtă că nu mai era cazul de a primi răspuns la pomenita întrebare: "ce căutăm noi aici?", ci să simtă cât de aproape era primejdia ca şi în ţara noastră să apară biserici pângărite şi dărâmate, aşa cum văzuseră cu zecile pe tot drumul de la Nistru la Don. În schimb, înflorea altceva.

Traficul de influenţă. Pentru a scăpa "de front", corupţia făcea ravagii. Ca medic, am fost supus unor ispite şi presiuni, unele dintre ele chiar ridicole. De aceea, în vederea pomenitei reorganizări, am fost din nou mobilizat, deşi făcusem şi campania de la Odesa, şi cea de la Don. Acolo, fusesem repartizat ca medic al unui batalion zis de infanterie uşoară – de fapt de sacrificiu –, care era băgat în zonele dificile. Aşa, la Cotul Donului, acest batalion a fost destinat să cucerească oraşelul Kleţcaia, pe malul Donului, care rezistase unei divizii germane de infanterie, dar pe care noi l-am cucerit în patru ore, sfârşitul bătăliei încheindu-se cu un bilanţ "splendid". Din aproximativ 900 de oameni s-au mai întors la sediul regimentului doar 32. Oraşelul capturat nu a putut fi păstrat, deoarece comandamentul Diviziei a refuzat să ne dea ajutoare. Autorul principal al refuzului era Căpitanul Marini, cel care ţinea dosarele, cunoscut francmason.

Aşa că pentru a treia oară plecam pe front, de astă dată în calitate de medic al Batalionului III din regimentul 22 Infanterie Târgovişte – Divizia I3, corp V de armată.

În cursul lunii mai 1944 am ajuns în zona de front care ne fusese repartizată, cum se zice în termeni militari, am intrat în dispozitiv. Sectorul care revenea batalionului meu era străbătut de o şosea, Strasse 5, amenajată de nemţi, având o însemnată funcţie strategică, deoarece asigura legătura dintre Iaşi şi Roman, trecând prin Tg. Frumos, Bâra, Mirceşti şi ajungând peste Siret la Roman, care se afla în centrul dspozitivului de apărare spijinit la vest pe munţi şi la est pe Prut. Comandamentul regimentului se afla, împreună cu sectorul Batalionului III, camuflat într-o splendidă pădure de stejar, numită "pădurea Trei Parale". Înspre nord, terenul se povârnea, drumul şerpuind printre două boturi de deal, ceea ce făcea ca pe o distanţă de 60-70 de metri traficul rutier să fie uşor controlat de pe cele două înălţimi. Era, cum se zice, un drum obligat. Valea aceea era cheia strategică a acelei zone, de unde cu uşurinţă se putea pătrunde spre sud, spre Bâra-Roman, dar se putea tot cu uşurinţă împiedica această pătrundere.

În tot timpul (circa două luni) cât am stat în acea poziţie, am putut să-mi dau seama că moralul trupelor nu era cu nimic mai bun decât cel pe care-l ştiam.

Într-un cuvânt, soldaţi şi ofiţeri, toţi aveau acelaşi gând şi aceeaşi dorinţă: "să plece acasă", ca şi când acolo nu erau la ei în ţară!

În aceste condiţii a început pregătirea terenului în vederea amenajării unui şanţ anticar, pe distanţele pomenite (60-70 de metri), fixarea locului de amplasare a unor cuiburi de mitraliere pe cele două versante care străjuiau valea, în vederea realizării unui foc încrucişat şi, în sfârşit, doborârea unor arbori cu ajutorul cărora să se facă stavile în calea traficului auto (ceva à la Codrii Cosminului). Generalul Dumitriu (poreclit "Morcovul" din cauza părului său roşu), în calitate de comandant al Diviziei 13 Infanterie, conducea personal lucrările, însoţit de o numeroasă grupă de ofiţeri de Stat Major (ofiţeri cu "cuc"), desemnând locul unde să se sape etc. În calitate de medic al batalionului pe a cărui zonă de luptă se desfăşurau lucrările, la care participau mai ales soldaţii acestui batalion, eram obligat să fiu de faţă, spre a asigura eventualul ajutor medical în caz de accident. Aşa am putut urmări zi cu zi cele ce s-au lucrat acolo. Am fost tot timpul intrigat de nehotărârea generalului. Se săpa ceva, pentru ca să se renunţe şi să se sape în altă parte. Aşa s-au tot târâgânat lucrurile, încât la 19 august 1944 şanţul nu fusese terminat! Cât despre amplasarea mitralierelor, a trebuit să se recurgă la priceperea unor ofiţeri germani, care, în cursul unei dimineţi, au definitivat ceea ce ai noştri nu reuşiseră în două luni.

În afara pregătirii "terenului" s-a mai adăugat şi o dotare suplimentară, cu mitraliere de tip nou, automate, care-şi reglau tirul automat, servantul neavând altceva de făcut decât să apese pe trăgaci. În plus, ni s-au pus la dispoziţie celebrele arme individuale antitanc, zise Faustpatrone şi Ofenrohre, cu a căror mânuire am fost obligaţi să ne deprindem toţi ofiţerii, indiferent de specialitate.

De-a lungul deselor ciocniri, care aveau loc mai ales noaptea, forţele noastre au capturat şi ceva prizonieri. Aşa am putut afla că armata

din faţa noastră reprezenta rămăşiţele trupelor care luptaseră la Uman, unde ambii beligeranţi înregistraseră grele pierderi. Ostaşii capturaţi (cred că mai curând predaţi de bună voie) erau foarte prost echipaţi, având în sacul de merinde numai câte o bucată de caşă, un fel de mămăligă de mei). Am înţeles că erau trimişi acolo în refacere, frontul românesc părând comandamentului rusesc o zonă de linişte. Trupele din faţa noastră nu erau trupe pregătite de asalt, de întreprinderea unor acţiuni ofensive.

Între timp (în cursul lunii iulie) aflu că oraşul Găeşti a fost bombardat. Acolo era evacuată cu un spital Z.I., soţia mea. Îngrijorat, m-am repezit la Roman (circa 40 km), spre a afla veşti, încercând să iau legătura telefonică cu spitalul din oraşul pomenit. Ce văd însă acolo, la centrala telefonică a armatei? Pe două brancarde dormeau duşi doi sergenţi T.R., slujba la telefoane fiind îndeplinită de două roşcovane, ai căror pistrui şi accent nu puneau grea problemă identificării lor rasiale. Peste toate, obraznice şi necuviincioase. Cu greu le-am captat bunăvoinţa şi, vorbind la Găeşti, m-am liniştit. La întoarcere, mi s-a făcut lumină! Am înţeles că trădarea de la Cotul Donului se continua, obiectivul ei nefiind doar sabotarea războiului german, ci de fapt dezagregarea României. Înapoiat pe poziţie, am început să observ evenimentele cu alţi ochi decât până atunci. Evreii aveau acces la locuri de importanţă vitală pentru apărarea ţării! Şi nimeni nu se sesiza! Un ofiţer superior căruia i-am împărtăşit îngrijorarea mea, mi-a răspuns: "Ei, doctore! Sunt şi ei tineri!"

Postul meu de prim ajutor, săpat şi întărit ca un adevărat punct de luptă, se afla aşezat la marginea şoselei pomenite, camuflat în pădure, pe locul de maximă înălţime al dealului pe care îl străbătea pădurea, şi de unde, de sus dintr-un pom, puteam privi spre vale şi vedea tot ceea ce era acolo. Eram permanent la curent cu tot ce se petrecea pe acel sector de şosea, cine, când şi unde trecea.

Aşa am aflat că, din când în când, noaptea trecea spre liniile ruseşti un general, identificat a fi Generalul D. Racoviţă, care se ducea la ruşi, la "tratative". Ce fel puteau fi acestea nu ştiam, dar informaţii oficiale din care să reiasă însărcinarea lui legală de a duce tratative în zona frontului nu existau.

Între timp, se produce şi ultimul act al pregătitei tragedii care urma să se desfăşoare. De la 15 iulie, într-o anumită ordine, se îngăduia plecarea "în concediu" a tuturor ofiţerilor. Vorba ceea, "ţara piere şi baba se piaptănă". În ce fel ar fi putut contribui la victorie aceste "concedii", nu am priceput atunci. Mai apoi m-am dumirit. Bineînţeles că primii care au plecat au fost comandanţii. De la şeful cel mare, comandantul Armatei a III-a de la Bacău, şi până la comandanţii de regiment, toţi au plecat, deşi informaţii sigure ne avertizau de iminenţa unei ofensive sovietice. Ca o consecinţă, conform obiceiului de a se mai "întârzia" câteva zile la întoarcere, în ziua de 19 August când s-a declanşat ofensiva sovietică, niciunul din comandanţii "en titre" nu erau prezenţi la posturile lor. După 23 august nu a mai avut rost să vină, căci era "pace". Aşa s-a regizat anihilarea unei întregi armate, care în momentele hotărâtoare, a fost lipsită de comandament şi dezorientată de surprinzătorul comunicat regal.

A fost o regizare reuşită. Scenele s-au jucat în două locuri simultan, dar dependente unele de altele. La Bucureşti totul era pregătit. Era nevoie de motivul care să justifice intempestiva acţiune regală, care, neţinând cont de tratativele aproape de sfârşit care se desfăşurau simultan la Stockholm şi Cairo, a intervenit cu o formulă nouă şi neaşteptată. De ce oare s-a procedat în acest fel? Situaţia de la noi era bine cunoscută, oricum tot am fi pierdut războiul şi ruşii ne-ar fi ocupat. Problema – pentru ruşi – era că această ocupaţie să o facă numai ei, şi deci să aibă la dispoziţie România fără să mai poată cineva să se amestece. Or, în eventualitatea că se reuşea un armistiţiu la Cairo, între condiţiile cerute de partea română (de prinţul Ştirbei, care mai apoi s-a sinucis) era şi aceea ca din trupele de ocupaţie să facă parte şi câte o divizie aeropurtată americană şi engleză. Această condiţie nu se potrivea cu planurile ruseşti. Trebuia făcut "ceva" care să împiedice acest "inconvenient". Aşa s-a conceput ceea ce s-a împlinit la 23 August. Era, pe scurt, nevoie de a se inventa o situaţie de urgenţă, dramatică, care să justifice "actul salvator" al tânărului Rege, care îşi inaugura afirmarea personalităţii.

Aşa s-a întâmplat că ruşii "au străpuns frontul" la sud de Târgul Frumos, acolo unde Generalul Dumitriu avusese grijă să nu se facă şanţul anticar şi pe care Generalul Racoviţă îi l-a indicat precis pe hartă. Luptele "crâncene" date în acel sector au prilejuit Batalionului III a consuma, în două zile de bătălie, uriaşul număr de nouă mii de cartuşe! Iată cum, în acele momente "grave", se aude de la un cap la altul al ţării că s-a făcut "pace". Nedumerirea a fost însă numai acolo, în ţara lui Ştefan, unde soldaţii noştri, nemailuptând, aşteptau să se pupe de bucurie cu ruşii. Când colo, ce să vezi? Ruşii continuau să tragă şi să înjure luând prizonieri cu duiumul. Cu aceasta, debandada a fost completă. S-a instalat zisa stare "sauve qui peut". Unii au îmbrăcat haine de cioban, alţii au încercat să treacă munţii etc. În acest timp, radiourile nu încetau a anunţa că Înaltul Comandament al Armatei Roşii anunţă ocuparea "după lupte grele" a feluritelor oraşe aflate pe parcursul drumului spre Bucureşti. Lupte cumplite în care nu se trăgea nici un foc de armă, pentru că nu avea cine. Românii fugeau care încotro, ruşii jefuiau, iar armata germană era pusă în imposibilitate de a încerca vreo acţiune pe cont propriu de apărare, fiind obligată să-şi apere propria piele. La Bucureşti, delir. Toată populaţia Dudeştilor şi Văcăreştilor era în delir. Marea păcăleală reuşise, ţara românească nu fusese niciodată atât de umilită, neapărată şi jefuită. Scuza – eventuală – că nu mai erau disponibile trupe a fost o minciună. Peste câteva luni, ea, ţara, trimitea înspre vest numeroase trupe, din care au pierit peste 300.000 de oameni, care şi-au vărsat sângele pentru victoria opresorilor lor, a acelora care mai apoi le vor lua pământurile, casele şi le vor dărâma bisericile.

În perspectiva anilor, am ocazia să aflu că în repetate rânduri autorul principal al acestei tragedii (mai curând spus actorul principal) se declară a fi creştin, ba chiar ortodox. Oare aşa o fi învăţat de la profesorii săi de istorie (din care probabil că o fi făcut parte şi Nicolae Iorga) că au procedat marii noştri înaintaşi (nu ai lui, în orice caz) în momentele grele prin care ne-a silit istoria să trecem? Există vreun semn, amintire, memorii sau document oficial din care să reiasă că Patriarhul Ţării, Nicodim, a fost consultat? Bineînţeles că ateii care l-au povăţuit nu puteau să facă această greşeală! Dar prietenii, camarila lui, care se şi pretindeau creştini, de ce nu i-au sugerat măcar acest lucru? Răspunsul nu este greu de aflat. Mulţi nu făceau parte dintre cei botezaţi întru Hristos, iar restul erau lepădaţi de Hristos, fiind pe listele secrete ale Marelui Orient sau ale lui B'nei Bright.

De altfel, sovieticii au fost cei care au vrut să ne arate adevărata stare. Ei l-au decorat, cu mare fast, şi credem că de acea mare distincţie pe care i-au acordat-o nu s-a bucurat vreodată un creştin, fie el şi ortodox.

De altfel, şi epilogul a fost grăitor. A fost lăsat să plece în pace şi bună învoială, cu un tren bine garnisit, însoţit de o ceată care, deşi "adversari ai comunismului", îi slujiseră pe ruşi "la fix". Au rămas în ţară proştii, care să sufere în închisori, execuţii şi prigoane de tot felul. Unde este dreptatea Ta, Doamne! Se va arăta ea vreodată şi peste acest popor care suferă, ca şi când ar fi blestemat chiar de la zămislirea lui?

Dr. Iosif NICULESCU

CEEA CE TREBUIE

Toată lumea vorbeşte despre "Europa nouă". Dar cum va vorbi "Europa nouă"? Englezeşte? Franţuzeşte? Sau poate chiar aromâneşte? Despre plăcerea multiplicităţii şi teama unicităţii, şi cu ce ne depăşeşte un mic şi aproape uitat popor din Balcani, va fi vorba aici.

Cunoaşteţi pe aromâni? Aţi realizat deja primele cunoştinţe fundamentale ale limbii aromâne? Nu? Întotdeauna e la fel; toţi doresc să fie europeni şi nu ştiu deloc că viitorul Europei se decide cu problema aromână.

De curând am văzut doi domni impozanţi vorbind la televizor despre Europa. Unul se numea Kohl, celălalt Chirac. Aparatul de repetiţie verbală pe care fiecare şi-l instalează când este întrebat azi despre Europa aleargă cu încredere de la unul la altul: că viitorul Europei înseamnă multiplicitatea culturilor şi popoarelor sale, se asigurau unul pe celălalt cu bună dispoziţie şi că în zona comerţului liber de vamă nu este vorba numai despre schimbul liber de mărfuri, ci şi de idei. Ceea ce s-a vrăjit acolo a fost europeanul de mâine: un om a cărui virtute este deschiderea spre lumea întreagă, a cărui onoare este toleranţa şi a cărui patrie mai mare este întreaga Europă. Curios de tot ce se face la vecinul de dincolo de vechile frontiere, el devine flexibil şi familiarizat, prin televiziune în orice caz, cu cultura europeană comună. Deoarece bogăţia Europei nu constă (după Kohl), nu constă numai (după Chirac) în nici un fel numai (după Helmut-Jacques) în forţa economică a continentului, ci etc... etc... etc.

Există deja aceşti europeni noi? Sunt oare germanii flexibili? Asta încă nu le-a reproşat-o nimeni. Francezii se simt ca acasă şi în Germania? Mai degrabă nu, după cum se vede din bucătăria germană. Şi austriecii se bucură, oare, că în ţara europeană soră, Spania, domneşte din plin multiplicitatea lingvistică şi că, în afară de spaniolă, se mai vorbeşte şi catalana, galica, basca şi calo? Atunci nu am fi deloc aşa de singuri în efortul nostru onest de a le păstra naţionalităţilor băştinaşe din Austria limbile: croata, slovena, ceha, ca să nu mai vorbim şi de români.

Dar, după cum oricine ştie, se stă rău cu virtuţile ce ni se cer nouă, europenilor actuali, pentru cei de mâine. Şi totuşi există deja acei oameni deschişi către lumea largă, care nu se bazează, gravi, pe bunurile lor naţionale, pentru care nu este o povară, ci o plăcere să gândească în două sau trei limbi, a căror purtare şi năzuinţă nu se raportează egoist la unul, ci permanent la mai mulţi deodată, pentru care nu există graniţă între est şi vest, între nord şi sud, care îşi câştigă identitatea din întâlnirea cu diferite culturi, cărora toate acestea nu trebuie să li se prezinte ca nişte scopuri măreţe, deoarece ei le trăiesc de multă vreme. Pe scurt, acesta, noul om european, există. El este aromânul.

Aromâni? Noul lexicon dă numai o informaţie neîndestulătoare: "**Aromâni: macedo-români, macedo-valahi, ţânţari, două triburi (trunchiuri) principale, din care unul constă din meseriaşi şi comercianţi, iar celălalt din păstori migratori**". Într-o asemenea concizie, să comiţi atâtea greşeli şi să produci atâtea enigme înseamnă totuşi o artă. În acest fel nu mergem înainte.

Dar sursele istorice relatează despre macedoneni substanţial mai de demult decât despre danezi şi despre austrieci, despre flamanzi şi despre germani. Metropola lor, Moscopole, era deja o staţiune comercială importantă, prin care veneau produse exotice din Orient spre Europa de Nord, iar din Veneţia erau transportate spre Bagdad mărfuri europene, şi aceasta pe când în Bonn, pe locul unde azi stă Ministerul Economiei, stătea frumosul Nimic. Pentru că aromânii sunt europeni din primul ceas.

Ei vin din negura istoriei împreună cu grecii vechi, la care se referă europenii de azi cu plăcere, când vor să prezinte drept o moştenire a lor civilizaţia, democraţia şi individualitatea, pe care să nu li le mai poată contesta cineva. Ca şi două duzini de alte popoare, aromânii s-au aşezat şi ei, de când e lumea, în Balcani. Dintr-o pură încăpăţânare, ei însă nu sunt slavi, ci romani. În loc însă ca să ţină, cum ar fi fost drept, cel puţin cu cel de-al doilea popor romanic din Balcani, cu românii, ei s-au orientat mândri spre greci, cu care, lingvistic, nu au absolut nimic comun.

Mai târziu, când slavii au pătruns în Balcani, ei au intrat în relaţii strânse cu aceştia. În cea mai bună înţelegere s-au aflat mai ales cu bulgarii, indiferent dacă diversele mari imperii ale acestora tocmai se întemeiau sau iarăşi se prăbuşeau. Deşi s-au îndreptat spre creştinism, în varianta lui ortodoxă, ei au evitat patriarhatul sârb ortodox, ca şi limba veche bulgară ca limbă bisericească, şi nu şi-au însuşit nici scrierea chirilică. Altfel decât francezii sau germanii, aromânii au fost întotdeauna destul de progresişti ca să nu lege, în mod fatal de strâns, identitatea lor naţională cu ideea unui stat naţional. Un organism de stat propriu, în care aromânismul să se realizeze în cea mai înaltă formă statală, ei nu au întemeiat niciodată şi nici nu au aspirat spre el.

De când e lumea, ei nu trăiesc singuri, ci într-o întâlnire şi întrepătrundere continuă cu alte popoare. Acum, domeniul lor de aşezare este împărţit între state ce se duşmănesc în mod absolut: Grecia, Albania, Macedonia, Serbia, Bulgaria, România, Turcia.

În Evul Mediu, situaţia lor de comercianţi de mărfuri materiale şi de bunuri spirituale era netulburată. Ceea ce pleca de la Brindisi spre Europa, ceea ce fugea de la Veneţia spre Bizanţ, ceea ce era aşteptat urgent la Viena din Orientul Apropiat (mirodenii) nu sosea fără ca o parte din drum să nu fi fost efectuată de către aromâni. În sursele istorice ale imperiului otoman se găsesc acuze ocazionale că tocmai trecătorii cei mai de încredere şi intermediarii comerciali cei mai ingenioşi, aromânii, au dat dovadă de tot atâta îndemânare în a se sustrage de la obligaţiile lor fiscale, prin diferite trucuri şi subrefugii. Pentru aceea, ei, binecuvântaţii comercianţi nomazi şi conducători de caravane, nu lâncezeau deloc pe bunăstarea şi prosperitatea lor. Mereu au fost tipărite nenumărate cărţi greceşti, tocmai în Moscopole, metropola aromânească ce nu s-a recunoscut niciodată exclusiv aromânească, ci întotdeauna era plină de locuitori şi pasageri sârbi, bulgari, otomani, greci, veneţieni sau levantini.

Pe scurt: mai bine de cum făceau aromânii nu se poate face, la dreptul vorbind. Nici o mirare că astăzi le merge atât de rău.

Au existat miniştrii greci, academicieni sârbi, purtători ai premiului de stat bulgari, participanţi la olimpiade români, eroi populari macedoneni şi albanezi care erau de fapt aromâni. Dar nu trebuia să ştie nimeni. Sau ei înşişi nu intenţionau să se afirme prea tare. Pentru că vlahii, cum mai erau numiţi, sunt de mai bine de o sută de ani nu prea bine suportaţi în toate statele în care sunt aşezaţi.

Nu că ar fi de-a dreptul persecutaţi. Ceea ce supără la ei este doar faptul că încă nu s-au predat complet şi nu s-au asimilat într-un mod indistinctibil. Cum europenii, în secolul al XIX-lea, au început să se definească în naţiuni şi să se prganizeze în state naţinale, aromânii, care se defineau ca popor între popoare şi ca soli între state, au trebuit să devină străini. Ei sunt socotiţi ca atare în mod obişnuit, sau li se contestă existenţa modestă, într-un mod absolut.

Aşa-numitele "recensăminte", în care cine se declară de o naţionalitate nedorită are de întâmpinat dificultăţi, au redus drastic, în ultimele decenii, numărul aromânilor de pretutindeni. În locul unui

KARL-MARKUS GAUSS, promoţia 1954, trăieşte ca autor şi critic literar în Salzburg. Din 1991 este editor al revistei "Literatur und Kritik".

Publicaţii, printre altele: "Despotul binevoitor", "Nimicirea Europei Centrale" – ambele la Editura Wieser, "Alfabetul european" – Editura Zsolnay.

1995 – Premiul austriac de stat pentru publicistica culturală.

1997 – Premiul european pentru eseul "Charles Veillon".

În prezent, contribuţia sa apare şi în volumul antologic "Europa".

Eseul de faţă a fost publicat în revista "Die Presse", Viena, 15 noiembrie 1997

milion de aromâni, existent odinioară, deoarece Europa de Sud era locuită substanţial mai subţire decât acum, astăzi trebuie să pornim, în afară de Grecia, de la aproximativ 200.000 de oameni care mai sunt gata să se simtă ei înşişi aromâni.

Grecia rămâne un caz special, pentru că "Uniunea Asociaţiilor Culturale Vlahe din Grecia" mai vorbeşte azi de o jumătate de milion de aromâni greci care, pe de o parte trăiesc peste tot în ţară nerecunoscuţi ca greci printre greci, deşi acasă vorbesc aromâneşte, iar pe de altă parte sunt concentraţi într-un număr oarecare de sate din munţii Pindului. Aceste sate ar putea fi văzute ca ultimele perle ale unei romanităţi balcanice, al căror lanţ ajungea odinioară din Istria la Dunăre şi până în Grecia.

Încă în secolul al XIX-lea, preoţii, profesorii şi politicienii greci căutau să-i facă greci pe vlahi. Tatăl scriitorului Ionescu, un aromân care nu a vrut să se facă grec, a părăsit în 1980 satul în care familia sa trăise de când lumea şi s-a strămutat în România, unde aromânilor li se promisese o autonomie pe care regimurile schimbătoare de mai târâiu le-a sustras-o mereu.

Deoarece ţara europeană Grecia nu recunoaşte până astăzi minorităţi naţionale, cultura vlahă din Grecia este tocmai acum ameninţată, întrucât sub steagul Uniunii Europene se petrece o modernizare a economiei agrare care puţine lucruri mai lasă aşa cum au fost. Şi integrarea europeană se petrece, în Grecia ca şi în celelalte ţări ale Uniunii determinate agrar, astfel: în timp ce forurile preocupate de cultură recomandă, de bună credinţă, să fie protejate culturile ţărăneşti periferice, rebele şi străvechi, acestora li se dă lovitura de graţie de către noua economie europeană. Şi astfel, Consiliul Europei îi cere Greciei să protejeze limba şi cultura vlahilor, în timp ce premisele economice ale Uniunii au grijă ca pentru ei să fie tot mai greu să se menţină.

Şi totuşi ar trebui, după epocile unei atât de dureroase decadenţe, să le meargă iarăşi mai bine. Pentru că ceea ce trebuie mai întâi să devenim noi, adică oameni fără prejudecăţi, a căror existenţă nu se îndeplineşte în izolar, ci în deschidere, persoane flexibile şi întreprinzătoare care îşi urmăresc pretutindeni afacerile lor, europeni entuziaşti care îşi fac din nume patrie, toate acestea au fost deja aromânii, de două mii de ani. Felul cum au ştiut ei să se afirme împotriva îndărătniciei birocratice a puterilor schimbătoare, cum au avut iniţiative de acţionare peste graniţe şi astfel au anticipat continuu o Europă mai mare, este pe cât de exemplar, pe atât de unic.

În orice caz, popoarele romanice împrăştiate prin toate statele s-au dovedit şi inflexibile, cu experienţa vieţii, şi creatoare, în menţinerea unei viziuni a unei Europe fără frontiere, împotriva unei Europe care îşi trasa frontierele după criterii naţionale. Când este vorba despre Europa Nouă, nu este permis să lipsească stima faţă de aromâni ş de urmaşii Romei, care nu au practicat separaţia naţională, ci apropierea familială. Campioni ai unei Europe Libere, ale cărei frontiere sunt permeabile nu numai pentru bunuri, ci şi pentru oameni, ei au fost siguri de neîncrederea politiştilor reuniţi ai Europei, ca şi de ura tuturor paznicilor de graniţe, pe care au simţit-o adesea. Şi totuşi, aceste vechi popoare par a fi pregătite optim pentru "Europa Nouă". Ceea ce noi trebuie mai întâi să învăţăm, ei pot deja să facă.

Nu există un aromân care, pe lângă limba sa modernă, să nu mai stăpânească cel puţin o limbă, de cele mai multe ri limba statului din acel teritoriu, pe care peripeţiile istoriei le-au determinat să şi le însuşească. Mulţi aromâni însă mai vorbesc o a treia, a patra limbă, pentru că ramificaţiile îndepărtate ale clanului lor trec dincolo de frontierele arbitrare şi trasate la masa conferinţelor, în statele învecinate, iar aromânii s-au comportat întotdeauna în istorie în aşa fel încât să cunoască limba poparelor connlocuitoare şi totuşi să persiste în a lor proprie. Aceasta este, de asemenea, o calitate europeană distinctivă: să facă schimburi zilnice cu alte popoare şi, totodată, să-şi afirme propria identitate.

Acum desigur că există suficienţi oameni înţelepţi în Austria, la noi şi în aşa-numitele state-nucleu ale Uniunii Europene, care confundă raţiunea cu raţionalizarea şi cred că frumoasele excrescenţe lingvistice primare ar încetini concreşterea Europei şi ar încetini integrarea. Astfel de oameni, care concep Europa ca pe un bloc uniform al progresului, şi de aceea se închipuie pe ei înşişi drept oameni progresişti, visează o naţiune europeană unică, în care engleza (sau franceza) ar fi limba de stat şi ar pregăti nimicirea întârziată a anarhiei lingvistice periferice.

Cunoscutul jurnalist austriac Georg Hoffmann-Ostenhof, aproximativ nu demult a promovat limba engleză ca limbă a unei Europe viitoare; şi conştiinţa sa critică se revarsă emfatic: "Statele Unite ale Europei vor avea o limbă comună, o *lingua franca* sau ele nu vor fi nimic." Ca mulţi alţi gânditori dinaintea lui, cărora le-a trecut prin minte ceva asemănător de măreţ, şi acest proiect înseamnă o mână de măsuri administrative potrivite să ajute puternicei viziuni să iasă la lumină. Deoarece foarte adesea grandiosul eşuează în faţa unor mici prejudecăţi. Astfel, poate că ar trebui să se interzică pe cuprinsul Europei sincronizarea filmelor de cinematograf sau de televiziune. Aceasta şi o serie de alte măsuri pedagogice forţate ar fi suficiente ca, numai după o generaţie, fiecare european, pe lângă dialectul patriei sale, să stăpânească engleza.

Dar oare astfel nu ar fi avantajaţi britanicii într-un mod necuviincios, întrucât ei ştiu englezeşte de mici? Aici se dovedeşte că în fiecare adevărat politist al limbii se găseşte la pândă şi un politist spiritual al circulaţiei. Ca un conra serviciu, după Hoffmann-Ostenhof, englezii ar trebui să renunţe să mai meargă cu automobilele, ca până acum, pe partea stângă a şoselelor.

Această propunere pare doar prostănacă, dar are în ea ceva genial, deoarece Uniunea Eoropeană este şi o comunitate de schimb, ar trebui să recunoştem, în final, în mod creator ce se poate astfel schimba. Limba cu automobilul? De fapt ambele sunt foarte asemănătoare. Limba maternă şi automobilul familiei sunt foarte importante pentru oameni, dar, pe de altă parte, nu ar trebui să le fie prea importante, pentru că teorema lingvistică a lui Hoffmann-Ostenhof este valabilă şi pentru circulaţie.

După ce o dată te-ai învăţat să gândeşti european, ca Hoffmann-Ostenhof, îţi vin şi soluţiile de la sine, pentru multe probleme al continentului. Şi în afară de aceasta, totul pare mult mai ordonat de îndată ce talmeş-balmeşul de limbi şi datini este în sfârşit ordonat mai sistematic. Europa acţionează în mod simplu, mai prieteneşte, mai modern, când se ştie unde poţi să vorbeşti pe stânga şi să călătoreşti pe dreapta.

Ceea ce iese la iveală din astfel de idei fixe nu este, firesţe, numai o înţelegere decadentă a progresului, care este conceput ca o uniformizare culturală şi o administrare birocratică severă, ci şi o înţelegere modest-totalitară a limbii. Cine se plânge că munca în diversele comisii europene este îngreuiată de către numărul mare de limbi europene, acela ar trebui nu numai să-şi desfăşoare munca fără greutăţi, ci să vadă şi limba funcţionând, iar pe aceea pe care o vorbeşte să o oprească brusc.

Limba nu este însă un mediu al comunicărilor de afaceri, oricât ar putea deveni aşa ceva, ci ea este cauza primară unică pe care o avem a fanteziei şi conştiinţei de sine, a revoltei şi a rezistenţei. De aceea, întrebarea ipocrită câte limbi va suporta Europa Nouă este şi întrebarea cumplit de îngrijorătoare cu câtă rezistenţă şi conştiinţă de sine, cu câtă fantezie şi revoltă trebuie să se calculeze în Noua Europă.

Numai un popor unic de consumatori deposedaţi de limba lor maternă şi reduşi la o engleză generală de circulaţie ar putea să-şi vadă scopul existenţei sale în a corespunde cerinţelor din afaceri şi comerţ. Fără grai şi fără vise, o masă fungibilă fără memorie, oamenii pot fi trannsplantaţi de colo colo că să-şi afle patria doar în apartenenţa la concernul transnaţional pentru care lucrează şi a cărui marcă o poartă voluntar pe îmbrăcăminte, în toată lumea.

Conştiinţa de sine poate creşte numai în limba matemă. Ceea ce eu cer cu accent ultimativ este, de acea, următorul lucru: recunoaşterea graiului aromânesc ca bun cultural european şi ca limbă pentru conferinţele internaţionale. Europa va fi multilaterală sau, dacă nu, nu mă mai interesează. Viitorul Europei va fi decis de problema aromână.

Karl-Markus GAUSS

SĂ MAI ÎNVĂŢĂM

De ce, doamnelor?

În peisajul actual al culturii noastre, un segment important este ilustrat de prezenţa notabilă a unui număr de scriitoare, ziariste, reportere de prestigiu, regizoare, scenariste ori cadre universitare de nivel doctoral.

Ar fi să lezăm anumite susceptibilităţi fireşti dacă am încerca să nominalizăm câteva autentice personalităţi, lăsând pe nedrept de o parte atâtea şi atâtea dintre numele care abundă azi în publicistica şi, în general, în cultura noastră contemporană. De aceea, mărturisind că dispunem de o listă cu câteva bune zeci de nume prestigioase, lăsăm la dispoziţia fiecăreia dintre doamnele de indiscutabil talent să se recunoască într-o măsură mai mică sau mai mare în purtătoare a ideilor şi atitudinilor pe care le vom înfăţişa în cele ce urmează.

Avem înaintea conştiinţei şi a minţii noastre câteva excepţionale chipuri de femei române care au ilustrat însuşirile dintotdeauna ale neamului nostru şi la care vom raporta mereu aprecierile pe care le vom face. Îndeobşte ştiute de orice cunoscător al istoriei noastre, ele rămân dincolo de avatarurile acestei istorii ca nişte modele permanente care vor sfida trecerea anilor şi uzura firească a consideraţiei pe care ele au binemeritat-o de la posteritate.

Nu e în intenţia noastră să detaliem portretele acestor ilustre figuri feminine, dar peste extraordinarul caracter ferm, bărbătesc, de cinste şi sacrificiu al vestitei Sima Stolniceasa Buzeasca, soţia nu mai puţin vestitului Stroe Buzescu, unul din căpitanii lui Mihai Viteazul, peste acea fenomenală străşnicie de judecată limpede, patriotism şi castitate, nu ne-ar fi îngăduit să lăsăm să se aştearnă uitarea. Soţie care a spus la căpătâiul bravului ei soţ-luptător: "Nu fu voia Domnului după inima câinelui de păgân" şi care a lăsat cu limbă de moarte să-i fie culcat trupul şi să-şi găsească somnul de veci lângă cel al soţului – lucru ce s-a şi realizat într-o bisericuţă din Vâlcea. Biografia ei, reconstituită de Constantin Gane după documentele vremii – urice şi zapise, surete şi izvoade, ipisoace etc. –, este un exemplu cutremurător de energie şi cinste.

Dar Maria Grant-Rosetti, englezoaica perfect românizată care a pus ordine în viaţa lui C. A. Rosetti şi a dovedit la revoluţia de la 1848 şi încă mult după aceea un ataşament rar întâlnit pentru valorile spirituale româneşti?

Dar ilustra Elena Văcărescu, dar eroina Ecaterina Teodoroiu şi, mai aproape de noi, Alexandrina Cantacuzino, cu fiul împuşcat în temniţa de la Râmnicu Sărat de către călăii lui Carol al II-lea? Şi, pentru a nu descuraja răbdarea Dvs. cu atâtea alte exemple din trecut, îngăduiţi-ne să ne oprim la chipul de eroină de lângă noi, cel al Mamei Elisabeta Rizea de la Nucşoara, pe care o puteţi vedea şi căreia îi puteţi mângâia cutele feţei brăzdate de cei 15 ani de închisoare comunistă.

Dar pentru completarea galeriei de ilustre portrete ale femeii române mergeţi, doamnelor, la Mislea, închisoare de femei – una din închisorile de femei, alături de Miercurea-Ciuc –, să vedeţi locul unde au stat studente şi titrate universitare, să vedeţi "izolatorul" în care trupuri tinere, uneori foarte tinere, erau aruncate pentru cine ştie ce teribil "delict" comis atunci acolo. Acum, la atâţia ani de când acel izolator a rămas gol, vă va înfiora. Dacă va fi linişte în jur să nu vă mire că veţi auzi suspinele victimelor aruncate acolo pe pământ şi apă, fără măcar paie pe jos, fără vreun vas, şi de unde orice strigăt nu avea ecou. Şi să nu vă tulbure dacă eventuale umbre se vor întocmi acolo ca să vă povestească ele cum a fost lăsată să nască o deţinută **singură**, absolut singură, într-o cameră cu ciment pe jos şi cu ce cuvinte cumplite a fost insultată după aceea de către tovarăşa Comandant. Duceţi-vă, doamnelor, la Mislea! Nu e departe de Bucureşti. Veţi reveni de acolo, cel puţin unele dintre dumneavoastră, fără glas, fără să mai puteţi privi în ochii puţinelor supravieţuitoare care au azi vârsta mamelor Dvs.

De ce dar, doamnelor, de ce nu ne întâlnim pe coordonatele anticomunismului, ale disponibilităţii de jertfă de sine, ale studiului erudit, ale decenţei şi moralităţii româneşti, acolo unde noi vă aşteptăm de zeci de ani, coordonate pe care noi am pus lacrimi, şi sânge, şi viaţă, în timp ce...

În timp ce Dvs. nu aţi fost aruncate pe fereastră de la etaj, nici batjocorite şi arse de vii, nici mutilate şi apoi sugrumate, nici împuşcate, nici schilodite în anchete bestiale şi nici lăsate să pieriţi în văgăunele temniţelor, sub regimul lui Carol al II-lea, sub Antonescu şi sub comunişti.

Pentru vina de a fi fost legionare. Legionare.

Asistente universitare, doctorite, profesoare, vor fi fost toate nişte handicapate, probabil, robotizate de marele Guru, iniţiatorul Mişcării Legionare, cel care a stârnit admiraţia chiar şi a unui venerabil rabin, în persoana Doctorului Şafran? Sau poate nişte "urâte", cum le numea într-un interviu un reputat lider politic, mort acum doi-trei ani, urâtele acelea înnobilate prin crezul lor, prin lupta lor, prin martirajul lor, şi care vă întreabă din nou, prin puţinele supravieţuitoare încă valide: "De ce nu ne regăsim pe aceeaşi parte a luptei pentru demnitate, cinste, cultură, respect pentru mormintele bunilor noştri, dragoste pentru Hristos şi pentru neamul acesta chinuit şi obidit?"

Printre Domniile voastre se află distinse personalităţi cu o ereditate legionară sau filo-legionară; nu puţine aţi fost marginalizate, poate scoase de la catedre, din redacţii, cu dreptul de semnătură, trimise în cine ştie ce târg anonim, retrogradate, obligate să vă "descurcaţi" din meditaţii sau acceptând în extremis să daţi Diavolului un deget. Poate un tovarăş Dulea sau o tovarăşă Tamara Dobrin v-au interzis evoluţia meritorie pe treptele culturii româneşti şi v-au împins pe culmile disperării. Poate aţi izbutit să vă exilaţi şi să încercaţi de acolo să menţineţi vie o anumită flacără... Toate, toate acestea convertindu-se acum în merite ce nu pot fi ignorate, diminuate ori anulate.

De unde, de unde dar, alergia Dvs. la termenul de **legionar**?! Ce motivaţii filosofice sau ce ascunse procese biochimice de respingere idiosincrazică determină printre Dvs. accese colerice la simpla enunţare a termenului? Nu vă reţine interesul şi nu vă cutremură evoluţia satanismului, a death-rock-ului, a minorităţilor sexuale (ce eufemism!), nu vă tulbură progresul SIDA şi milioanele ei de victime? Şi nu vă obligă (doar sunteţi femei şi mame) să vă opriţi cu analize pertinente şi ample asupra lor şi să le condamnaţi? Nu e oare prea comod să atacaţi un presupus adversar care azi nu are acces la mass-media?

Dar în fond îi cunoaşteţi Dvs. pe aceşti adversari?

Citit-aţi oare literatura legionară? După ce aţi epuizat biblioteci întregi, după ce v-aţi epuizat ochii pe ediţii vechi străvechi, pe codexuri şi dicţionare, pe enciclopedii şi incunabule, v-aţi acordat oare răgazul intelectual de a parcurge o sută de pagini din literatura aceasta pe care aţi proscris-o fără a o cunoaşte, şi care vă stârneşte o repulsie viscerală? Ne aflăm în faţa unui mecanism ocult ale cărui articulaţii intime ne scapă şi care ne

stârneşte dureroase nedumeriri. Nu aţi parcurs-o, desigur! Asistăm stupefiaţi la situaţii în care simpla rostire a noţiunilor de "creştin", de "naţional", vă creează migrene ca expresie a unor incompatibilităţi inculcate Domniilor voastre de cei cincizeci de ani de comunism ateu şi internaţionalist şi de pro-iudaismul voit sau nevoit al elitei noastre politice actuale. În timp ce termenul de "anti-iudaism", care poate are şi el anumite fundamentări istorico-morale, vă stârneşte o instantanee oroare şi îl expediaţi imediat între ceva care ţine de troglodit sau grobian. De aceea ne priviţi cu îngăduinţă şi cu un evident regret manifestat printr-o grimasă reţinută atunci când în cursul unei discuţii ne declarăm apartenenţa la Mişcare. Şi totul din acel moment este ratat; replicile sunt de complezenţă, se scurtează excursul convorbirii respective.

...Şi apoi, chiar dacă puţine dintre Dvs. aţi parcurs şi câte ceva din ideile doctrinarilor legionari ,vai, ştim că scoase din contextul în care au fost în mod organic încadrate, chiar şi cele mai admirabile afirmaţii pot fi reinterpretate, distorsionate, trădând până la urmă sensul şi intenţia în care au fost concepute şi emise de către autorul lor. Este ceea ce au făcut alcătuitorii acelei penibile "Pe marginea prăpastiei" scoasă de Antonescu în 1941 şi ceea ce încearcă Marta Petreu pe un spaţiu acordat cu generozitate de revista "Apostrof", în primăvara acestui an.

Dar noi, înaintând în argumentaţia noastră, vă propunem, doamnelor, o abordare catafatică a Mişcării Legionare, dincolo de reducţionismul simplist a cărui victimă suntem şi căruia, cu ştiinţă sau nu, multe spirite dintre Domniile voastre i-au căzut de asemenea victime.

Pentru noi este uluitor să observăm că în timp ce, în cel mai pur spirit erudit, vă demonstraţi *in extenso* adeziunea la semiotică, la postmodernism, la antitextualism, la poietică şi structuralism, în studii admirabile şi de valoare europeană, atunci când într-un context oarecare trebuie să vă referiţi la Mişcarea Legionară, limbajul Dvs. suferă o extremă distorsiune care-l reduce aproape la câteva foneme.

Pentru noi însă, un fenomen de complexitatea Mişcării Legionare nu poate fi redus la un singur termen, oricare ar fi acesta, nici "creştinism naţional", şi cu atât mai puţin "terorism". Procedând astfel toate sistemele politice şi religioase ar trece greu prin furcile caudine ale unui reducţionism extrem. Dar Mişcarea se prezintă analiştilor obiectivi nu numai cu un argument ce ni se pare ilustrativ pentru afirmaţiile noastre.

Pentru început cerem îngăduinţa de a stărui asupra unei evidenţe: **adeziunea intelectualilor la Mişcarea Legionară**. Fapt incontestabil şi care continuă să pună în dificultate asiduitatea atâtor detractori. S-au aflat acolo legionari declaraţi sau simpatizanţi "oficiali", de la academicieni, profesori universitari, cavaleri ai Ordinului Mihai Viteazul la artişti, interpreţi, creatori, începând cu Sextil Puşcariu şi Octav Onicescu şi trecând pe la Noica, Eliade, Ţuţea, Vasile Băncilă, G.G. Longinescu, Sorin şi Dorin Pavel, Ion Barbu, Aron Cotruş, Vintilă Horia, Radu Gyr, Horia Stamatu, Oscar Han, Dragoş Protopescu, P.P. Panaitescu şi după alte cel puţin două sute de personalităţi să încheiem cu Ernest Bernea, Dan Botta şi Ovidiu O. Densuşianu. Că nu a fost un fenomen străin de aspiraţiile, de permanenţele neamului românesc, o dovedeşte şi adeziunea membrilor unor familii domnitoare ca Sturdza, Cantacuzino, Ghica, şi a unor boieri români-români ca Orleanu, Gane, Manu, Greceanu. Aici nu mai încape nici o speculaţie, oricât de subtilă, nici un sofism nu-şi mai are loc – este lipsit de sorţi, rămâne un simplu joc de cuvinte. De aceea, cu toată consideraţia pe care o acordăm unui bun procent dintre intelectualii iudei care au încercat şi încearcă să se încadreze în coordonatele culturii europene, şi al căror aport la cultura şi civilizaţia aceasta este cu totul meritoriu, considerăm că depăşeşte pragul minim al decenţei şi că face o îndoielnică impresie intervenţia unor Zigu Ornea, Norman Manea, Leon Volovici, Andrei Cornea, Ion Ianoşi, Vladimir Tismăneanu, Iosif Sava, Henry Wald, Wexler, Oişteanu, Radu Ioanid, Ileana Vrancea asupra unui fenomen românesc, fie că acesta s-ar numi Eminescu, Mircea Eliade sau Mişcarea Legionară. Aşa cum, la rândul nostru – dar aici este vorba de ceva mult mai subtil, propriu tradiţiei europene –, noi nu teoretizăm asupra doctrinelor cu care au operat Abulafia, Maimonide, Isac Luria sau Sabetai Zewi, nici nu problematizăm asupra sefiroturilor, hasidismului, ori haskalei, nu le dăm noi calificative şi atestate de liberă circulaţie...

Dar nu i-aţi citit pe legionari, nu! Nu aţi citit ce au scris doctorii în drept Ion Moţa şi Vasile Marin, care s-au jertfit în Spania apărând icoanele în care prietenii Hemingway şi Romain Rolland trăgeau cu mitraliera... Nu i-aţi citit pe Vasile Băncilă şi pe Corneliu Codreanu. O! "Corneliu Codreanu", nume care oripilează pe iubitorii lui Tob-şebagoim-harog. Sau măcar aţi aflat cum au fost masacraţi fără sentinţă şi în timp de pace sute şi sute de prizonieri politici legionari? Ca femei vă puteţi transpune în postura de mame sau de iubite ale acelor victime?

Abia după aceea vom aborda într-o discuţie pe care o dorim fecundă şi academică problema "crimelor" legionare.

În al doilea rând, să ne fie îngăduit a vă aminti, doamnelor, sutele de acţiuni de construire de biserici, şcoli, cămine, drumuri de munte către mănăstiri, diguri, troiţe şi cruci comemorative, cimitire pentru osemintele părăsite ale soldaţilor eroi căzuţi în primul război mondial, în sfârşit, case pentru cei năpăstuiţi (iar nu câte un "podeţ", cum afirmă aceeaşi Marta Petreu în revista clujeană "Apostrof"). Elanul acesta constructiv, cu participarea liberă, nu fals voluntară, a tineretului studenţesc şi muncitoresc alături de magiştrii lor, nu poate fi minimalizat, nu poate fi expediat prin câteva consideraţii de dialectică subţire. Reflectaţi asupra semnificaţiilor, asupra implicaţiilor morale ale acestei epopei jugulate de un guvern naţional-liberal, vă rugăm, şi după aceea vom aborda cu Dvs. şi subiectul "crimelor" legioanare.

În sfârşit, un al treilea element: prezenţa covârşitoare în lupta anticomunistă cu jertfele şi martirii ei. Suferinţa indusă de această luptă noi o convertim într-un motiv de legitimă mândrie. Ar fi fost, oare, preferabilă poziţia caldă, cuminte, lângă salariul nostru, lângă familiile noastre, lângă puştii noştri pe care i-am lăsat să crească fără noi, ci doar cu mamele unora dintre Dvs.? Prezenţa noastră în temniţă – procentual cea mai numeroasă, şi cu ţinuta care a impresionat şi pe adversarii noştri – nu a făcut decât să confirme, dacă mai era nevoie, acordul perfect între adevărurile proclamate şi fapta noastră. Luaţi, vă invităm din nou, luaţi în consideraţie aceste afirmaţii ale noastre şi, după ce le veţi analiza *sine ira*, vom aborda şi "crimele" noastre.

Desigur, doamnelor, aceste trei argumente ale noastre – care nu sunt singurele –, şi pe care le-am evocat acum, se cer detaliate şi au fost deja detaliate în lucrările ideologilor noştri ori în eseuri "de sertar" ale unor exegeţi mai noi. Aici nu am apelat la ele decât pentru a face recurs la ceea ce ne place să credem că este discernământul Dvs., seriozitatea şi obiectivitatea Dvs.

De aceea, suspectând oroarea Dvs. pentru termenul de "legionar" doar ca expresie a lipsei de informare, vă întrebăm încă o dată: "De ce, doamnelor, de ce?"

Dr. Nicolae NICOLAU

PROFANATOAREA

"Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este Împărăţia cerurilor" (Matei 5, 10)

Ataca perfid Mişcarea Legionară şi pe întemeietorii şi oamenii ei de seamă a devenit un loc comun în publicistica din România. Şi prin "de mult" înţeleg încă din vremea începuturilor ei. Nenumăraţi scribi cu nume de împrumut asortate sonor la românism, ba uneori chiar autentic româneşti, şi-au făcut o profesiune – nu de credinţă, fiindcă nu au fost şi nu sunt compatibili decât cu credinţa în idolul vremurilor, începând cu cele biblice, cu credinţa în viţelul de aur – o profesiune deci în sensul de o meserie, o ocupaţie rentabilă, bine remunerată şi lipsită de riscuri (spun şi cred ei) din denigrarea şi calomnierea Legiunii şi a legionarilor vii, dar mai ales a celor morţi. Morţii nu se pot apăra şi nu-i apără nimeni, cred ei, convinşi că i-au indus acestui neam complexul – sindromul chiar – de inferioritatea al fricii de a crede în adevăr, şi de a mărturisi. S-a căutat şi se caută deci să se dea noţiunii de legionar o conotaţie ce-l asimilează cu răul, cu ceva de care trebuie să te fereşti instinctiv, fără să mai trebuiască vreo demnstraţie că e rău. Ba s-a mers mai departe, pentru că întotdeauna se poate merge mai departe pe drumul bătătorit şi nesfârşit al insinuărilor şi relei credinţe. S-a căutat şi se caută să se implanteze ideea că a lovi în legionari este o faptă pozitivă. Ei trebuie loviţi, mai mult, exterminaţi. Nu figurativ, ci în mod real. Astfel, revista "22" a Grupului pentru Dialog Social a aprobat încă în primele numere ale apariţiei sale masacrul regelui călău Carol al II-lea, confirmând că într-adevăr el a ucis mulţi oameni, fără nici o judecată, dar aceştia erau... legionari (atitudine extinsă asupra întregului neam românesc de către primul redactor al revistei, dna – dra? – Gabriela Adameşteanu care, într-o tabletă din "România liberă" condmana irevocabil Biserica şi pe toţi cei ce nu sunt de acord cu avortul, adică cu uciderea în masă a viitorului nostru), iar dl Andrei Cornea a strigat tare într-un simpozion că "bine le-a făcut" lui Corneliu Codreanu şi celor ucişi cu el într-un mod unic în cruzimea lui. Ca să nu mai vorbim de calificarea drept "purtare ireverenţioasă faţă de Codreanu" a acţiunii de asasinare dirijată de către autoritatea de stat, deconspirată, dar probată cu corpuri delicte şi martori, a lui Stelescu şi soldată cu unul din rarele cazuri de pedepsire a trădării în mult încărcata de trădare istorie naţională a noastră.

Bineînţeles, acţiunea de denigrare a Legiunii nu se opreşte la aceste cazuri de vârf. În atmosfera noastră publică pluteşte un aer de frică de a vorbi bine despre legionari şi legionarism, ca şi cum lumea s-ar supune unei terori ce nu se ştie cine o exercită, unui nepublicat dar de toţi ştiut decret neronian: "Nu-i permis să fii legionar" (celebrul "non licet esse christianus" al împăratului nebun care a dispus incendierea Romei). Şi aceasta acum când în ţară şi în lume se ştie, dar tot aşa, pe dedesubt, că obiectivul numărul unu al crimei comuniste în România l-au format legionarii. Astăzi se condamnă metodele de exterminare comunistă dar se ocultează principalele victime. Se condamnă Piteştii dar nu se nominalizează tineretul legionar martirizat acolo, se vorbeşte de ororile închisorilor comuniste dar nu se scrie şi vorbeşte despre cea mai mare închisoare din ţară, Aiudul, rezervată într-o vreme îndelungată exclusiv legionarilor şi aşa mai departe.

Prudent şi docil "poporul", ros de toate relele multor secole de istorie vitregă, nu crede că legionarii sunt sau au fost răi, dar ştie că ei au duşmani de temut şi nu vrea să şi-i ridice în cap. Oamenii zâmbesc complice când se vorbeşte de ei, chiar când se vorbeşte de rău, câte un bunic îi spune nepotului că în ei a rămas nădejdea ţării pentru cândva, într-un viitor mirific. Chiar şi în presă mai apare uneori ceva menţionat dintr-un trecut îndepărtat, când legionarii au ridicat undeva o cruce, o troiţă, au zidit o bisericuţă, au construit un podeţ etc., cum este cazul crucii din satul Podgoria, comuna Tătaru din Prahova, doborâtă cu tractorul de către comunişti de-abia în 1988, sau al fântânii cu troiţă de la şcoala din Miceşti, lângă Turda, unde nici azi copiii nu mai au apă în incinta şcolii, ci aleargă, în pauze, pe la casele din sat ca să-şi potolească setea.

Toate acestea s-ar putea însă spune că aparţin domeniului folcloric, cu jocul lui de umbră şi lumină dintre legendă şi memoria istorică, locul matrice unde germinează marile idealuri realizate până la urmă în inefabilul spiritual artistic al creaţiei lor de cultură autentică, în care se petrce simbioza între creaţie şi viaţă ca o realitate unică, cu sens unic: nemurirea.

Legiunea a avut însă şi are o existenţă reală, istorică. De aici înainte a face istoria românilor fără Mişcarea Legionară este egal cu a falsifica istoria. Fiindcă Legiunea şi-a manifestat integral vitalitatea şi a adus în lumina validităţii noastre ca neam toate valenţele lui creatoare, arătându-le sensul şi diferenţa specifică. Creatorul Legiunii şi continuatorul lui în lume au descoperit, potenţat şi arătat generaţiilor din vremurile viitoare adevărata şi singura cale posibilă în destinul nostru pentru ca acesta să nu eşueze în non-fiinţă. Şi cum tot ce are drept ţintă fiinţarea întru eternitate, legionarii au realizat că aceasta nu se poate obţine decât pe o temelie de desprindere din contingent, dureroasă uneori, dură, dar absolut necesară. Şi aşa, intuind sensul creştin al existenţei şi încadrându-se în el, au dat acea cantitate uriaşă de jertfă conştientă şi acceptată de multe, enorm de multe vieţi omeneşti. Această jertfă menţine Legiunea trează. Această jertfă face posibilă legătura între trecutul, prezentul şi viitorul nostru ca neam.

Dar tot această jertfă îi face pe duşmanii românismului să se înfioare şi să se teamă. De aceea răul, adevăratul rău, se încrâncenează în a se lupta cu morţii. Nu cu oamenii morţi – mai corect şi adevărat spus omorâţi –, pe ei nu-i mai au în faţă, ci cu memoria lor. Un securist perora că păstrarea amintirii celor ucişi de ei ar însemna vânătoare de vrăjitoare. Doar că morţii aceştia sunt mai vii, mult mai vii decât călăii lor. Lor le rămâne numele, numărul şi viaţa pentru viitorime, iar călăilor doar acest calificativ colectiv cu tot ce implică el în istorie.

Şi această separare inevitabilă şi ineluctabilă este prezentă în toate domeniile vieţii, de parcă sensul existenţei ar fi maniheist şi omul nu ar avea liber arbitru. De parcă nu ar avea posibilitatea de a vedea calea şi adevărul. Fiindcă singura ieşire pe care le-o deschide istoria şi religia – pe care ei le neagă şi le ironizează – este cunoaşterea şi recunoaşterea adevărului, cu corolarul lor firesc, regretul, însoţit de nevoia interioară de ispăşire pentru a te fi opus mersului inexorabil al vieţii omului şi neamului tău.

În loc de aceasta însă duşmanii dintotdeauna ai Legiunii încearcă să se regrupeze şi să pornească la alte atacuri, pe alte planuri decât acela al ikmediatului luptei politice, domeniu în care li se reproşează de altfel legionarilor absenţa. Pe drept sau pe nedrept este o altă chestiune, după cum însăşi această absenţă este discutabilă din moment ce duşmanii simt nevoia de a combate Legiunea şi atunci când legionarii nu se manifestă. Să fie oare neliniştea ce pune stăpânire pe cel vinovat că va fi descoperit? Sau poate "morţii" din împărăţia lor le dau semnal că ei şi idealul lor sunt vii şi acum ucigaşii se sperie de propria lor micime şi neputinţă şi încearcă să se ascundă după reactualizarea unor acuzaţii spulberate încă de pe când se aflau... în faşă? Să fi început oare împărăţia strigoilor, prevestită de Moţa? Pentru că, în mod inexplicabil, în anii aceştia post-revoluţionari, în locul bucuriei că a fost înlăturat un regim de crimă şi teroare instituţionalizate în sinistra Securitate, în loc să se urmărească vindecarea cât de cât a unor răni atât de adâncite într-o jumătate de secol, se face abstracţie de toate acestea şi se inventează şi răstălmăcesc evenimente antebelice. De parcă vremurile de atunci n-ar fi fost marcate de ofensiva comunistă (vezi Spania etc.) şi de laşitatea şi cecitatea istorică a unor politicieni corupţi.

Şi cum în prezent nu se izbesc decât de prezenţa istorică a Legiunii, care îi incomodează şi peste care nu pot trece şi nu o pot nega, asupra ei îşi încearcă duşmanii Legiunii, aceiaşi în altă ipostază, atacurile neputincioase. Fiindcă după nefasta eră comunistă, marcată exclusiv de mizerie, crimă şi teroare, a încerca să combaţi tocmai ideile şi pe oamenii care, la timp, au strigat şi luptat cu disperare pentru a împiedica ceea ce a urmat, este o dovadă incontestabilă, pe de o parte că într-o anumită lume persistă orbirea clasei politice antebelice, iar pe de altă parte că duşmanii permanenţi al Legiunii fac parte din aceeaşi ireductibilă orbită antiromânească şi, mai ales, anticreştină.

Aşa se explică apariţia în anii aceştia aşa-numiţi post-revoluţionari, deşi nu prea se vede în ce a constat revoluţia în afară de morţii ei, unor "lucrări" al căror obiectiv, mai mult sau mai puţin evident şi cel mai puţin argumentat, este demolarea doctrinei legionare şi a prestigiului oamenilor ei de seamă. Lucrări ce se vor ştiinţifice, dar a căror principală carcteristică este lipsa de

claritate. Fără a exclude posibilitatea de a le analiza cândva pe rând, deşi se repetă între ele ca şi cum ar avea un autor unic, aici doar le semnalăm, fiindcă ne obligă logica inerentă a subiectului, dar nu le acordăm spaţu, fiindcă nici una nu depăşeşte faza din presa pro-comunistă antebelică în care culmea argumentaţiei logico-ştiinţifice era strigătul "intelectualii e fascişti", frază pe care a rezolvat-o, magistral ca în tot ce a făcut, Mircea Eliade.

Începând cu cartea dlui Zigu Ornea, cărţile acestea se continuă pe aceeaşi temă, în mod evident inspirate din aceeaşi sursă. Comunismul cu toate anexele sau părinţii lui oculţi vrea să se validiteze şi menţină în noua situaţie atacând în continuare pe legionari, fără a avea cât de cât ceva nou în tematică. Astfel dl Z. Ornea, care refuză sistematic să-şi dea prenumele întreg (Zigu), zornăie şi acum, ca pe vremuri presa din Sărindar, că legionarii l-au atacat pe Sadoveanu, de exemplu, pentru poziţia lui în cultura românească şi mai ales pentru opţiunea lui politică. Bineînţeles că uită că totuşi nu legionarii i-au schimbat în presa interbelică numele în Jidoveanu.

Oameni practici, un grup de tovarăşi din fostul Institut de Istorie a Partidului Comunist (şi ce istorie!) şi anume: Alexandru Florian, Radu Florian, Victor Neumann, Dionisie Petcu, Constantin Petculescu, Gh. Lencan Stoica s-au regrupat sub sigla "Institutul de Teorie Socială al Academiei Române" (unde şi-au găsit adăpost!) şi au scos încă în 1994 o carte intitulată "Ideea care ucide", idee care, firește, este cea legionară şi nu cea comunistă care are la activ suprimarea a peste 100.000.000 de oameni în istoria ei. Să ai un asemenea tupeu şi încă în grup, după cele ce s-au petrecut în România între anii 1944 şi 1989, este într-adevăr o performanţă. Stupidă şi falsă, cu scopul vădit de a-i acoperi pe autori, cartea aceasta are totuşi un merit pentru care e bine să fie căutată. În ideea de a-şi justifica atacurile, doi dintre autori, Constantin Petculescu şi Alexandru Florian, au realizat o antologie de texte din presa interbelică în care oameni ca: Nae Ionescu, Mircea Eliade, Nicolae Roşu, Mihail Manoilescu, Mihail Polihroniade, Emil Cioran, Ernest Bernea, Radu Gyr, Dan Botta, Vintilă Horia, Traian Brăileanu, Ion Găvănescul, Corneliu Şumuleanu, Constantin Noica, Nichifor Crainic, Octav Onicescu, P.P. Panaitescu, Petre Ţuţea, Traian Herseni îşi mărturisesc părerile despre Legiune şi legionarism precum şi participarea lor sufletească şi activă la ideea legionară, care într-adevăr ucide în conştiinţa cititorului materialismul ateu şi comunist. Florilegiu rar şi greu de găsit pentru tineretul de azi, textele acestea au în mod firesc efectul bumerangului. Legionarii se cuvine să le fie recunoscători realizatorilor acestei cărţi fiindcă au reuşit să-i apere cu ceea ce au vrut ei să-i atace.

Cum însă Legiunea izbucnea în viaţa românească cu o forţă revoluţionară susţinută de un crez mistic şi mitic, cum din reînvierea mitului românesc apăreau şi se anunţau implicit germenii unei culturi spirituale specifice, cum se dezgropa de sub nămolul cotropirilor străine esenţa românismului şi se descoperea linia creatoare a lui, Legiunea devenea ea însăşi un mit în plin marş atrăgător şi cuceritor. El stimula setea – subterană, am zice – a acestui neam de a se dezvolta el însuşi, de a se afirma în faţa lumii şi a lui Dumnezeu în deplinătatea valenţelor şi potenţelor sale. Prin Legiune, prin înfăptuirea mitului ei, unul uman şi creştin, cu rădăcinile în pământ şi cu roadele în cer, pe o verticală curăţată de orice zgură a negaţiei, neamul românesc tindea să se realizeze pe sine după chemarea divină. Ori, tocmai aceasta trebuia împiedicată cu orice preţ în opinia celor ce ne asupreau şi râvneau la avutul nostru material, la bogăţiile noastre, la ţara noastră. Şi dacă într-o bună măsură au reuşit pe plan material, mitul a rămas. Nevăzut dar simţit, trăit, ca orice mit. Nevăzut, dar întăritor în credinţă şi creator de cultură. Deschizător de drum spre mântuire a omului şi a neamului, mitul este singurul îndrumător adevărat al istoriei. Şi legionarii au intuit istoria neamului şi i-au reînviat mitul. De aceea mitul trebuie distrus, în optica duşmanilor legiunii. Ei pierd material dacă se realizează mmitul. Ei, care vorbesc despre inconsistenţa miturilor, ştiu că un mit al materiei nu există. Fizica, pe care pretind că o cunosc (dar nu o înţeleg, spunem noi), le demonstrează că entitatea cea mai inconsistentă este materia, din care ei însă nu pot evada. De aici necesitatea pentru ei de a asalta şi demola miturile. De a învinge invincibilul, i-am completa noi.

Şi atunci... parturiunt montes nascetur ridiculus mus.

Şi aşa au apărut, pe rând, dar repetându-se onomatopeic:

1. "Inconsistenţa miturilor. Cazul Mişcării Legionare", de Stelian Bălănascu şi Ion Solacolu, o carte cu o abundenţă demnă de invidiat, de către amatori, în jonglerii cerebrale şi insidiozităţi, totuşi uşor de decelat. Plină de sofisme, argutii şi artificii, la sfârşitul ei nu te întrebi ce vrea să spună, ci vezi, zâmbind, că toată preţiozitatea ei nu spune nimic.

2. "Legiunea Arhanghelului Mihail, de la mit la realitate", de Dragoş Zamfirescu. Având pretenţii de abordare serioasă a subiectului, cartea adună şi ea acuzele aduse legionarilor de către adversarii lor, îndeosebi cele Antonesciene, cu o părtinire bătătoare la ochi până la refuz.

3. "Mişcarea Legionară. Mit şi realitate", de Constantin Petculescu, acelaşi din menţionata "Idee care ucide" şi care tratează tema cu aceeaşi bună credinţă şi obiectivitate comunistă de acolo.

Rahitismul gândirii acestor autori, stilul şi maniera lor, dar mai ales preocuparea legionarilor de a construi sau cel puţin de a conserva intact ceea ce au construit înaintaşii, i-au determinat pe legionari să nu riposteze în slabele lor organe de publicitate (ei nu au avut şi cu atât mai mult nu au mijloace de afirmare mediatică). Dincolo de acestea însă mai este certitudinea lor ideologică de nezdruncinat, conştiinţa că se află pe făgaşul de împlinire a unui destin istoric inexorabil, care îi face să nu se oprească în faţa unor mărunte încercări de a le devia calea. Câinii latră, caravana trece, chiar dacă lasă pe drum jertfe sau este abandonată de unii. Vin alţii care-i simt chemarea şi drumul se continuă. Drumul se continuă spre infinitul râvnit şi lătratul câinilor se pierde-n neantul din care provine.

În acest context se încadrează şi noua încercare de demolare a construcţiei legionare indestructibile, a doamnei Marta Petreu, despre care am aflat destul de târziu.

La dreptul vorbind, s-ar putea ca doamna Marta Petreu să fie o celebritate şi subsemnatul să am o carenţă informaţională de nescuzat. Am auzit doar că doamna Marta Petreu l-a executat nu prea de mult pe Nae Ionescu, dar cum Nae Ionescu se apără impunându-se şi de dincolo de mormântul săpat lui de acelaşi rege asasin Carol al II-lea, mi-am zis că poate e vocea vreunei carliste post-carlistă. Şi fără să vreau parcă l-am văzut pe profesor trecând cu privirea în amfiteatru peste capetele insignifiante ale multor ascultătoare care îl audiau fiindcă atunci aşa era modern şi profesorul era un "tip bine", iar acum a devenit modernă încercarea de dărâmare a idolilor generaţiilor trecute, dar nu a celor comuniste, ci a celor dinaintea pătrunderii acestui flagel la noi în ţară. Iată însă ca relativ recenta decernare a premiilor Uniunii Scriitorilor am văzut-o şi auzit-o pe doamna Marta Petreu primind premiul cu un vers propriu, probabil din cartea premiată, care mi-a plăcut şi am regretat imediat lacunele din lectura mea ne la zi, ba chiar mi-am propus să caut "Cartea mâniei", încercare ce a rămas infructuoasă, trebuind astfel să rămân doar cu ecoul plăcut al acelui vers pe care nu l-aş putea reproduce. Nu mi-a fost dat însă să mă bucur prea mult de această încântare. Am aflat apoi că doamna Marta Petreu a întocmit un dosar doctrinei legionare şi intlighenţiei interbelice, publicat în "Apostrof", revistă a Uniunii Scriitorilor, anul IX, nr. 4 (95), 1998.

Din moment ce este vorba de un dosar, legionarii ştiu că dosarele făcute lor sunt numai de acuzare, incriminatoare. Deci şi acest dosar poate fi trecut în arhiva respectivă: încă un atac. Noutatea lui constă în faptul că este întocmit de o femeie şi desigur de o femeie intelectuală. Se ştie că sufletul feminin este mai sensibil la virtuţile cardinale, îndeosebi la frumos, dar şi la bine şi adevăr. Primul gând a fost deci că doamna Marta Petreu se va fi gândit să spună lucrurilor pe nume, adică la adevăr. Şi desigur le va spune şi frumos, şi atunci ar face în total un lucru bun. În ce măsură se apropie de acest deziderat dosarul-studiu al doamnei Marta Petreu este bine să aprecieze fiecare cititor în parte. Vreau să spun fiecare cititor avizat. Dar acum majoritatea cititorilor sunt neavizaţi. Chiar şi acei care în momentul de faţă au acces la arhive, în ei mai stăruie ceva din sloganul ce le-a fost indus în gândire: calomniez, calomniez... şi atunci, apreciind din punctul de vedere al virtuţilor cardinale, putem exprima negativ calităţile dosarului, de exemplu în genul: doamna Marta Petreu nu are un stil vadimist nici chiar când exprimă un fond vadimist; sau: doamna Marta Petreu nu minte, dar nu spune adevărul. În felul acesta însă ne învârtim pe loc fără a putea progresa în gândire sau aprecia opiniile doamnei Marta Petreu şi mai ales "contribuţia" domniei sale în cunoaşterea problemei.

În fond ce vrea şi ce spune doamna Marta

(urmare în pagina 14)

PROFANATOAREA

(urmare din pagina 13)

Petreu? Fără nici o intenţie de a o ofensa sau ironiza, în tot dosarul-studiu imprimat pe 11 pagini de revistă maxidimensionată, ne spune şi ne asigură, ba pe legionari chiar îi convinge, că legionarii sunt... legionari. Ce înseamnă însă a fi legionar nu reiese deloc din moment ce virtuţile legionare sunt transformate în defecte. O asigurăm pe doamna Marta Petreu că nu este prima încercare de acest fel. Ba, cum între timp am aflat că domnia sa este clujeană, chiar în Cluj se găseşte într-o bună societate, în aceea a doamnei Doina Cornea, poate mai mare legionarofagă.

Şi totuşi, ce vrea doamna Marta Petreu?

Greu de spus. Dosarul nu are o linie conducătoare, uin început şi un sfârşit din care să înţelegi ce urmăreşte autoarea. Înainte de toate se vede o mare, o uriaşă lipsă de înţelegere a Mişcării Legionare, pe care o consideră un partid oarecare, când de fapt Legiunea este un cosmos, o viziune integrală despre lume şi viaţă. Este de-a dreptul dezarmănt în simplitatea lui reproşul ce i-l face Căpitanului, lui Corneliu Zelea Codreanu, ca să înţeleagă doamna despre cine vorbesc, că nu s-a axat pe revendicări materiale în luptele studenţeşti. Cu alte cuvinte, de ce nu s-a limitat la un fel de activitate sindicală în care, ca lider, să se târguiască cu guvernanţii pe nişte sume de bani şi să tranzacţioneze cu ei. Dar tocmai de aceea, stimată doamnă, fiindcă Corneliu Zelea Codreanu a fost deschizătorul unui nou orizont, al celui al sufletului în viaţa neamului, al celui eternm nu al celui diurn. Iar dacă acest lucru nu s-a înţeles din "Pentru legionari" şi "Cranii de lemn", de exemplu, noi nu ne putem lua sarcina de a vi-l face înţeles. Păstrând însă bineînţeles toate proporţiile ce se impun de la sine, nu-i mare mirare că aceste cărţi nu sunt înţelese de către doamna Marta Petreu. Mulţi citesc Biblia, şi sectele, Martorii lui Iehova şi altele, sunt o dovadă a ceea ce s-a înţeles de către unii. Şi aceasta îndeosebi când opacitatea unei prejudecăţi se lasă peste minte şi suflet. Pentru a înţelege Legiune trebuie, înainte de toate, suflet curat şi zel de a-i descoperi orizontul, perspectiva, viziunea. Or, doamna Marta Petreu pleacă din capul locului de la ideea că legionar înseamnă vinovat şi vinovăţia legionarului constă în nonconformismul său. Şi astfel, toate i se încurcă şi i se învălmăşesc în minte, într-o confuzie generală. În felul acesta, Corneliu Codreanu este vinovat că şi-a pus o problemă de suflet şi de viziune istorică în loc să cerşească bani de la guvernul liberal şi de la evrei. Dar dacă Corneliu Codreanu se face vinovat în felul acesta, înseamnă că şi toţi cei ce l-au înţeles şi urmat sunt vinovaţi. Şi, de fapt, în opinia doamnei Marta Petreu sunt vinovaţi de a fi fost legionari. Tot dosarul domniei sale izvorăşte din această culpabilizare anticipată. Întregul lui ton şi întreaga lui psihologie este aceea a unui copil pârâcios din clasa întâi care ridică mereu două degete şi spune: Doamna (sau tovarăşa) învăţătoare, Gheorghe râde, sau Ionică mă pişcă.

Şi astfel, iată-ne cu o serie necunoscut de mare de oameni reprezentativi din cultura română vinovaţi de legionarism, ca şi cum ei ar fi negat vreodată faptul. Ba mai mult, cea mai glorioasă perioadă din istoria culturii române s-a născut din viziunea legionară despre lume şi viaţă. Numele din dosarul doamnei Marta Petreu sunt bine alese. Toate reprezintă doctrina legionară sub un unghi oarecare şi toate au crescut pe verticala spiritului românesc trezit şi învigorat de Legiune, de acel omorât Corneliu Codreanu, ca prin jertfa lui să învie neamul românesc. Înviere în a cărei lumină, după întregirea teritorială, puterile creatoare româneşti s-au "materializat" în nişte nume ca: Ion Moţa, care a îmbinat în mod unic credinţa cu fapta, cu Vasile Marin lângă el, înfrăţiţi în veşnicia jertfei, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Traian Brăileanu, Constantin Noica, Radu Gyr, George Manu şi atâţia alţii, nominalizaţi sau nu de doamna Marta Petreu (dacă o interesează, îi deconspirăm acum şi aici că şi Lucian Blaga a fost încadrat într-un cuib legionar). Şi doamna Marta Petreu are dreptate şi în aprecierea lor. Au fost oameni de caracter care nu şi-au renegat crezul, cu excepţia, poate, a lui Emil Cioran care, după "Schimbarea la faţă a României" şi-a încheiat opera, în plină publicitate decadentă, cu un eseu în care-şi deplânge inconvenientul de a se fi născut. Şi totuşi, şi celebritatea lui Emil Cioran se datorează în cea mai mare parte tangenţei lui şi a familiei lui cu Mişcarea Legionară.

Dar dincolo de aceste divulgări, din care porecla rău intenţionată de "legionar" a doamnei Marta Petreu se transformă în renume (şi crucea, din obiect de tortură infamant a devenit obiect de cult), se mai desprinde în câteva locuri şi gândirea de crasă rea-credinţă a domniei sale. Astfel, declaraţia Căpitanului de la sfârşitul procesului pentru complotul studenţesc, că îşi vor continua lupta, o traduce cu intenţia mărturisită de a "omorî în continuare". Nu este de altfel singurul loc. La fel şi în cazul agresiunii lui Manciu în plină instanţă. Pentru doamna Marta Petreu noţiunea de "legitimă apărare" nu are nici un înţeles în momentul de faţă. Probabil regretă că nu a făcut parte din acel complet de judecată de atunci, ca să-şi fi exprimat dorinţa, împotriva valului de simpatie din întreaga ţară. Sau insinuarea că Moţa, arhanghel rănit – cum i-a spus o altă mare victimă legionară, a avut porniri criminale înnăscute când s-a hotărât, primul, să dea un exemplu, primul, de pedepsire a trădării mârşave. Unde mai pui că trădătorul de atunci a supravieţuit tentativei de pedepsire, fapt bineînţeles nemenţionat de doamna Petreu, după cum nemenţionată de către domnia sa a rămas hecatomba de morţi legionare, sporită în decursul anilor de către toate regimurile la care a fost supusă biata ţară din 1927, de la întemeierea Legiunii, până azi.

Cum pot fi înţelese toate acestea? Ştim de două mii de ani încoace că sufletul femeiesc este mai sensibil şi că femeile sunt mai receptive la virtuţile cardinale. Femeile au fost primele care au înfrânt frica din ele şi au mers să caute trupul Mântuitorului pentru a îndeplini cele cerute de lege. Femeile au dat şi dau, ca mame, dovadă de putere de jertfă şi sacrificiu, de perseverenţă pe acest drum, mai mare decât bărbaţii. Şi cu atât mai mult femeile cu sensibilitate artistică, cum este doamna Marta Petreu, poeta care cu un singur vers m-a convins de aleasa d-sale sensibilitate. Cum poate însă sălăşlui în acelaşi suflet frumuseţea poetică şi profanarea sacrului? Pentru că doamna Marta Petreu profanează în mod conştient memoria atâtor morţi care în viaţă au fost modele etice şi firi vizionare pline de forţă creatoare. Cum se poate doamna Marta Petreu alătura lui Norman Manea (numele pe care şi l-a dat el) în denigrarea lui Mircea Eliade? Sau cum nu vede doamna Petreu că P.P. Panaitescu şi Traian Brăileanu au perfectă dreptate când neagă caracterul românesc al burgheziei din România interbelică? De ce o fi crezând domnia sa despre cultura română că este hibridă, şubredă, firavă sau mai ştiu eu cum în raport cu aceea a minorităţilor conlocuitoare? Ce are domnia sa sfânt din ale neamului românesc? Totul trebuie profanat? Şi, mai ales, trebuie profanată credinţa creştină?

Şi pentru a nu se presupune că ne avântăm în afirmaţii nefondate, să dăm un citat din "studiul" domniei sale, singurul de altfel:

"Când Mişcarea Legionară se consolidase şi avea un număr suficient de membri, Codreanu, **imitând scenariul cristic** (s.n.) – «Cum M-a trimis pe Mine Tatăl, aşa vă trimit şi Eu pe voi» (Ioan 20, 21) – îşi trimite legionarii în mijlocul lumii."

Deci Căpitanul, "**imitând scenariul cristic**", şi-a trimi legionarii în lume. Rog pe oricine va citi aceste rânduri, precum şi pe cei care au citit sau vor citi "dosarul" doamnei Marta Petreu, să se pronunţe în cugetul lor şi dacă vor socoti de bine şi către alţii, dacă a-I atribui Mântuitorului Iisus Hristos **scenarii** constituie sau nu o blasfemie sau, mai mult, o profanare.

Şi aici mă văd nevoit să întrerup comentariile şi întrebările. Sunt fără nici un rost. Un rost poate că ar mai avea recomandarea ca doamna Petreu să îl şi citească pe Spengler.

Uitându-mă mai atent la numărul din revista "Apostrof" văd că se prezintă ca o "Revistă editată cu sprijinul Fundaţiei Soros pentru o Societate Deschisă, al Fund for Central and East European Book Projects şi al Ministerului Culturii" (ultimul - n.n.). Cu aceasta am primit şi răspun la toate întrebările formulate mai sus sau nu: scris de simbriaşi în slujba străinilor.

Deci: Tel maître, tel valet, sau românește spus: sacul şi petecul!

Păcat de versul acela frumos!

Bunul Dumnezeu să o lumineze pe doamna Marta Petreu!

Sebastian MOCANU

Modelul paideic platonician

Încă de la început ţin să subliniez faptul că, prin acest articol, nu-mi propun să analizez din perspectivă strict filosofică modelul educativ platonician – deşi ar fi fost foarte incitant, dar ar fi cerut un excurs mai lung prin filosofia platoniciană –, ci numai să trasez jaloanele unui sistem paideic impresionant sau, altfel spus, o propedeutică a paideii platoniciene.

"Generaţia marilor sofişti şi a lui Socrate, fecundă, dar aflată la început de drum şi frământată – spune Henri-Irénée Marrou în studiul său "Istoria educaţiei în antichitate", Ed. Meridiane, Bucureşti, 1997 –, îi succedă una căreia îi revine meritul de a fi condus educaţia antică – îndelung întârziată într-un stadiu arhaic sau incert în privinţa devenirii sale – la maturitate şi la acea Formă definitivă, care, subzistând intactă în ciuda evoluţiei ulterioare, îi defineşte în faţa istoriei originalitatea."

Îmbinând tradiţia unei pedagogii eleate de nuanţă parmenidiană cu una ionică de tip heraclitian, Platon îşi construieşte un sistem pedagogic propriu, axat pe deviza oracolului din Delfi "knoti seauton", deviză afirmată de unul dintre cei şapte înţelepţi ai Greciei antice, Chilon Spartanul. (De altfel, filosofia de tip proletcultist îi atribuie lui Socrate această deviză, neţinându-se cont de faptul că el, în dialogul "Charmides", dialog despre înţelepciune, susţine contrariul, adică faptul că omul nu se poate autocunoaşte.)

Platon îşi formează discipolii, ca şi Socrate, în vederea unui ideal de înţelepciune "Sophia", şi nu unul de practică. În chip de bun socratic, Platon insistă mai ales asupra aspectului moral al educaţiei, asupra formării personale, a vieţii interioare.

Cum bine spunea şi H.I. Marrou în studiul sus menţionat, Platon şi Isokrates, un alt formator al gândirii greceşti de tip sofistic, "fac din cultura personală, din deplina dezvoltare a Eului, scopul nu numai al efortului lor profesional, ci şi al oricărui efort uman; o dată cu ei intrăm în etica acelei "Paideia" care defineşte, cum voi arăta, climatul civilizaţiei helenistice".

Trebuie să amintim formidabila dezvoltare dialectică pe care şcolile din Megara, din Elis-Eretria şi cinismul ce-şi are originea în Antishenes, au ajuns să o utilizeze pentru a combate dogmatismul conceptual platonician.

Continuând tradiţia unei pedagogii socratice cu ample implicaţii ontologice – în contrasensul unei retorici sofistice atipice, bazată pe un sistem de tip Protagoras, Gorgias –, Platon pune la baza modelului său educaţional noţiunea fundamentală a Adevărului pe cale raţională.

În admirabila sa Scrisoare a VII-a, compusă prin anii 353-352, Platon ne-a făcut emoţionanta confidenţă a visurilor sale de tinereţe şi mărturisirea deziluziilor sale: "Odinioară, când eram tânăr, intenţionam, ca atâţia alţii, să mă consacru, în ziua în care voi fi stăpân pe mine, politicii."

"Psihologic vorbind, el nu se află în avans faţă de timpul său: în acest al patrulea secol, care vede spărgându-se cadrul strâmt al cetăţii, răspândindu-se personalismul ce va triumfa în epoca helenistică, în care deja, printre condiscipolii săi, Aristippos sau Antishenes se proclamau «cetăţeni ai lumii», el, în ce-l priveşte, rămâne un om al cetăţii antice." (H.I. Marrou)

Modelul paideic propagat de către Platon în cadrul Academiei (387) este modelul unui veritabil om sau filosof-om ce aspiră ideal la conducere.

Căci ce altceva este monarhul ideal din "Republica" decât o consecinţă peremptorie a dialecticii socratice, o dialectică ce implică o profundă tentă metafizică.

Tipul de educaţie imaginat de Platon este un tip de importanţă şi valoare universală. Oricare ar fi domeniul de activitate umană spre care s-ar îndrepta cineva, nu există decât o mare cultură valabilă: cea care aspiră spre Adevăr, spre posesia cunoaşterii depline. Este acel tip de cunoaştere mediată, cum ar spune Nae Ionescu, o combinaţie de noesis şi nous grecesc.

De fapt, întreaga gândire platoniciană este dominată de această înaltă exigenţă; ea se afirmă în faimoasa replică din "Hippias Maior", dialog anatreptic, despre frumos:

"– S-ar putea, Socrate, ca această diferenţă să scape adversarului nostru.

– Pe câine, Hippias, ea nu va scăpa oricum celui în faţa căruia aş roşi mai mult decât în faţa oricui să bat câmpii şi să vorbesc pentru a nu spune nimic!

– Cine e acela ?

– Eu însumi, Socrate, fiul lui Sophronistos, care, nelăsându-mă să cred că ştiu ceea ce ignor, cu atât mai puţin mi-ar îngădui să fac o afirmaţie neverificată."

Rolul pedagogiei de tip platonician nu este nicidecum succesul, ci Adevărul, de unde cunoaşterea autentică fondată pe rigoare demostrativă, al cărei tip este adevărul geometric pe care Menon şi-l propune.

De-a lungul întregii opere platoniciene străbate aceeaşi temă: "Protagoras" şi primele Dialoguri intitulate socratice ("Alcibiade", "Charmides", "Lahes", "Euthyphron" etc.) ne fac să descoperim că noblеţea spirituală presupune ştiinţa Binelui.

În cartea a VII-a a "Republicii", celebrul mit al cavernei proclamă forţa eliberatoare a cunoaşterii care smulge sufletul din starea de incultură ("Apaideia"), denunţată de Gorgias ca fiind răul cel mai mare.

Toate Dialogurile platoniciene, începând cu cele socratice până la cele din perioada maturităţii ("Omul politic", "Sofistul", "Republica", "Legile" etc.), revelează un model pedagogic desăvârşit bazat pe o dialectică activă şi nu pe o metodă pasivă.

Abia cu Aristotel va apărea în gândirea greacă distincţia dintre cunoaşterea ştiinţifică şi modelul paideic, distincţie ce cunoaşte limita maximă în gândirea lui Max Scheler.

Platon, se ştie, critică violent poeţii consideraţi în timpul său clasici, în primul rând pe bătrânul Homer (dar critica sa mai atinge tragicii şi, în general, rolul jucat de mituri în educaţia tradiţională a copilului grec); formulată pentru prima oară în cărţile II-III din "Republica", această critică e reluată aprofundat în cartea a X-a şi va fi repetată în "Legi".

Opunând cu o asemenea energie poezia şi filosofia, rupând cu cea mai constantă tradiţie ce-l situa pe Homer la baza educaţiei clasice, Platon punea spiritul grec în faţa unei opţiuni dificile: educaţia trebuia să-şi păstreze baza artistică şi poetică, sau să devină ştiinţifică? Problemă care nu a încetat să se pună, începând cu Platon, conştiinţei oricărui educator şi care n-a fost niciodată soluţionată peremptoriu.

Aristotel, în studiul său de Poetică, se desprinde de ideea maestrului său, considerând că formula lui Platon, aceea a unei filosofii fără nici o formă de poezie, e absurdă în sensul în care chiar Dialogurile sale implică o poezie lirică a filosofiei şi filosofării.

În viziunea lui Platon, resortul paideic nu este numai un resort cultural – paideia însemnând în greacă atât cultură, cât şi educaţie –, ci este, în primul rând, un resort moral, educativ, în sensul heideggerian în care Spiritul locuieşte în om.

Aşadar, modelul platonician, bazat pe o îmbinare armonioasă a filosofiei, a matematicii, a dialecticii şi nu în ultimul rând a unei anumite retorici, are ca scop declarat atingerea aletheii sau a stării de neascundere în sintagma heideggeriană, a educaţiei spirituale maxime pe care o schiţează admirabil în "Republica" şi, în special, în "Legile" sale.

Se poate înţelege de ce Platon, pentru a-şi caracteriza metoda pedagogică, foloseşte cu atâta plăcere termenii de *makra* ("mare ciclu") şi *periodos* ("vast ciclu"). Ne aflăm, aici, la o distanţă de opt secole până când Fericitul Augustin va trasa, în "De Ordine", o schemă paralelă a culturii filosofice (matematică şi dialectică) şi aceeaşi exigenţă: *aut ordine illo eruditionis, aut nullo modo.*

Ca şi maestrul său spiritual, Platon rămâne un pedagog de vocaţie metafizică, un fin dialectician şi un educator sclipitor în sensul triadei ce compune Teoria Ideii: Adevăr, Bine şi Frumos – "Summa Theologicae", cum ar spune Toma d'Aquino.

Constantin MIHAI

RELIGIE ŞI ŞTIINŢĂ

– CONVERGENŢE ŞI DIVERGENŢE –

Cuvintele religie şi ştiinţă circulă în limbajul comun ca doi termeni obscuri şi antagonici. Obscuri, pentru că ambii termeni nu sunt cunoscuţi în profundul lor conţinut noţional, iar antagonici, pentru că la baza raportului religie-ştiinţă stau o seamă de prejudecăţi şi o falsă cunoaştere a adevărului.

Religia, în sensul ei primar, e credinţa în Dumnezeu, e legătura liberă şi conştientă a omului cu Dumnezeu, dar, prin extinderea sferei sale, este şi o ştiinţă, având ca şi aceasta un obiect de studiu, şi anume realitatea.

Dar ce este realitatea? Derivat din lat. res-, rei, care înseamnă lucru, obiect, cuvântul realitate a căpătat cu vremea o multitudine de sensuri, desemnând existenţa toată, lumea din noi şi din afara noastră, adică realitatea spirituală şi materială, universul, natura, adevărul însuşi.

Pornind de la o formulare a lui Mircea Eliade (în corespondenţa lui cu Ernst Jünger), realitatea poate fi definită ca o aparenţă corectată de o transparenţă, având ca orice obiect al lumii materiale o latură externă, numită de Kant fenomenală, de Eliade vizibilă, iar de Blaga - fanică, şi o latură internă, numită în ordine, de aceeaşi gânditori, noumenală, invizibilă şi criptică.

Realitatea este una în esenţa ei, dar variată în formele de manifestare. Această realitate este atât de natură materială, cât şi de natură spirituală, şi nu numai de ordine naturală, ci şi de ordine supranaturală.

Realitatea poate fi dată ca existând în spaţiu şi atunci avem de-a face cu realitatea fizică: materie, corp; sau succedându-se în timp, şi atunci realitatea e de natură istorică: întâmplări, fapte, evenimente; sau în afara timpului şi a spaţiului şi atunci e vorba de realitatea noologică sau spirituală, ideală sau supranaturală.

Realităţile din ultima categorie există fără a avea nevoie de timp şi spaţiu spre a-şi demonstra valoarea. Formula matematică 2x2=4 sau legea gravitaţiei există anterior şi indiferent de tabela pitagoreică sau legea lui Newton. O operă literară are un înţeles în afară de literele sau limba în care este scrisă. Un tablou îşi are înţelesul afară de culorile şi pânza care îl compun. Acestea sunt realităţi ideale sau transcendentale. La fel sunt toate realităţile metafizice care-şi au realitatea dincolo de timp şi spaţiu, ca şi ale religiei, care se bucură de atributul absolutului şi al eternităţii.

Avem, deci, trei faţete ale aceleiaşi realităţi, care, de fapt, se condiţionează şi se completează între ele, alcătuind o singură realitate, care apare pentru noi ca realitate fizică, dacă o considerăm după spaţiu, istorică, raportată la timp, şi ideală sau supranaturală, dacă o privim în afară de timp şi spaţiu, adică "sub specie aeternitatis".

∫∫∫

Ţinându-se seama de cele trei aspecte ale realităţii, ştiinţele pot fi grupate în: ştiinţe fizice, istorice şi noologice, sau ştiinţe naturale, istorice şi metafizico-teologice. Toate au aceeaşi îndreptăţire la titlul nobil de ştiinţe. Şi toate au aceeaşi legitimare logică. Aşa au şi fost considerate la începuturile ştiinţei, când setea după adevăr era singurul criteriu, era unica pasiune care-l crea şi-l deosebea totodată pe omul de ştiinţă faţă de omul profan, care prelucra datele realităţii după alte norme şi alte interese decât cele dictate de realitatea însăşi şi normele general-valabile ale adevărului.

Aşa a şi fost, multă vreme, conceptul clasic despre ştiinţă. Cu vremea, dar mai ales în veacul al XIX-lea, veacul pozitivismului, şi culminând în contemporaneitate o dată cu apariţia gândirii materialist-dialectice şi întronarea dictaturii atee comuniste, s-a ajuns la un fals concept al ei, la conceptul de ştiinţă pozitivă, care s-a substituit ştiinţei în genere, reducând astfel realitatea şi cu ea existenţa numai la realitatea fizică, aceasta singură căzând sub metodele de cercetare ale ştiinţelor pozitive sau exacte. Nimic mai fals şi mai antiştiinţific însă decât această concepţie care reduce, cum vedem, realitatea la un singur aspect al ei, şi anume acela al existenţei sale în spaţiu. Or, am văzut, realitatea există şi în timp şi în afară de timp şi spaţiu. Deci, două laturi ale realităţii rămân în afara sferei de cercetare şi cunoaştere a ştiinţelor pozitive.

Subliniind ideea existenţei unei realităţii mai presus de timp şi spaţiu, C.Noica, citându-l pe filosoful creştin medieval Fericitul Augustin, spunea: "E în noi ceva mai adânc decât noi înşine", iar Hamlet – eroul lui Shakespeare –, într-un dialog tragic cu bunul său prieten, Horaţiu, afirmă: "Între cer şi pământ există lucruri, Horaţiu, despre care filosofia noastră nici nu visează măcar."

∫∫∫

Sub influenţa marilor descoperiri făcute în toate ştiinţele, dar mai cu seamă în fizică, privind cuantificarea energiei (Planck), structura spaţiului şi a timpului (Einstein), a atomului (Bohr şi Ruterford), mecanica microobiectelor (Broglie, Schrödinger), procesele nucleare (Ruterfard, soţii Curie), precum şi structura şi interacţiunile particulelor elementare, ştiinţa fizică, fiind confruntată cu realitatea, renunţă la atributul de "pozitivă" şi-şi extinde sfera, definindu-se, aşa cum reiese din "Dicţionarul enciclopedic", IV, p. 592, ca "un ansamblu de cunoştinţe teoretice veridice despre realitatea obiectivă (natură, societate) şi despre realitatea subiectivă (psihic, gândire). Drumul general al cunoaşterii ştiinţifice este acela al trecerii de la fenomen la esenţă, de la o esenţă la altă esenţă mai profundă. Ştiinţa – se continuă definiţia – progresează către o cunoaştere mai adâncă şi mai cuprinzătoare a lumii obiective, apropiindu-se la infinit, asimptotic, de adevărul absolut." Adevărul absolut? Dar adevărul absolut e Însuşi Dumnezeu – obiectul religiei, al teologiei. Ştiinţa, de-a lungul vremurilor, plonjând în abisul fără fund al materiei, aceasta – în aceeaşi măsură – se "dematerializează", se "destrupează" – cum spune Nichita Stănescu –, ajungându-se la acel "nihilum" – energia necreată – din care Dumnezeu a creat lumea prin Logosul Său divin.

Îndreptându-se către acelaşi scop – adevărul absolut –, şi având acelaşi obiect de studiu, care este realitatea, religia şi ştiinţa sunt convergente şi complementare, numai că una studiază realitatea sub latura ei fenomenală, iar cealaltă, religia, sub latura ei noumenală. Ştiinţa clădeşte un subsol pe care-l aşează la temelia lumii experienţei, iar religia clădeşte un supraetaj, pe care-l suprapune acestei lumi.

Realitatea ştiinţei propriu-zise o formează "fenomenele", adică ceea ce există în timp şi în spaţiu. Însă această lume "fenomenală" presupune o lume "noumenală",

adică o lume în care se află esenţa fenomenelor, care "transpare" în fenomen. Căci un "fenomen" fără un "noumen" este un nonsens, aşa cum ar fi umbra fără corpul care o proiectează. Deasupra lumii fenomenale există lumea "noumenală" în care se află "raţiunea" existenţei lucrurilor fenomenale, ca şi legile care guvernează aceste fenomene. Această lume formează obiectul filosofiei şi al religiei.

Convergente în scop şi complementare în obiect, ştiinţa şi religia diferă, fără însă a se opune, în metodă, în căile de cunoaştere.

În ştiinţă acţionează cunoaşterea discursivă, adică treptată, prin acte succesive ale spiritului. A cunoaşte discursiv înseamnă a pătrunde treptat-treptat în inima lucrurilor, având pentru aceasta nevoie de timp. Cunoaşterea obiectelor se face încetul cu încetul, folosindu-ne de simţuri şi gândirea logică.

Prima treaptă a cunoaşterii discursive o constituie cunoaşterea senzorială, cunoaşterea prin simţuri. Pe această treaptă obţinem numai latura externă a obiectelor, latura fenomenală, iar senzaţia e principala formă de cunoaştere.

Gândirea logică e o treaptă superioară în procesul cunoaşterii discursive. Pe această treaptă, omul cunoaşte ceea ce este general-comun obiectelor. Principala formă a gândirii logice este noţiunea. Aceasta nu reflectă toate laturile obiectelor, ci numai pe cele generale, comune, pe cele esenţiale unui grup de obiecte, înlăturându-se însuşirile adiacente.

Cunoaşterea senzorială şi cea logică sunt indisolubil legate, pentru că ele reflectă aceeaşi lume materială. Gândirea logică nu este posibilă fără cunoaşterea senzorială, deoarece datele obţinute de organele de simţ reprezintă unicul material pentru formarea noţiunilor. Gândirea logică operează asupra datelor obţinute prin simţuri.

∫∫∫

Obiectul religiei fiind lumea spirituală, şi cunoaşterea va fi alta.

În religie, cunoaşterea este intuitivă, simbolică, analogică şi dogmatică. E credinţă, iubire şi trăire. Este o supracunoaştere.

Este intuitivă, pentru că e o cunoaştere imediată, în care subiectul cunoscător se confundă până la trăire cu obiectul cunoaşterii. Dualitatea subiect-obiect o întâlnim numai la cunoaşterea fenomenelor fizice, în cunoaşterea discursivă, pe când la cele spirituale, la esenţe, la adevărul absolut nu.

Cunoaşterea adevărului, nu numai sub latura sa fenomenală, cum spune Kant, ci şi sub latura sa lăuntrică, esenţială, noumenală, prin intuiţie, în filosofia lui Dilthey, capătă numele de trăire, concept întâlnit mai înainte în literatura biblică şi patristică, termen care a dat numele unui întreg şi foarte important curent filosofic, reprezentat în chip strălucit, în afară de Dilthey, şi de Schopenhauer, Fichte şi Schelling în Germania, şi de Bergson în Franţa, iar la noi de Nae Ionescu şi Lucian Blaga, curent numit Lebensphilosophie (filosofia trăirii).

A cunoaşte înseamnă, după Dilthey şi Nae Ionescu, a cunoaşte numai fenomene fizice. Fenomenele spirituale le cunoaştem cu ajutorul altor mijloace decât acelea prin care sesizăm fenomenele fizice. Cunoaşterea fenomenelor spirituale e cu totul deosebită de cunoaşterea fenomenelor fizice. Noţiunea de cunoaştere are după Dilthey şi mai ales după Nae Ionescu o semnificaţie determinată şi precisă: se pot cunoaşte numai fenomenele fizice, pe când cele spirituale nu pot fi decât trăite şi înţelese. (cf. Nae Ionescu, "Metafizica", "Cunoaşterea imediată")

Dar ce este trăirea? Este un proces de cunoaştere noologică. E o cunoaştere originară şi elementară ce se caracterizează prin fuziunea totală dintre subiect şi obiect. Cunoaşterea prin trăire e o cunoaştere afectivă, o cunoaştere "cu colţul inimii" – cum ar fi spus Nichita Stănescu.

Cunoaşterea religioasă este şi simbolică, pentru că aşază la baza cunoaşterii simbolul, care, potrivit gândirii teologice, "este un semn material care învăluie şi dezvăluie o prezenţă spirituală".

"Cunoaşterea simbolică – spune N. Berdiaev în lucrarea sa "Ésprit et liberté" – pătrunde experimental în tainele vieţii divine, căci simbolismul presupune abisul vieţii dumnezeieşti, infinitul ascuns dincolo de tot ce e finit, viaţa de taină a lui Dumnezeu, care nu e supusă puterii inteligenţei şi nu poate fi formulată în chip logic."

Berdiaev socoteşte simbolul punctul de întretăiere a divinului cu umanul, punctul de trecere dintre cele două lumi – divină şi umană. Simbolul ne arată mai mult prezenţa divinului în uman, prezenţa obiectivă a sacrului în natură.

Având ca principiu fundamental credinţa, Sfinţii Părinţi lucrează şi acceptă în mod curent cunoaşterea simbolică. Fiecare creatură dă mărturie despre existenţa lui Dumnezeu prin însăşi existenţa sa. Omul, de pildă, e un simbol, pentru că întruchipează în sine divinul şi umanul. Sfinţii au văzut în Cosmosul întreg un simbol imens, iar Bonaventura numea lumea "speculum Dei", o oglindă a lui Dumnezeu.

∫∫∫

O altă cale de cunoaştere a lui Dumnezeu este calea analogică, aceasta aflându-şi punctul de plecare în ideea că Universul e creaţia lui Dumnezeu. Universul poartă urmele lui Dumnezeu. În Univers aflăm manifestarea puterii lui Dumnezeu. În grandoarea Universului vedem proiectarea inifinităţii lui Dumnezeu.

Fericitul Augustin considera natura cartea imensă a lui Dumnezeu în care toate creaţiile Domnului sunt literele ei. Ele, toate, vestesc pe Creatorul lor. Păgânismul a confundat creatura cu Creatorul. Zoolatria a fost forma cea mai degradată a acestei erori.

În creştinism s-a făcut întotdeauna o distincţie categorică între Creator şi creatură, între absolutul divin şi relativul omenesc, între transcendent şi contingent, iar credinţa face din creştin un cititor al tainelor lui Dumnezeu în această imensă carte care este Universul.

Altă cale de cunoaştere specifică religiei este cunoaşterea dogmatică. Aceasta are ca temei dogma.

Dar ce este dogma? Dogma este un adevăr revelat de Dumnezeu direct, prin profeţii sau sfinţii Săi. E o cunoaştere, dar una antinomică, o supracunoaştere. Ea formulează adevărul revelat cu ajutorul raţiunii, dar adevărurile sale sunt suprarraţionale şi supralogice, ca, de exemplu, o persoană având două firi: Hristos – Dumnezeu şi om în acelaşi timp, sau Dumnezeu – Fiinţă unică, dar în trei Persoane: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh.

Încercând să explice ce este dogma, Blaga, în lucrarea sa "Eonul dogmatic", distinge două stări fundamentale ale intelectului: starea enstatică şi starea ecstatică. Atât timp cât intelectul se menţine în cadrul funcţiilor sale logice normale, el este enstatic. Atunci când intelectul, spre a formula ceva transcendent, trebuie să evadeze din sine aşezându-se net şi definitiv în afară de funcţiunile sale logice, el este ecstatic. Dogma este un produs al celui de-al doilea tip de intelect – cel ecstatic.

Dogma nu poate fi înţeleasă decât de raţiunea luminată prin credinţă şi încălzită de iubire.

◆ *urmare în pagina 18*

◆ urmare din pagina 17

Credinţa e pătrunderea în lumea sacrului datorită conlucrării ajutorului divin cu libertatea omului. Ea dă putinţă minţii omeneşti să treacă dincolo de limitele logicii omeneşti.

ʃʃʃ

Calea cunoaşterii lui Dumenzeu – spun Sfinţii – e calea inimii. Creştinismul nu neagă rolul raţiunii în cunoasterea lui Dumnezeu, dar acordă primordialitate inimii, care constituie centrul sufletului omenesc şi unde-şi au locul voinţa şi intelectul. Adevărul supranatural pătrunde în chip supranatural în zonele cele mai de adânc ale sufletului, trebuind să atingă inima. "Cel necuprins de orice minte pătrunde în inima noastră şi locuieşte în ea. Ceea ce rămâne ascuns şi îngerilor îşi face lăcaş în inima noastră. Pământul nu poate purta paşii Lui, dar o inimă curată Îl poartă în ea" – spune Sfântul Efrem Sirul.

Posibilitatea cunoaşterii prin alte mijloace care depăşesc raţiunea-logos e justificată prin faptul că spiritul uman este mai larg, mai cuprinzător decât raţiunea. Ceea ce nu se poate explica prin concepte se poate clarifica prin simboluri, prin intuiţie, prin credinţă, prin trăire şi iubire. Şi această cale de comprehensiune simbolică a inefabilului are o valoare egală cu ştiinţa savanţilor, simbolul, credinţa, putând să explice iraţionalul (supraraționalul) aşa cum conceptul şi judecata exprimă raţionalul. Exprimând ideea de mai sus, Blaise Pascal opina: "Le coeur a ses raisons que la raison ne connaît pas."

"Vino şi vezi" (Ioan 1, 46) – aceasta înseamnă că nu se poate concepe credinţa numai ca fapt de har şi cunoaştere, ca fapt exterior omului, ci şi ca fapt de lirică personală, de trăire, de aderenţă şi participare personală a omului.

Ştiinţa înseamnă cunoaştere; credinţa e cunoaştere şi înţelegere; e cunoaştere şi viaţă. În ştiinţă poţi duce omul până la sfârşit, până la cunoaştere. În credinţă îl treci prin cunoaştere, dar îl laşi la marginea vieţii, la marginea trăirii. Mai departe nu-l poţi duce. Îl poţi invita însă în acest domeniu, unde fiecare merge singur asistat de Dumnezeu.

De aceea, o problemă de credinţă nu este doar o problemă, ci este şi o invitaţie, o chemare a omului la însuşirea şi trăirea adevărului de credinţă. Credinţa nu este teorie, ci trăire, viaţă.

Ajungând în acest punct al dialogului nostru despre ştiinţă şi religie e mai mult decât evident că acestea nu numai că nu se opun între ele, dar se complinesc în chip necesar în aflarea adevărului, una studiind realitatea sub latura sa fenomenală, iar cealaltă sub latura ei noumenală, amândouă tinzând către acealaşi scop: atingerea Infinitului, care, în fond, e Dumnezeu.

ʃʃʃ

O dovadă indubitabilă că între religie şi ştiinţă nu există nici un fel de antagonism e şi aceea că mai toţi marii savanţi şi oameni de litere, de cultură în general, au fost religioşi, unii mărturisindu-şi public credinţa în Dumnezeu, Creatorul lumii şi al legilor ei de guvernare, Creatorul omului şi proniatorul lui în această lume şi în una viitoare. Printre aceşti mari savanţi credincioşi ai lumii se numără: Blaise Pascal, creatorul matematicii moderne şi filosof la fel de cunoscut; Isaac Newton, întemeietorul mecanicii moderne, Lavoisier, ctitorul chimiei organice, Liebig – al chimiei anorganice, marele Pasteur, creatorul microbiologiei, Linné – al botanicii şi Cuvier – al geologiei; Humboldt şi Ratzel, creatorii geografiei şi etnografiei, Descartes, Leibnitz şi Kant, fondatorii filosofiei moderne; Euler, Riemann şi Gauss, cunoscuţi matematicieni şi mulţi alţii. Iar din cultura noastră merită să-i amintim pe Constantin Istrati, chimist şi medic român, fost membru şi preşedinte al Academiei Române, profesor şi întemeietorul şcolii de chimie organică de la Universitatea din Bucureşti, Nicolae Paulescu, profesor de fiziologie la Facultatea de Medicină din Bucureşti, descoperitorul insulinei, care-şi încheia de fiecare dată prelegerea inaugurală a cursului său în faţa studenţilor începători cu un elogiu şi o rugăciune aduse lui Dumnezeu – Creatorul acestei minunate şi tainice capodopere care este corpul omenesc. Nu trebuie să-l uităm pe Eminescu, geniul nostru tutelar, care a ridicat verbul românesc pe culmile sublimului şi care definea istoria ca "o desfăşurare a gândirii lui Dumnezeu" şi nici pe Nae Ionescu – filosoful şi doctrinarul Mişcării Legionare – care, în anul universitar 1928-1929 a ţinut întâiul şi singurul curs de metafizică intitulat "Cunoaşterea imediată", care este o splendidă pledoarie pentru accesul la Divinitate pe calea intuiţiei, a trăirii, pe calea cunoaşterii imediate a adevărurilor divine; pe Lucian Blaga, filosoful dublat de un poet de geniu, pe Ion Barbu – poetul de profundă gândire, autorul acelui genial ciclu de poezii intitulat "Joc secund", care a oprit pentru un timp respiraţia criticii noastre literare, dar şi matematicianul de valoare universală, creatorul celei mai abstracte discipline matematice – algebra axiomatică, cel care a înţeles Mişcarea Legionară, îmbrăcând cămaşa verde şi punând ca fundament vieţii învăţătura lui Hristos. Acesta, adresându-se poeţilor odată şi încercând o disociere în planul valorilor între savant, omul politic, poet şi preot, acordă categoric primordialitate ultimului, zicând: "Şi azi cred că locul întâi în Cetate e al Preotului, celelalte urmând, al Învăţatului şi Luptătorului. Dar, fără îndoială, al patrulea loc îndată după acesta se cuvine Poetului." (în "Pagini de proză", Buc. 1968, p.105)

Marele nostru romancier Liviu Rebreanu, întrebat în ce crede, a răspuns: "Cred în Dumenezeu, izvorul unic al oricărei posibilităţi de credinţă. În clipa în care mi-aş pierde credinţa aceasta, îmi închipui că ar trebui să-mi pierd implicit dragostea de viaţă şi încrederea în orice rost al meu în lume. Credinţa în Dumnezeu mă face să cred în om şi în viaţă."

Într-un ceas de profundă reculegere şi meditaţie, Em. Cioran – personalitate de primă mărime în cultura universală, scriitor deopotrivă de mare în limba română şi franceză, scria: "Adevărata viziune a vieţii este religioasă. Pentru mine, istoria universală înseamnă derularea păcatului originar; aceasta este latura prin care mă simt cel mai apropiat de religie. Citesc şi recitesc cartea Genezei şi văd cu uimire şi minunare că totul este cuprins acolo, în câteva pagini."

Un alt scriitor şi filosof de origine română Eugen Ionescu – reprezentantul pe plan mondial al teatrului absurdului, membru al Academiei Franceze, în acelaşi context, mărturiseşte: "Lumea nu se poate explica fără Dumnezeu. Şi ca să-L înţelegem pe Dumnezeu, El ni L-a trimis pe Fiul Său. Care a luat trup omenesc pentru ca noi să ne putem mântui."

Şi, în încheiere, ca un omagiu adus celui care şi-a închinat întreaga viaţă studiului istoriei religiei şi credinţelor religioase – savant de talie universală – Mircea Eliade, amintim vorbele sale: "Dacă Dumnezeu nu există, atunci totul este cenuşă."

Prof. C.Z. BUŞTIUC

Rugăciune

Mihai Eminescu

Crăiasă alegându-te,
Îngenunchiem rugându-te,
Înalţă-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fi scut de întărire
Şi zid de mântuire,
Privirea-ţi adorată
Asupră-ne coboară,
O, Maică prea curată
Şi pururea fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri
Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică prea curată
Şi pururea fecioară,
Marie!

Toată cântarea cetelor îngereşti celor însufleţite de Dumnezeu laudă Adormirea ta cea preacinstită, ceea ce eşti cu totul lăudată, stăpână împărătească, de Dumnezeu Născătoare. Iar noi din inimă aducem ţie, care eşti Maica tuturor, smerita noastră rugăciune, împreună cu oştile cereşti, cântând unuia Dumnezeu, Celui Ce după vrednicie te-a preamărit pe tine: Aliluia!

(Condacul al XI-lea, Acatistul Adormirii Maicii Domnului)

SACRILEGIU LA MICEŞTI

FOTOGRAFIE REPRODUSĂ DIN "ROMÂNIA LIBERĂ"

MICEŞTI. Comună, aşezare omenească, în apropiere de Turda. Satul meu.

Am întors cheia în uşa vremurilor trecute, tăcute şi, la ceas de răscruce, m-am oprit o clipă să aud glasul mamei care striga, în durerea sa:

Fraţilor mai mari, de sânge şi de cruce, NU UITAŢI!

.....

Pe atunci şcoala din MICEŞTI, nu avea fântână cu apă de băut, iar copiii, în pauză, se duceau să-şi astâmpere setea la fântânile de la casele din apropierea şcolii.

În toamna anului 1940, o mână de oameni, legaţi între ei prin credinţa în Dumnezeu şi în neamul nostru, LEGIONARI, s-au gândit că este bine ca, la şcoală, copiii să aibă apă de băut.

Zis şi făcut. Au săpat şi zidit o fântână cu apă rece.

Au fixat apoi lângă fântână o creştinească TROIŢĂ.

Copiii şi acei care vor trece prin sat de aci înainte şi le va fi sete vor putea să-şi potolească setea şi să mulţumească lui Dumnezeu, făcându-şi cruce în faţa troiţei.

Părintele greco-catolic I. Crişan, după datină, a sfinţit fântâna şi troiţa.

Copiii aveau de unde bea apă şi la ce să se închine.

.....

Un vânt rece şi pustiitor a trecut peste ţară şi peste sat.

În scurt timp fântâna a fost înfundată la comandă şi iniţiativă locală, cu bolovani şi cu pământ. TROIŢA, ZDROBITĂ ŞI ARSĂ.

Învăţătorul Ionescu, demolatorul oportunist, să se odihnească în pace.

De atunci copiii de la şcoala din MICEŞTI nu au apă, căci după dânsul şi după mai-marii zilei era şi este bine şi fără apă, şi fără cruce.

DOAMNE, VEZI-I PE TOŢI!

A. COŢA MICEŞTI

MAI CATOLICI

Am discutat în numărul trecut recenta carte a Prof. Rubinstein "The Myth of Rescue". William Rubinstein nu se preocupă deloc (neştiind subiectul său) de propaganda comunistă a Comitetului antifascist creat de Stalin în timpul războiului, care a contribuit în mare măsură la falsificarea cifrelor (exemplul clasic este acceptarea de către Tribunalul de la Nürnberg a minciunii – perfect cunoscută de către Churchill, cel puţin, care a dispus "eliminarea" generalului Sikorscki, şeful guvernului polonez din exil, pentru că se pregătea să protesteze oficial împotriva masacrului de la Katyn – că acest masacru s-ar fi datorat naziştilor). Câte alte "masacre" de evrei au fost pure invenţii?

Ceea ce nu poate nega William Rubinstein este că aceste planuri de salvare, comisii pentru refugiaţi, negocieri subterane cu naziştii, **au existat**, oricât de ineficiente au fost. Ceea ce transpare involuntar este că factori de răspundere în comunităţile evreieşti **ne-comuniste** erau convinşi că se poate negocia într-un fel sau altul cu naziştii (lucru care s-a întâmplat tocmai în cazul Ungariei!). Una din cele mai revelatoare aserţiuni este faptul că în aprilie 1943, The Joint Emergency Committee a propus, nici mai mult, nici mai puţin, ca toţi evreii să fie consideraţi **prizionieri de război** (s.n.) şi să fie puşi sub ocrotirea Crucii Roşii. Autorul o încadrează în categoria ideilor irealizabile. Cu oarecare inconsecvenţă el afirmă că evreii din ţările ocupate de germani nu puteau fi trataţi ca refugiaţi, deoarece erau în realitate **prizonierii naziştilor**, lucru pe care Hitler l-a afirmat **oficial** în repetate rânduri, făcându-i responsabili pe englezi şi americani, care bombardau populaţia civilă germană, de consecinţele care se pot reflecta asupra evreilor. Totuşi, nu poate trece cu vederea propunerea înfiinţării unei armate evreieşti de **200.000 de oameni**, făcută cu mare zgomot în martie 1943 în SUA. Această acţiune sionistă se încadra perfect în declaraţia lui Chaim Weizmann din 5 septembrie 1939, făcută primului ministru al Angliei, Chamberlain, şi publicată în "Jewish Chronicle" (cel mai vechi ziar evreiesc şi cea mai influentă publicaţie în lumea evreiască, de puternică orientare sionistă) în 8 septembrie '39: "Noi evreii suntem alături de Marea Britanie şi vom lupta pentru democraţie ... mandatarii evreilor sunt gata să semneze imediat un acord pentru a permite întrebuinţarea tuturor forţelor lor umane şi tehnice, a întregului lor ajutor material şi a tuturor capacităţilor lor" (v. Roger Garaudy, "Les Mythes Fondateurs de la Politique Israelienne", Samizdat, Roger Garaudy, 1996, pp. 160-161). 30.000 de membrii ai Haganah s-au oferit voluntari. Din rândurile lor s-au recrutat echipe de paraşutişti trimise în Ungaria, Cehoslovacia şi România în 1944.

Aceste amănunte au o relevanţă directă asupra soartei evreilor din România şi Ungaria şi deportării lor "pentru exterminare la Auschwitz". Orice negocieri au fost făcute imposibile de către clauza "capitulării necondiţionate" impusă ţărilor Axei, adoptată la conferinţa Aliaţilor de la Quebec în august 1943 şi de planurile de a desfiinţa biologic, după victorie (prin sterilizare), întreaga naţiune germană, propuse cu toată seriozitatea în America, condiţii care au forţat Germania să lupte până la ultima limită. Este mult mai probabil că o pace cerşită de Germania ar fi însemnat o victorie morală a Aliaţilor şi o clară înfrângere a "fascismului". Singurele "holocausturi" (arderea completă) perfect demonstrabile în tot cursul războiului au rămas însă bombardamentele incendiare de la Dresda, Tokio, Hiroshima şi Nagasaki, în care cea mai mare parte a populaţiei a ars de vie! Clauza capitulării necondiţionate a condus direct şi la dezastrul de la 23 august, iar înfiinţarea oficială a unei armate evreieşti ar fi însemnat **recunoaşterea statului Israel**, lucru pe care englezii şi americanii nu şi-l puteau permite la acea dată fără să fi stârnit reacţia imediată, care ar fi fost dezastruoasă, a întregii lumi arabe, spectatoare pasivă şi foarte probabil interesată, a conflictului între uriaşele armate motorizate ale stăpânilor lor europeni (conflict care se desfăşura chiar la porţile lor, de altfel). Preocuparea naturală a sioniştilor de a salva cât mai multe vieţi evreieşti a trebuit sacrificată, la fel ca încercarea României de a salva cât mai multe vieţi româneşti, pe altarul "capitulării necondiţionate", singura privită în sferele înalte anglo-americane (puternic infiltrate de Comintern) şi sovietice (Cominternul **pur**) ca fiind "soluţia finală" a problemei evreieşti. Privite de la aceste înălţimi, vieţile evreilor nu contau mai mult decât ale "goilor".

Aducem de aceea în discuţie o carte mai veche, apărută în 1970 la Paris, "La Revolte des Justes", semnată de Lucien Steinberg, "o foarte importantă şi utilă contribuţie la istoria rezistenţei împotriva opresiunii naziste", cum o recomanda însuşi generalul de Gaulle la data apariţiei. Ea aruncă lumini suplimentare asupra unor puncte lăsate deoparte de Rubinstein. Cartea, pe care nu am întâlnit-o prin alte bibliografii, mi-a fost accesibilă în traducerea englezească al cărei titlu este deosebit de semnificativ: "Not as a Lamb". Referinţa, care apare în motto-ul cărţii, este la Isaia 53, 7-8: "Chinuit a fost, dar S-a supus şi nu Şi-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere s-a adus şi ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, aşa nu Şi-a deschis gura Sa", pasajul profetic despre Mântuitor pe care evreii îl interpretează ca referindu-se la suferinţele întregului popor al lui Israel, mesia colectiv care suferă pe nedrept pentru mântuirea lumii. Ideea centrală a autorului este să demonstreze că evreii nu au fost duşi la tăiere ca "un miel", ci dimpotrivă, au luptat cu toată energia împotriva nazismului, de la început şi până la sfârşit, admiţând implicit că profeţia isaianică nu se referea la Israel! Că toţi cei care au luptat, cu arma în mână, au scăpat cu viaţă chiar în cele mai groaznice lagăre de exterminare! Sugestia sa este că au fost sacrificaţi doar evreii care **au colaborat** cu naziştii, care oarecum şi-au meritat soarta, datorită acestei colaborări, lucrând, până să fie gazaţi, în fabricile de armament germane, cei care "nu au făcut nimic" pentru distrugerea "fiarei fasciste", opunându-se acţiunilor armate (teroriste sau insurecţionale) organizate de **comunişti**, care ar fi dus la represalii şi pierderi de vieţi evreieşti! Hannah Arendt a avut cuvintele cele mai grele împotriva pasivităţii şi chiar a **complicităţii** "consiliilor evreieşti" (Judenrat), compuse în majoritate din sionişti, înfiinţate de naziştii, cu naziştii! Cazul lui Reszo (Rudolf) Kasztner, militant sionist al partidului Poalei Sion, împuternicit să negocieze cu Eichmann şi cu Dieter Wisliceny (omul însărcinat cu deportarea evreilor din Slovacia), pentru a permite plecarea în Palestina a unui număr de evrei din Ungaria şi Transilvania, este revelator. Kasztner opera cu acordul total al lui Ben-Gurion. Mărturia lui Kasztner la Tribunalul de la Nürnberg l-a salvat pe Standartenführerul Becher, reprezentantul direct al lui Himmler la negocieri. Negocierile prevedeau, nici mai mult, nici mai puţin, decât livrarea către germani a 10.000 de camioane şi alte materiale de război care să fie folosite pe frontul de est! De unde oare puteau obţine sioniştii camioanele dacă nu de la anglo-americani! Kasztner a fost însărcinat să-i convingă pe evreii din Ungaria şi Transilvania că nu vor fi deportaţi la Auschwitz (cu alte cuvinte că nu erau ameninţaţi de nici o "exterminare") şi mai ales **să nu încerce să fugă în România**! Steinberg spune: "Câţiva dintre ei au făcut-o (fuga în România - n.n.) din proprie iniţiativă şi **au fost salvaţi** (s.n.), deoarece România i-a primit **fără nici o piedică** (s.n.). Cu doi ani mai devreme situaţia ar fi fost diferită, dar în 1944 România **a primit refugiaţi**"! (s.n.) (p. 326). Steinberg nu spune de cine fusese împuternicit Kasztner, dar nu poate fi nici o îndoială că de către Ben-Gurion însuşi, care, aşa cum o arăta tot el, nu dădea nici o crezare "camerelor de gazare", perfect conştient că nu era decât propagandă ieftină sovietică. De fapt Kasztner era împuternicit de către Agenţia pentru Palestina şi de către Congresul Mondial Evreiesc al lui Nahum Goldman (al cărui urmaş, Edgar Bronfman, împreună cu vicepreşedintele de onoare, Gerhardt Riegner, s-au făcut campionii restituirilor "fondurilor elveţiene" către evreii din Ungaria!). Kasztner a fost acuzat în Israel de "colaborare" cu naziştii de către "supravieţuitori din Ungaria"! Curtea Supremă a Israelului, la rândul ei, a întentat un proces de calomnie acuzatorilor lui Kasztner. Roger Garaudy citează din presa israeliană din 1955: "Dacă Kasztner va fi judecat, întregul guvern riscă o prăbuşire totală în faţa naţiunii, ca urmare a faptelor care vor fi dezvăluite" ("Les Mythes...", p. 76), adăugând: "Singurul mod de a evita ca Kasztner să vorbească şi să declanşeze scandalul, era ca acesta să dispară." Kasztner a fost asasinat pe scările Palatului de justiţie de către "extremişti", deoarece "îşi vânduse sufletul lui Satan", la fel ca Itzhak Rabin mai aproape de noi. Cu toate acestea, Curtea Supremă a Israelului a introdus un proces de reabilitare a lui Kasztner, care a învins.

O idee domină de-a lungul întregii cărţi: **peste tot**, principalii organizatori ai luptei antifasciste au fost evreii **comunişti**. Aceştia au organizat toate acţiunile de sabotaj, diversiune, spionaj, terorism, propaganda defetistă din Germania, din spatele tuturor fronturilor, răscoala ghetoului din Varşovia, insurecţiile din lagărele de la Sobibor, Theresienstadt, Auschwitz, rezistenţa din Franţa, Italia, Danemarca, Rusia, Ucraina, Iugoslavia, România, la ordinele şi în folosul Uniunii Sovietice, în cea mai mare măsură pentru că nu aveau de ales! Ei se aflau în serviciu comandat şi supuşi strictei discipline militare sovietice. Mulţi dintre aceştia fuseseră şefi în brigăzile internaţionale din Spania, unde învăţaseră deja ce însemna disciplina militară sovietică (puţin mai mult decât romantismul revoluţionar!). Fireşte, în colaborare şi cu organizaţii sioniste de stânga, pe care au putut să le convingă (cu metodele extrem de convingătoare staliniste!) de imperativul luptei antifasciste. Autorul numeşte direct organizaţia **Hashomer Hatzair** (Tânăra Gardă), pentru cine îşi mai aminteşte de romanul "comsomolist" al lui Alexandr Fadeev!). Autorul declară că aceştia au

DECÂT PAPA? (II)

început lupta **imediat**, lăudându-le fără rezerve hotărârea şi spiritul de sacrificiu în condiţiile în care Uniunea Sovietică, luată prin surprindere, nu a putut organiza **imediat** lupta partizanilor. De fapt, chiar pe data de 23 iunie '41 Cominternul lansa prin radio tuturor secţiilor sale **ordinul** de a începe imediat acţiuni armate ("Cartea Neagră a comunismului" recunoaşte că toate partidele comuniste erau de fapt subordonate NKVD-ului).

Autorul explică în acelaşi timp că evreii din România erau experţi în redactarea de memorii, rapoarte, proteste pentru promovarea intereselor lor. "Pentru a da greutate acestor documente, singurul lucru pe care îl aveau de răcut era să tragă câteva sfori – în ţară sau în afară – şi, atunci când devenea necesar, să ungă maşina cu bucăţele de pâine muiate în bani ("financial sops") (sic!), suma fiind proporţională cu importanţa cererii şi a persoanei solicitate" (p. 311). Acelaşi lucru l-au făcut şi în condiţiile deportării evreilor în Transnistria. "Ocazional, ele au servit." Descriind situaţia deportaţilor, el spune: "Mai mult de jumătate au supravieţuit, graţie evreilor din România (a pachetelor trimise de comunitatea evreească din România), conducătorilor lor şi – în special după 1942 – Crucii Roşii internaţionale (care şi-a cerut şi ea iertare deunăzi că "nu a făcut nimic" - n.n). Zeci de mii de evrei au reuşit **să creeze un guvernământ autonom într-un număr de ghetouri transnistriene, să creeze ateliere de tot felul, lucrând pământul, permiţând astfel tinerilor sionişti să-şi completeze pregătirea agricolă şi ideologică pentru viaţa în Israel, care era singurul lor ţel de ani de zile** (subl. n.). După câteva luni poliţia română nu a mai pătruns în ghetouri, ca de exemplu Shargorod, a cărui autonomie *de facto* a fost recunoscută. Liderul acestui ghetou, Meyer Teich, a reuşit chiar să intre în legătură cu partizanii sovietici din regiune, ascunzând pe unii în ghetou şi aprovizionându-i pe alţii cu hrană. Autorităţile sovietice au recunoscut aceste servicii şi, deşi Teich a fost arestat o dată cu capturarea Shargorod-ului în primăvara lui 1944, el a fost imediat eliberat şi felicitat pentru bunele sale servicii" (pp. 314-315). Mai rezultă că deportarea în Transnistria şi crearea unei regiuni autonome **coincidea cu dezideratele planului de creare a unei republici sovietice autonome evreieşti propus în 1925, şi deci că evreii au "colaborat" cu autorităţile naziste şi, în cazul nostru, româneşti, oricât de "antisemite" erau!** Suspiciunea autorităţilor sovietice la adresa sioniştilor nu era chiar atât de absurdă! Ceea ce şi explică de ce nu au ţinut nicidecât cont de apărarea mareşalului Antonescu de către evrei la procesul său!

Referindu-se la acţiunile lui A.L. Zissu, preşedintele în exerciţiu al organizaţiei sioniste şi reprezentant al Agenţiei Evreieşti pentru Palestina, autorul subliniază că acesta a reuşit să obţină, prin negocieri directe cu Mihai Antonescu, permisiunea de a evacua cât mai mulţi evrei către Palestina. Steinberg aminteşte un alt episod: Agenţia a paraşutat în România agenţi trimişi din Palestina (care intenţiona să lanseze întreaga "*Palmach*" – unitatea de comando a Haganah –, o forţă de 2000 de oameni, asupra Europei ocupate), care să ia legătura cu organizaţiile sioniste de tineret şi să organizeze rezistenţa în caz că "inamicul va recurge totuşi în final la deportări". Descriind acţiunea lui Zissu de "a-i scoate din dificultate pe paraşutiştii" (cei lansaţi în Ungaria au fost prinşi şi executaţi), spune următoarele: "(Zissu) a vorbit cu Agenţia pentru Palestina şi, din fericire, cuplul Antoneştilor îşi formase o foarte înaltă opinie despre puterea «evreimii internaţionale»... Ei ştiau că Agenţia era o afacere anglo-americană, mai mult britanică decât americană, aşa că în momentul în care un gentleman respectabil a apărut ca să vorbească în numele acestei Agenţii, au fost numai urechi. În aceste circumstanţe, cuplul Antonescu **a pus ferm deoparte Germania şi ordinele sale**" (s.n.), ignorând Oficiul Central Evreiesc instalat de germani (sub conducerea lui Radu Lecca - n.n.), pe care l-a pus la dispoziţia lui Zissu, ca şi protestele Marelui Muftiu al Ierusalimului." (p. 318)

În relaţie cu 23 august, autorul mai spune: "Zissu a considerat a fi o bună politică de a ţine legături cu comuniştii... Apărarea Patriotică şi şeful său Emil Bodnăraş contau **fireşte** (s.n.) pe cooperarea tinerilor evrei din capitală, care erau deja adunaţi în grupe de apărare pasivă... (la 23 august) detaşamentele Apărării Patriotice şi detaşamentele evreieşti s-au înarmat cu rapiditate. Ofensiva germană a fost zdrobită." (p. 319)

Redăm concluzia capitolului: "**Atitudinea României a fost diferită deoarece nu germanii au aplicat măsurile antievreieşti, ci românii. Conducătorii evreilor au avut de a face cu români care practicau un antisemitism clasic şi au avut deplin succes prin aplicarea metodelor tradiţionale.**" (bacşiş, corupţie, lasă-mă să te las cu alte cuvinte - n.n.) (s.n.) (p. 320)

Rezultă fără dubiu că întreaga luptă de partizani a fost organizată şi condusă de către evreii care ocupau funcţii de partid, uneori independent de ordinele venite de la Moscova, dar nu ca **evrei**, ci ca oficiali sovietici care aveau **sarcina de partid şi de stat** de a organiza "lupta întregului popor", conform doctrinei militare a comunismului. Lupta lor nu a fost spontană şi nu avea nimic de a face cu pericolul "exterminării evreilor" de care aceştia nu erau deloc conştienţi, ci ea a fost dusă sub ameninţarea **Curţii Marţiale staliniste, care a operat mereu expeditiv şi cu o eficacitate fără greş!**. Nu prea aveau de ales. Soarta prizonierilor ruşi în Germania, a colaboraţioniştilor cu germanii, a armatei lui Vlasov, a unor membrii ai BUND-ului (social-democraţii evrei din Polonia) şi a sioniştilor executaţi de Stalin sub acuzaţia de colaborare cu naziştii (cazul camioanelor din Ungaria, destinate doar frontului de est, nu putea să le transmită ruşilor o idee prea bună despre hotărârea sioniştilor de a lupta până la "victoria finală" împotriva "fascismului") confirma că, odată intraţi în alianţa cu comunismul, orice spaţiu de manevră politică independentă dispărea. Ruşii ştiau cu precizie absolut **orice** mişcare a germanilor prin spionii infiltraţi în chiar OKW, mult înainte de război!

Steinberg ne mai spune că toate camerele de gazare de la Sobibor, Treblinka şi Auschwitz **au fost distruse de către insurecţiile prozonierilor organizaţi de ofiţeri sovietici prizonieri** (întâmplător evrei), aceasta fiind raţiunea pentru care nu s-a descoperit nici o cameră de gazare!

Un amănunt important rezultă doar la citirea atentă a cărţii. Autorul este originar din România! O aflăm doar când cere permisiunea să dea numele tovarăşilor (companions) săi din copilărie, "tineri comunişti care cooperau cu mişcarea sionistă **Hashomer Hatzair**, condamnaţi şi executaţi de autorităţile române în timpul războiului pentru distribuire de manifeste tipărite... pe bancnote: Elias, Zalman, Moscovici (vreo legătură cu dl Serge Moscovici, recentul specialist descoperit de "Dilema" în probleme antilegionare?) (p. 317). Aşadar, şi datorită faptului că lucrarea a apărut în 1970, deci mai aproape de evenimentele descrise, măcar câteva din informaţiile pe care le dă despre România sunt demne de crezare. Să spicuim unele dintre ele, din capitolul intitulat "România, succes cu metode tradiţionale". Autorul prezintă destul de acurat evenimentele politice şi multe ironii care îi scapă nu au înţeles decât pentru cineva familiar cu viaţa din România. Afirmă că, spre deosebire de "**Gărzile** de fier", care practicau un antisemitism "de stil nazist", antisemitismul generalului Antonescu era de "stil vechi românesc" şi deşi acesta îi detesta pe evrei, era totuşi prieten cu Dr. Filderman, "cu care fusese coleg de şcoală".

Steinberg mai dezvăluie un lucru asupra căruia nu pot insista aici, anume că toată tema "gazării" se bazează pe tehnica Dichtung und Wahrheit (poezie şi adevăr), că ea este o **legendă** care, **auzită** de atâtea ori (de "martorii oculari" care nu văzuseră nimic), **a căpătat statutul de memorie colectivă**, putându-se dispensa de incomode verificări concret istorice. Şi mai ales că această tehnică nu era altceva decât propagandă de război sovietică, care şi ea s-a dispensat la Nürnberg de orice verificări concret istorice. Cu alte cuvinte **ficţiunea**, alimentul **Utopiei,** mama comunismului.

Şi în acest context declaraţia Preşedintelui Constantinescu reprezintă un imens pas înapoi. Un pas înapoi către utopia regimului comunist (şi iliescian).

Suntem noi mai catolici decât Papa?

Vlad PROTOPOPESCU

PERMANENTE

Editor: Fundaţia PROF. GEORGE MANU
Bucureşti, str. Plantelor nr. 9, sect. 2
3131102

Comitetul director:
Sebastian MOCANU,
Nicolae ROŞCA,
Mircea NICOLAU,
Sorin PÂRVULESCU – director economic

Redacţia:
Mircea NICOLAU – prim redactor;
Cristian URSE – secretar de redacţie;
Nicolae NICOLAU,
Radu CREANGĂ – redactori

Compartiment economic-financiar:
Gelu GHEORGHIU

Corectură:
Valeriu VAŢEL
Culegere şi tehnoredactare:
Corina IALGOCZI

DIFUZARE – tel./fax 3131102

ISSN 1453 - 9551

BĂDIA SIMION GHINEA
SAU ROMÂNUL EXEMPLAR

Petre Ţuţea declarase anchetatorilor săi că este de meserie român. Răspuns năpraznic, cu care "domn profesor" nu se sfia să se laude atunci când interlocutorul ajungea să-i câştige încrederea şi simpatia. M-am numărat printre acei fericiţi interlocutori şi am fost, pot spune aşa, marcat pentru totdeauna de această spusă. Spusa lui Petre Ţuţea...

Ani de zile însă, orice întâlnire cu divinul bătrân însemna o întâlnire şi cu Simion Ghinea, mereu împreună cei doi, fie în holul mare de la hotelul Athenée Palace – unde nea Nae, chelnerul care funcţiona acolo dinainte de venirea ruşilor, le mai oferea gratuit o cafea ("cu frişcă multă!", comanda nea Petrache), fie acasă, în garsoniera de la etajul 8 a domnului profesor. Pe cât era de năvalnic şi de irepresibil Petre Ţuţea, pe atât de reţinut şi de tăcut era Simion Ghinea. Din când în când însă intervenea, punctând discursul marelui vorbăreţ care a fost Petre Ţuţea cu detaliul, cu informaţia sau cu punctul de vedere prin care cele spuse de Petre Ţuţea rămâneau bătute în cuie. Sau, mai bine zis, în piatră.

Multă vreme n-am înţeles autoritatea pe care o avea Simion Ghinea asupra lui Petre Ţuţea. În cele din urmă i-am cerut deslușiri lui Marcel Petrişor. De la Marcel, care le-a fost celor doi deopotrivă prieten, camarad, ucenic şi fecior, am aflat că Simion Ghinea, "bădia" – cum îi spuneau apropiaţii, era mult mai vechi în Mişcare, avea şi un grad mai înalt, iar lui nea Petrache, deşi Simion Ghinea era binişor mai tânăr – îi fusese, ierarhic, şef. Ceea ce îi apropiase atât de mult erau însă anii petrecuţi la Aiud, de unde ieşiseră având unul faţă de altul o afecţiune şi un respect cum n-am mai cunoscut la alţi bărbaţi.

Curând după ce i-am cunoscut, Simion Ghinea a reuşit să scoată o carte, împreună cu Petre Vancea, vestitul oftalmolog. Erau prieteni buni tot de pe urma anilor petrecuţi la Aiud! Încât îţi vine să spui că mult bine a mai făcut Aiudul neamului românesc!

Ceea ce nu e numai o glumă aproape macabră, ci conţine şi mult adevăr, căci cei trecuţi prin şcoala detenţiei la Aiud, prin Academia de la Aiud şi prin alte temniţe, când au ieşit, în 1964, şi Dumnezeu ni i-a scos în cale nouă, celor "născuţi după război", ni s-au înfăţişat ca veritabile modele umane, întruchipări arhetipale, absolut exemplare!

Ana Pauker şi cu Dej, care băgaseră spaima în burgheji şi concepuseră planul diabolic de a-i "ascunde" prin ocne şi închisori pe toţi cei care, prin faptă şi vorbă, contraziceau toată propaganda bolşevică şi ilustrau o cu totul altă morală (cea creştină) şi ideologie (cea naţionalistă), Ana Pauker şi cu Dej şi cu Walter Roman şi Leonte Răutu se păcăliseră singuri şi toată stratagema lor li se întorcea împotrivă: anii petrecuţi în temniţă nu au fost ani irosiţi, pierduţi. Am înţeles asta foarte bine de la Petre Ţuţea şi Simion Ghinea, de la alţi camarazi de-ai lor, camarazi de idei, de luptă şi de suferinţă prin temniţele pe care au ştiut să le transforme în veritabile Academii şi Universităţi, în spaţii ale graţiei divine. Mi-am dat seama că în lungile nopţi de nesomn colectiv, spiritualizaţi prin înfometare şi izolare, deţinuţii politici din temniţele comuniste nu şi-au pierdut vremea şi nici exerciţiul inteligenţei, al **înţelegerii**, ci au întors la Aiud pe toate feţele marile probleme, chinuitoarele întrebări ale existenţei, ale istoriei, ale istoriei neamului românesc îndeosebi, la toate găsind răspuns! Aşa l-am simţit eu pe Simion Ghinea, om la şaizeci de ani când l-am cunoscut eu, dintre care şaptesprezece petrecuţi prin acele înalte academii. Eu având pe atunci aproape treizeci de ani şi un car de întrebări, nedumeriri, temeri şi îndoieli. De cele mai multe m-a vindecat Dumnezeu, scoţându-mi în cale pe dumnealor, Simion Ghinea şi Petre Ţuţea şi pe alţii ca ei.

"Fotografii mişcate", o carte destul de ciudată, scrisă de Petre Vancea şi Simion Ghinea, a învins barierele cenzurii graţie relaţiilor pe care şi le făcuse medicul vindecător, printre pacienţii săi ajungând şi nume sonore din oligarhia bolşevică. Dar dialogul celor doi a fost la vremea aceea deschizător de drumuri îndeosebi prin accentele puse de Simion Ghinea pe necesitatea ca fiecare neam, deci şi cel românesc, să-şi înţeleagă menirea de a contribui cu ceva la formidabila, infinita, totala diversitate de tonuri, culori şi parfumuri în care Dumnezeu a conceput şi a făurit lumea, universul. Cu alte cuvinte, mult demonetizatul mai târziu **specific naţional**, pentru care, în termeni exacţi şi fireşti a pledat Simion Ghinea printre primii, la finele anilor '60. Printre primii după consumarea obsedantului deceniu de deşert şi deşertăciune.

Am fost fericit că am putut să public o recenzie a "Fotografiilor mişcate", insistând apăsat pe aportul lui Simion Ghinea, aport teoretic şi programatic pe care eu mi-l însuşeam întru totul. Cred că n-a spus Simion Ghinea vreo vorbă de prisos, care să nu-mi meargă la inimă, la suflet sau la minte, căci toate trei erau solicitate în asemenea întâlniri cu cei doi bărbaţi.

Pentru mine, proaspăt profesor de limba şi literatura română, orice întâlnire cu cei doi "meseriaşi" ai românismului devenea un prilej de a mă adânci în acest domeniu, al românisticii, descoperind la legionarii Simion Ghinea şi Petre Ţuţea **trăirea** unor întrebări şi probleme pe care eu nu le puneam numai deductiv, teoretic, dezvoltându-se în mintea mea ca rod al unor lecturi, în vreme ce pentru ei erau experienţă vie, trăită, uneori pătită. Aşa i-am întrebat cândva, pe rând, nefiind amândoi de faţă, de ce oare evreii din Transilvania, care au avut de suferit atâtea de pe urma răutăţii şi sălbăticiei ungureşti, sunt mai ataşaţi intereselor ungureşti când acestea intră în adversitate sau competiţie cu cele româneşti. Nu românii, ci ungurii au trimis la Auschwitz câteva sute de mii de evrei! De ce evreii "ţin" totuşi cu ungurii, nu cu românii ?... Şi când amândoi mi-au dat acelaşi răspuns, răspunsul pe care îl imaginasem şi eu, a fost pentru mine ca o probă de maturizare pe care o treceam cu bine! Cu brio!

Da, acest subiect, **antiromânismul**, a revenit foarte des în discuţiile noastre... Iar conştientizarea, de către autorităţile româneşti şi de publicul larg, a realităţii acestor practici, atitudini, strategii, şi activităţi antiromâneşti, a realităţii antiromânismului, am convingerea că este prioritatea priorităţilor în societatea românească de azi. Convingerea aceasta îmi vine în primul rând de la Simion Ghinea...

Mi-a povestit puţine despre propria sa suferinţă. Literalmente a fost o victimă plină de compătimire pentru călăii săi. Povestea cu obidă despre anchetatorul-bătăuş, fiu de ţăran, care se tot mira că el, arestatul şi banditul Simion Ghinea, era fiu de oameni săraci din Vrancea şi se înhăitase cu legionarii aceia, îmbogăţiţi din sudoarea poporului şi exploatatori fără milă ai ţărănimii!... N-a suflat o vorbă despre drama trăită la ieşirea din temniţă, în 1964, când cei dragi, soţie şi copil, nu-l mai aşteptau!...

Mi-a povestit însă multe din viaţa legionară, din cele trăite de el în chipul cel mai nemijlocit cu putinţă. De la bădia Simion Ghinea, îmi iau îngăduinţa să-i spun astfel acum prima oară, deoarece cuvântul **domnul** nu se mai cade a fi folosit pentru cineva care s-a săvârşit din viaţă, de la bădia Simion zic, am adunat acele informaţii şi răspunsuri la toate întrebările cu care mă încerca uimirea nesfârşită de ceea ce auzeam, răspunsuri şi informaţii care mi-au impus drept concluzie finală că Mişcarea Legionară este una dintre cele mai frumoase isprăvi ale geniului românesc!

Bunăoară, pentru necunoscătorii care s-ar mira de această vorbă a mea, să relatez numai întâmplarea petrecută la temniţa din Suceava, unde, în vara anului 1944 se aflau încarceraţi câteva sute de legionari. Apropiindu-se linia frontului, autorităţile îşi puneau problema strămutării legionarilor într-o închisoare mai din vestul ţării, ca să nu fie eliberaţi de ruşi. Numai că pentru această operaţiune lipseau zecile, poate sutele de jandarmi şi ostaşi care să asigure paza deţinuţilor. Astfel că situaţia părea fără ieşire pentru autorităţi. Nu însă şi pentru legionari, al căror şef – Simion Ghinea mi-a spus numele, dar eu l-am uitat – aflând impasul în care se aflau autorităţile, a cerut să vorbească cu directorul închisorii şi i-a explicat acestuia cât de simplu este să se asigure transportul legionarilor la închisoarea din Alba-Iulia: "Domnule director, noi vă dăm cuvântul de onoare că peste patru zile, la ora H vom fi cu toţii la Alba-Iulia, dar ne daţi şi nouă, la fiecare legionar, două zile de libertate să le petrecem în familie!" Iar directorul, care de trei ani de zile pricepuse ce fel de oameni sunt legionarii, n-a pregetat să se încreadă în cuvântul legionarilor şi să le dea voie să plece fiecare "pe la casa cui îi are". La data cuvenită, nici un legionar n-a lipsit de la "întâlnire". Unul singur a întârziat o jumătate de oră!... De-aşa vremi se-nvrednicirăcronicarii şi rapsozii!

Asemenea poveşti, poveşti adevărate, căci le-am verificat şi s-au confirmat, m-au făcut să-i îndemn pe amândoi, pe Petre Ţuţea şi Simion Ghinea, să-şi scrie memoriile, să consemneze, memorialistic, câte ştiau şi mai ales câte li se întâmplaseră lor. Petre Ţuţea n-a fost chip să abordeze genul epic, orice relatare boltindu-se repede în plan metafizic, epurată de orice anecdotică întâmplătoare... Simion Ghinea am nădejdea că ne-a lăsat asemenea pagini.

În 1984, mergând eu la Paris, m-am înarmat de la cei doi cu câteva mesaje, orale, bine memorizate, pentru părintele Boldeanu, pentru Grigore Malcasian (din partea lui Simion Ghinea) şi pentru Emil Cioran (din partea lui Petre Ţuţea). La întoarcere, după câteva săptămâni, întâmplarea face să-mi cadă în mână cartea despre "Asasinatele de la Jilava", unde am dat de numele lui Grigore Malcasian, condamnat la moarte în contumacie. I-am arătat cartea lui Simion Ghinea şi i-am reproşat, cu subînţeles, că mă trimisese la Paris la un criminal, la un condamnat la moarte! A zâmbit amar bietul domn Ghinea, a răsfoit cartea şi, fără să citească ce se scria despre Malcasian, mi-a povestit că în acele zile au fost mereu împreună, alergând amândoi pe la toţi cei pe care îi viza justiţia legionară, spre a fi judecaţi şi avertizându-i să se ascundă, deoarece lucrurile scăpaseră de sub control şi nimeni nu mai putea răspunde de ceea ce avea să se întâmple în următoarele 48 de ore! Vreo doi-trei dintre cei ce se făcuseră sub Carol vinovaţi de moartea unor tineri nevinovaţi, neavând acum unde să se refugieze, şi-au aflat adăpost acasă la Grigore Malcasian. În primăvara lui 1941, după rebeliune, când s-a făcut ancheta şi procesul celor petrecute în noiembrie 1940, secăturile găzduite de Malcasian au acceptat să fie declaraţi victime ale unei răpiri, ale unei sechestrări de persoane. "Eu rămăsesem în ţară, de ce nu m-au dat pe mine în judecată?!" m-a întrebat Simion Ghinea, dumirindu-mă eu încă o dată cât de mare a fost minciuna şi diversiunea antilegionară. La Simion Ghinea am auzit prima oară afirmaţia categorică: **legionarii n-au omorât nici un evreu!** Firește, mi-a fost greu să-l cred, am cerut deslușiri, am pus întrebări, nu toate odată, în aceeaşi zi. Ci în timp! În timp, a durat ceva, până m-am convins că într-adevăr legionarii n-au fost asasini de evrei despre care se minţise atâta!

Ce fel de om a fost Simion Ghinea? Ceva se va înţelege şi din aceea că în timpul războiului a

scos o revistă, "Fapta", împreună cu Mircea Damian. Când a aflat că Mihail Sebastian are nevoie de o dovadă că lucrează undeva, pentru a fi scutit de corvoada muncii obligatorii, Simion Ghinea i-a făcut o legitimaţie de redactor la "Fapta" şi i-a trimis-o acasă. Se pare că Mihail Sebastian n-a consemnat în "Jurnalul" său această întâmplare...

În "Fapta" şi-a făcut debutul Marin Preda, cu nuvela "Merticul". După câteva decenii, Simion Ghinea îşi depunea un volum de proză la Editura Cartea Românească fără să-l avertizeze în vreun fel pe director, pe Marin Preda. Cartea, desigur, a rămas nepublicată... Cineva l-a făcut totuşi atent pe Ion Caraion, bun prieten cu Marin Preda, asupra situaţiei în care se afla Simion Ghinea. Nu se ştie dacă Marin Preda a aflat vreodată că-n editura sa se afla depus manuscrisul celui care îi fusese naşul literar. Simion Ghinea n-a făcut nimic pentru asta. Dimpotrivă... (De unde îl cunoştea Ion Caraian pe Simion Ghinea? De la Aiud, fireşte...)

Lucid ca nimeni altul – şi din această pricină cu un rictus mereu trist pe figură, dar tot din luciditate fiind convins de marile virtuţi ale neamului românesc şi de dimensiunile destinului pe care ni-l putem asuma, în zilele acelea fierbinţi din decembrie 1989, când m-a chemat acasă la dânsul unde, împreună cu Marcel Petrişor şi Octavian Voinea, a pus primele baze ale viitoarei Uniuni Creştin Democrate (sau Democrat Creştină, nu mai ţin minte exact ordinea termenilor), atunci l-am auzit făcând un comentariu tulburător al celor ce se petreceau afară: "E grozav cât de mult seamănă cu zilele rebeliunii noastre din ianuarie 1941." I-am cerut explicaţii. **"La fel de evident a fost şi atunci că se întâmplă de fapt cu totul altceva decât ceea ce se vede! Tot aşa, au murit în stradă sute de oameni, victime nu ale rebeliunii sau ale revoluţiei, ci ale unei diversiuni, ale unei manipulări criminale."**

Dumnezeu l-a răsplătit însă pe bădia Simion Ghinea. A apucat, după 1989, să editeze o bună parte din textele (ale sale ori ale altora) pe care le-a considerat necesare pentru luminarea neamului său. Dumnezeu i-a dat şi o soţie care să-l înţeleagă şi susţină aşa cum puţine alte soţii o fac. La care se adaugă neamurile, mulţimea de nepoţi şi nepoate din Vrancea natală, unde a ţinut să fie şi înmormântat, în satul naşterii sale, Şerbeşti. Cu plecarea dintre noi a lui Simion Ghinea se împuţinează numărul celor care l-au cunoscut nemijlocit pe Căpitan. Ba chiar bădia Simion a avut norocul să primească direct de la Căpitan o sancţiune disciplinară.

– Pentru care vină, domnule Ghinea?

– Am întârziat zece minute la o întâlnire.

– În ce fel aţi fost pedepsit?

– Căpitanul m-a pus să merg pe jos de la Bucureşti la Cluj şi să mă gândesc pe drum cât de importantă este punctualitatea.

– Şi aţi mers?

– Bineînţeles! Era vară, a fost tare instructiv. Atunci am priceput eu cel mai bine ce neam binecuvântat de Dumnezeu suntem noi, românii. Mersul pe jos este cel mai sănătos pentru înţelegerea lumii în care trăim.

Pe jos a fost dus Simion Ghinea şi la ţintirimul din sat. Fără onorurile de protocol pe care le-a meritat. Căci, pe lângă altele, rămase aici nepomenite, Simion Ghinea a fost nu numai unul dintre fruntaşii Mişcării Legionare, ci şi unul dintre eroii frontului de Răsărit.

– De ce, domnule Ghinea, v-aţi înrolat voluntar în armata condusă de Ion Antonescu, cel care i-a întemniţat sau alungat din ţară pe cei mai mulţi dintre legionari, dintre camarazii dumneavoastră?

– Pentru că dacă rămâneam noi la putere, la fel am fi procedat! Am fi trecut Prutul, ca să ne eliberăm fraţii din Basarabia, şi am fi trecut şi Nistrul, ca să consolidăm această eliberare.

Aşa a fost Simion Ghineă, gata oricând să le recunoască şi adversarilor acele merite şi calităţi prin care aceştia reuşeau sau reuşiseră vreodată să se pună în slujba Neamului, a Ţării. Căci n-a avut Simion Ghinea grijă mai mare şi mai tenace urmărită decât să-şi arate şi să-şi întărească credinţa în Dumnezeu şi în destinul Neamului Românesc!

Eu aşa l-am cunoscut.

Ion COJA

REVISTA PRESEI STRĂINE

Ajutorul financiar masiv acordat Rusiei o va salva din criza economică?

Niciodată Rusia nu a solicitat un ajutor de asemenea amploare şi suma deblocată de Fondul Monetar Internaţional, de 22 miliarde dolari, în doi ani, a făcut senzaţie, chiar şi în lumea financiară. Explicaţia este simplă: s-a înţeles că Rusia se găseşte într-o situaţie catastrofală, iar criza bugetară de la Moscova este de o asemnea amploare, că ar putea să antreneze grave bulversări politice. Bill Clinton, în special, a folosit toată influenţa sa faţă de FMI pentru ca acesta să lanseze un colac de salvare pentru preşedintele rus şi guvernul său.

Cum se ştie însă, trezoreria publică a unui stat precum Rusia nu poate să fie alimentată în permanenţă prin împrumuturi străine. Presa internaţională se arată, de data aceasta, de un mare scepticism. Jurnalul "Financial Times" de la Londra se întreabă dacă acest nou împrumut acordat Rusiei nu reprezintă paharul de votcă dat unui alcoolic, care duce lipsă de aşa ceva. Două treimi din ruşi, conform unui sondaj recent, nu mai cred că Elţîn şi Kirienko pot să scoată ţara din criză. ("Le Nouvel Observateur", 23-29 iulie 1998).

Tot în legătură cu acest ajutor important, cotidianul "Le Monde", din 1 August 1998, scrie:

Euforia a fost de scurtă durată. Piaţă financiară rusă care s-a redresat pentru prima dată, în nouă luni, după anunţul dat de FMI, privind fondurile acordate Moscovei, a recăzut repede în atmosfera sa deprimantă. Extrema rigoare a condiţiilor puse de FMI, ca şi de îndoiala care există asupra capacităţii guvernului de a le respecta, ţinând seama de un Parlament ostil, s-a tradus printr-o nouă cădere a pieţei financiare – din nou aproape paralizată.

O serie de majorări de preţuri şi de cotizaţii pentru fondul de pensionare – urmare aceloraşi condiţii puse de FMI – vor intra în vigoare la 1 august 1998. De altfel primul ministru Kirienko a declarat că o revenire la creşterea producţiei nu se va putea înregistra înainte de anul 2000. În ce priveşte reducerea deficitului bugetar, acesta va însemna o presiune fiscală intensă şi sacrificii bugetare fără precedent pentru Rusia – a completat primul ministru.

Occidentul caută să îndepărteze statele independente din CSI de Moscova

Este vorba de proiectul de coridor euroasiatic, lansat de Uniunea Europeană cu susţinerea Statelor Unite - la sud de Rusia. Reţele rutiere şi feroviare, porturi, oleducte, culoare aeriene etc. cu scopul de a desprinde de Rusia noile state independente din regiune. Se urmăreşte de al deschide lumii şi de a întări, prin acelaşi plan, rolul de punct de joncţiune şi articulaţie al Turciei. "În Bătălia pentru exploatarea bogăţiilor orice lovitură este permisă... " subliniază comentatorul în nota introductivă.

În harta care însoţeşte articolul sunt prezentate căile rutiere, oleoductele şi/sau gazoductele existente, în curs de realizare şi cele proiectate. De asemenea, este indicat axul multimodal principal, care traversează Uzbekistanul, Turkmenistanul, Azerbaidjeanul, Georgia, apoi Marea Neagră unde pe vapoare cisterne continuă drumul prin trei ramificaţii din care una trece prin Constanţa, Bucureşti, până în vestul ţării, de unde urcă, tot pe teritoriul României, paralel cu graniţa de vest, intrând în Ungaria şi de aici în alte ţări occidentale. (Articol semnat de Jean Radvanyi - profesor la Institul de limbi şi civilizaţii orientale, director la "Observatoire" – "Le Monde Diplomatique" iunie 1998) .

Lebed "ar putea da dureri de cap comunităţii mondiale"

Desprindem din "Le Monde" (25 iulie 1998): Alexandr Lebed, guvernatorul regiunii Krasnoiarsk (Siberia) a trimis joi, 23 iulie, o scrisoare deschisă guvernului rus, în care el ameninţă Moscova că va lua controlul armelor nucleare staţionate în regiunea sa. "Noi nu suntem încă bogaţi, la Krasnoiarsk, dar, dacă avem un statut de teritoriu nuclear, am putea să dăm dureri de cap comunităţii mondiale, precum India sau Pakistan, - scrie generalul Lebed primului ministru Serghei Kirienko - precizând că ameninţarea sa este destinată să obţină plata restanţei salariilor datorate militarilor. "Ce putem să facem altceva? Ofiţerii flămânzi sunt furioşi... Eu nu sunt un extremist" a adăugat el...

Trezirea unui uriaş: Germania

În problema Kosovo (şi nu numai - n.n.) tonul Bonn-ului este tot mai energic. Asistăm la o revenire a "normalităţii" germane? se întreabă autorul articolului, Peter Hartmann. Această nouă poziţie a Germaniei este dedusă din următoarele fapte:

- participarea a opt avioane de luptă ale Bundeswehr-ului în operaţiunea "Faucon", pe cerul provinciei Kosovo.

- declaraţia ministrului apărării, Volker Ruhe: "noi nu mai putem să stăm jos, în tribune, şi să privim la masacrul ce se petrece pe acest teritoriu". El se alătură astfel omologului său american William Cohen, care a considerat că un mandat al Consiliului de Securitate "este de dorit, dar nu necesar".

- "Germania, până curând pitic politic, se găseşte la debutul unei faze a istoriei sale naţionale şi trebuie să se obişnuiască, din nou, cu puterea sa pentru a nu i se reproşa într-o zi de a fi lăsat să-i scape şansa în noua situaţie creată la sfârşitul conflictului Est-Vest" declară cunoscutul om politic german Egon Bahr ("Le Courrier International", nr. 403 - 23-29 iulie 1998).

Pentagonul se prepară în secret de un război cibernetic

Mâine războiul va fi pe bază informatică. A distruge, de la distanţă, sistemele inamice va fi posibil. Pentru a scoate în evidenţă această superioritate, armata americană se organizează. Autorităţile militare depun eforturi pentru a defini noile reguli ale strategiei "cyberofensive". De la inventarea şi folosirea bombei atomice - acum 50 de ani în urmă - niciodată reprezentanţii securităţii naţionale nu s-au găsit confruntaţi cu

→ pag. 24

arme susceptibile de a modifica atât de mult maniera de a duce un război, - explică responsabilii planificării acestor echipamente. "Cibercombatanţii" cor fi capabili de a se deplasa pe reţele mondiale, să intre şi să iasă din ţară, fără a fi prezenţi în mod fizic, reprezentând o nouă sfidare la adresa noţiunii tradiţionale de suveranitate naţională.

Pentagonul a restucturat unităţile şi le-a organizat sub autoritatea Biroului Ministerului Apărării şi Statului Major interarme cu scopul atât celor ofensive, cât şi defensive. Comandanţii de regiune au primit ca instrucţiuni, să revizuiască planurile lor de război, în scopul de astudia o eventuală înlocuire a muniţiilor convenţionale cu arme informatice. În materie ofensivă se preconizează "eventualitatea de a ataca anumite obiective cu electroni în loc de bombe" declară un mebru, bine informat, al Congresului. În cadrul noilor planuri se menţionează "neutralizarea defensivei aeriene ianmice, fără a trage vreun foc". În ce priveşte amploarea capacităţii ofensive americane în domeniul "ciberrăzboiului" ("cyberguerre") acesta este unu din secretele cele mai bine păzite de securitatea naţională ("Le Courrier Internaţional", nr. 403 - 23-29 iulie 1998).

În Bielorusia tinerii diplomaţi vor fi obligaţi să se stabilească în zona, încă contaminată de explozia de la Cernobîl

Această măsură a fost luată de autorităţi deoarece personalul corpului didactic (învăţători, profesori etc.) precum şi medici şi agronomi au "dat dovadă de lipsă de patriotism, dezertând" de la posturile lor, rămânând astfel vacante. S-a stabilit ca acesta să fie atribuite tinerilor diplomaţi din promoţia 1998. La început s-a făcut apel la "voluntari", dar constatându-se ca asemenea "kamikaze" se puteau număra pe degete, s-a iniţiat o campanie printre studenţi. Li s-a promis locuinţă sau o alocaţie permiţând să şi-o construiască. Î"n plus sejururi gratuite în toţi anii la sanatorii şi centrele de vacanţă, aprovizionare cu alimente de calitate superioară etc. De asemenea, toţi aceşti specialişticar evor lucra în zonele contaminate vor mai primi o primă specială, numită de populaţie "primă pentru sicriu". Pentru a evita riscul dezertărilor, se va încheia un contract cu tinerii respectivi, care se vor angaja să lucreze o perioadă de trei ani. Dacă ei vor încălca prevederile contractului vor fi obligaţi să ramburseze cheltuielile pe care statul le-a făcut cu studiile lor, sumă ce se ridică la 12.000 dolari. Măsurile respective au căpătat girul aplicării, cu prilejul vizitei preşedintelui A. Lukaşenco în regiunile vizate (Gomel şi Moghilev), care şi-a exprimat îngrijorarea legată de problema posturilor "vacante". El a aprobat procesul "reîntoarcerii benevole" a locuitorilor evacuaţi atunci şi "renaşterea" exploatărilor agricole. Această atitudine a şefului statului a constituit autorizarea acţiunii pentru autorităţi care "fără a reflecta la consecinţe au lansat o intensă campanie de trimitere a tinerilor diplomaţi, care astfel vor trece direct de pe băncile universităţilor în infernul lăsat de Cernobîl". (Le Courrier International". nr. 404, - 30 iulie-19 august 1998).

Câţi agenţi informatori a avut Stasi în Germania de Vest?

Stasi a recrutat potrivit arhivelor sale şi a cercetărilor făcute de echipa pastorului Gauck, peste 20.000 de informatori în Germania de Vest. Ioachim Gauck a declarat: "În fine, trebuie să recunoaştem că în Germania de Vest a avut loc, de asemenea, o istorie a trădării şi spionajului". (Ventre Europeen d'Information" - 14 aprilie 1998).

Socialismul francez, faţă în faţă, cu realismul american

I-a fost suficient lui Lionel Jospin, primul ministru al Franţei să petrecă 48 de ore la Washington ca să fie obligat să folosească două cuvinte, inseparabile - realism, eficacitate - pentru a se face înţeles de americani. Acelaşi efort l-au avut realităţile din statele Unite în 1984 asupra lui Francois Mitterand, când el a vizitat timp de opt zile statul cu cel mai liberal sistem politic. Atunci, el a declarat: "politica mea nu se supune la nici un fel de teorie ... pentru a-ţi menţine poziţia vrebuie să lupţi ... eu nu fac din socialism biblia mea ..." Lionel Jospin în 1998 declară: "Economia de piaţă: formidabil motor pentru producerea bogăţiior ... Guvernul meu nu face ideologie. El este realist, el este eficace". De asemenea, a trebuit să recunoască adevărata stare de lucruri a economiei şi a întreprinderilor americane, când afirmă: "economia americană nu a fost ancorată în exploatarea sistematică a salariaţilor" şi din "contră multe întreprinderi oferă programe de pregătire profesională şi o protecţie socială exemplară. Contrar cu ceea ce noi am crezut privitor la crearea serviciilor în Statele Unite, că ele s-ar fi fundamentat pe munci necalificate şi servicii neînsemnate."

Auutorul articolului, Francois d'Orcival, încheie, afirmând: "Este regretabil că nerozîile (naţionalizările făcute de Mitterand şi trecerea la săptămâna de 35 de ore, preconizată de Lionel Jospin, n.n.) trebuie să reprezinte trecerile obligatorii de la socialism la realism".

("Valeurs Actuelles", no.3213 - 3 iulie 1998).

T.B.

- Note pe marginea cărţii "Haosul rusesc" -

Cine este autorul? - Conferenţiar universitar, autor al mai multor lucrări privind economia sovietică şi apoi rusească. Din 1991, încoace, a participat în cadrul mai multor echipe internaţionale şi a condus programe de studii franco-ruse asupra problemelor economice şi politice.

Redăm mai jos cronica ce s-a făcut odată cu prezentarea acestei cărţi: "Convulsiilor economice din criza politică, schimbărilor începute în Rusia din 1992, le-a urmat un drum haotic. După prăbuşirea sistemului economic sovietic nu s-au produs efectele care se aşteptau. Nu numai criza face viaţa, în fiecare zi mai dificilă pentru populaţie, dar nu este sigur că transformărileîn curs, au apropiat cu adevărat, Rusia de economia de piaţă occidentală. Ţara pare divizată între o capitală, -Moscova, care se occidentalizează şi o provincie ce se întoarce la sovietism. Bilanţul politic nu este nici el mai bun. În ciuda alegerilor libere, democraţia merge înapoi. Guvernanţii ruşi regăsesc reflexele moştenite de la predecesorii lor sovietici şi chiar de la acei ţarişti. Corupţia este endemică în sânul noii elite, din care dezvoltarea mafiei nu este decât unul din aspectele ce pot tinde la apariţia conflictelor. Acestea din urmă poartă în ele riscul războiului civil şi dovedesc cursul ascendent al unei stări patologice şi a unei politici neliniştitoare.

Scrisă de unul din cei mai buni specialişti francezi ai ex-URSS şi a Rusiei, cartea dezvăluie într-o lumină crudă ansamblul acestor evoluţii. Pornind de la experienţa autorului cărţii, care a fost, în aceşti ultimi ani, în centrul dezbaterilor care s-au desfăşurat la Moscova ca şi în capitalele occidentale asupra viitorului tranziţiei, - el arată cum un proces în care s-au pus atât de numeroase speranţe- a deraiat. Faţă de această constatare, el dă o explicaţie, care nu este aceea a reîntoarcerii la răboiul rece sau la marginalizarea Rusiei. După părerea autorului, ea este mai puţin victima unei fatalităţi istorice şi mai mult consecinţa aplicării, fără reţinere şi fără rezerve a liberalismului occidental."

Să vedem ce spune însuşi autorul în concluziile cărţii sale:

"Tabloul pe care l-am făcut Rusiei este desigur sumbru, el nu este totuşi surprinzător. Numai un optimism tâmp poate să ne facă să credem că măsurile şi transformările întreprinse în ultimii ani au avut loc de o manieră ordonată. Dar ce ne apare astăzi, nu este dezordinea care poate fi un moment de creaţie şi inovaţie, ci suprapunerea tendinţelor contradictorii, incoerente - pe scurt haosul. Acesta din urmă este multiform. În economie el ia înfăţişarea de ciocniri de logici opuse, ce se împiedică reciproc. Economia de piaţă periferică este limitată la elemente corporatiste sau demonetarizate care funcţionează pe alte căi. Ea este un obstacol în apariţia unei dinamici coerente (...). Sfera politică este şi ea afectată. Procesul desinstituţionalizării a dat naştere la o nebuloasă de centre ale puterii, care toate odată se concurează unele cu altele, şi sunt tot mai puţin constrânse de cadrele legale.

S-a ajuns la o constatare analoagă în domeniul militar: descompunerea monopolului violenţei armate este rezultatul unei crize a armatei care redă incapacitatea de a degaja un model de reformă a instituţiei militare coerentă cu interesele geostrategice ale ţării şi capacităţii sale economice şi financiare.

În economie, şi în politică, în probleme de apărare, peste tot se multiplică măsurile luate în urgenţă. Aplicate de o manieră expeditivă şi la întâmplare, de către putere, efectele lor sunt contradictorii, - pe termen mediu sau termen lung. Acesta este desigur semnul unei funcţionări patologice.

Consecinţele sunt neliniştitoare pentru Rusia. În această dezagregare generală, se întrevede o societate golită de forţele sale vitale, un aparat de producţie care se autodistruge, o altă elită politică care pierde sensul rolului său în profitul dorinţelor imediate. Populţia nu a pierdut încă speranţa şi nici nu a căzut total în apatie. Participarea la ultimele alegeri a demonstrat voinţa de a-şi exprima opiniile sale şi de-a influenţa - deşi slab - asupra viitorului ei. Dar canalele prin care aceste opinii ar putea să se exprime de o manieră legală şi să contribuie la ameliorarea situţiei au fost în mod regulat distruse sau abătute de această putere, care în Occident este calificată de apărătoare a democraţiei. (...).

Pericolul nu este mai mic pentru vecinii Rusiei. El nu rezidă în reîntoarcerea la putere a comuniştilor sau într-o reînnoire a expansiunii imperiale - fără îndoială posibile. Totuşi, nu se vede să se ivească vreun proiect în aceste direcţii, în actualele improvizaţii economice, politice sau militare. Însă impactul unei explozii a ţării în urma basculării într-un război civil ar putea să fie tragic.

Votul Dumei de la 15 martie 1996, a unei rezoluţii care a declarat ilegală desfiinţarea URSS din 1991 - nu trebuie considerat decât o peripeţie fără importanţă, care se integrează, înainte de toate, în manevrele preelectorale. Problema C.S.I. - a relaţiilor dintre Rusia şi alte republici ex-sovietice este pentru ea crucială. Nevoia unei integrări economice între aceste ţări este evidentă şi recunoscută, de altfel, de către politicienii ruşi, foarte diferţi, mergând de la comuniştii la reformatorul Iavlinski. Însă această integrare, depinde, înainte de toate, de stabilitatea politică a Rusiei - de maniera în care se va guverna ea însăşi. Menţionarea la Moscova a unei puteri minoritare, cu o legimitate fragmentată, destabilizată de certuri intestine, pot conduce la o criză gravă, cu consecinţe internaţionale."

Din concluzia lucrării am mai reţinut obiecţiunea pe care J. Sapir o face asupra conducătorilor democraţi prezentaţi ca "oameni noi" ceea ce nu corespunde realităţii. El se referă chiar la Egor Gaidar, produs al nomenklaturii, la Boris Fiodorov, fost secretar al komsomolului, la Gosbank şi la alţii, care în gândire şi practică mai poartă urmele tradiţii staliniene. O parte a eşecului rusesc este atribuit şi experţilor occidentali, care au contat, pe de o parte, pe aşa zişii "oameni noi", iar pe de altă parte, nu au cunoscut realităţile sovieto-ruseşti şi mai ales lipsa unei educaţii în domeniul mecanismului pieţii libere şi al democraţiei în general. Elocvent, în acest sens, este un dialog moscovit, pus ca moto în faţa capitolului introductiv, şi pe care îl reproducem:

- "Spune-mi, dumneata eşti un democrat?
- " O! nu, cetăţene - eu sunt un om cinstit."

---

* "Le Chaos Russe", Jacques Sapir, Editura "La Decouverte"

Toma BOLOHOVEANU